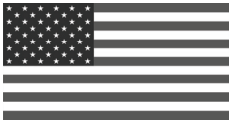

UNHCR
The UN Refugee Agency

25

years in Armenia

Gift of the United States Government

ՅԱՃԱԽ ՏՐՈՒՈՂ ԻՐԱԻԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒ ՏԵՂԵԿԱՏՈՒԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿ

Սուրիայէն եւ այլ հակամարտութեան վայրերէ
Հայաստան տեղահանուած անձանց համար

ԾՐԱԳԻՐԸ ՖԻՆԱՆՍԱԻՈՐՈՒԱԾ Է ԱՄՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔԻ
ԲՆԱԿՉՈՒԹԵԱՆ, ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ
ԲԻՒՐՈՑԻՆ ԿՈՂՄԷ

Յուլիս, 2018

Սոյն ձեռնարկի արեւեմտահայերէն տարբերակը հրատարակուած է Իրաւունքի պաշտպանութիւն նախաձեռնութիւն հիմնադրամին կողմէ Գալուստ Կիւլպենկեան հիմնադրամի ֆինանսատրամամբ իրականացուող «Աւելի դիւրին ներգրաւում հարկադիր տեղահանուած սուրիահայերու համար արեւմտահայերէնով» ծրագիրի ծիրէն ներս 2018թ. յուլիսի դրութեամբ գործող օրէնսդրութեան հիման վրայ: Սոյն ձեռնարկը չարտայայտեր Գալուստ Կիւլպենկեան հիմնադրամի դիրքորոշումը: Հիմնադրամի աջակցութիւնը չի ներառեր որեւէ կարծիքի կամ տեսակէտի հաստատում:

Gift of the United States Government

Սոյն ձեռնարկի արեւելահայերէն տարբերակը լրամշակուած է հրատարակուած է ԱՄՆ պետական բաժանմունքին կողմէ տրուած դրամաշնորհի ծրագիրի ծիրէն ներս: Ատոր մէջ զետեղուած տեսակէտներն ու եզրակացութիւնները կը պատկանին հեղինակներուն եւ չեն արտացոլեր ԱՄՆ պետական բաժանմունքի դիրքորոշումներն ու տեսակէտները:

Ձեռնարկը լրամշակուած է Ամերիկեան Իրաւաբաններու Ընկերակցութեան CEELI INC.-ի Հայաստանեան Ներկայացուցչութեան կողմէ **2018թ. յուլիսի դրութեամբ գործող օրէնսդրութեան հիման վրայ: Այդ օրուընէ մինչ այժմ կատարուած օրէնսդրական փոփոխութիւնները ներառուած չեն:**

Ձեռնարկը լրամշակուած է ԱՄՆ պետական բաժանմունքի բնակչութեան, փախստականներու եւ գաղթականութեան վարչութեան կողմէ Ամերիկեան իրաւաբաններու ընկերակցութեան (ABA/ROLI) հայաստանեան ներկայացուցչութեան տրամադրուած «Իրաւաբանական աջակցութիւն Հայաստանի մէջ տեղահանուած եւ հակամարտութենէն տուժած անձանց համար» դրամաշնորհային ծրագիրի ծիրէն ներս:

Սոյն ձեռնարկը կ'արտայայտէ հեղինակներու կարծիքը եւ հաստատուած չէ Ամերիկեան իրաւաբաններու ընկերակցութեան ներկայացուցիչներու պալատի եւ կառավարիչներու խորհուրդին կողմէ, հետեւաբար չի ներկայացներ Ամերիկեան իրաւաբաններու ընկերակցութեան դիրքորոշումներն ու տեսակէտները:

Սոյն ձեռնարկի որեւէ մաս պէտք չէ ընկալել որպէս առանձին գործերու առջնութեամբ տրամադրուող իրաւական խորհրդատուութիւն:

Բովանդակություն

1. Հայաստանի Հանրապետության մուտքի վիզայի վերաբերեալ հարցեր.....	5
2. ՀՀ-ի մէջ բնակութիւնն օրինականացնելու վերաբերեալ հարցեր.....	7
3. Քաղաքացիութեան վերաբերեալ հարցեր.....	10
4. Փախստականի կարգավիճակի վերաբերեալ հարցեր.....	22
5. Կացութեան կարգավիճակի վերաբերեալ հարցեր.....	40
6. Ծննդեան պետական գրանցման վերաբերեալ հարցեր.....	47
7. Ամուսնութեան (ամուսնալուծութեան) պետական գրանցման վերաբերեալ հարցեր.....	50
8. Սահուան պետական գրանցման վերաբերեալ հարցեր.....	56
9. Զինուորական ծառայութեան վերաբերեալ հարցեր.....	57
10. Հասարակական իրաւունքներու վերաբերող հարցեր.....	60
10.1. Կրթութեան իրաւունքի վերաբերեալ հարցեր.....	60
10.2. Աշխատանքի ընտրութեան վերաբերեալ հարցեր.....	73
10.3. Բժշկական օգնութեան վերաբերեալ հարցեր.....	78
10.4. Նպաստներու վերաբերեալ հարցեր.....	79
10.5. Հաշմանդամութեան վերաբերեալ հարցեր.....	86
10.6. Հանրային ծառայութիւններու համարանիշի վերաբերեալ հարցեր.....	90
11. Մշտական բնակութեան հասցէի մէջ արձանագրուելու վերաբերեալ հարցեր.....	92

12. Վարորդական վկայական ստանալու վերաբերեալ հարցեր.....	94
13. Անուան փոփոխման վերաբերեալ հարցեր.....	96
14. Ընտրելու իրաւունքի վերաբերեալ հարցեր.....	100
15. Մաքսային օրէնսդրութեան վերաբերեալ հարցեր.....	101
16. Ձեռնարկատիրական գործունէութեամբ աշխատելու վերաբերեալ հարցեր.....	108
17. Հարկերու վերաբերեալ հարցեր.....	119
18. Հայաստանի Հանրապետութեան մարդու իրաւունքներու պաշտպան (Պաշտպան).....	155
19. Այլ հարցեր.....	159
Յանելուած 1	164

1. Հայաստանի Հանրապետության մուտքի արտօնագիրի (վիզայի) վերաբերեալ հարցեր

Ինչպե՞ս մուտք գործել Հայաստանի Հանրապետություն (յե-տայսու՝ ՀՀ)

«Անձիք ՀՀ կրնան մուտք գործել վաւերական անձնագրի, մուտքի վիզայի կամ կացութեան կարգավիճակի առկայութեան եւ Ազգային անվտանգութեան ծառայութեան սահմանապահ զօրքերու թոյլտուութեան պարագային»: Մինչեւ 18 տարեկան օտարերկրացիները կրնան մուտք գործել ՀՀ իրենց ծնողներու, ծնողներէն ռեւէ մէկուն, այլ օրինական ներկայացուցիչի կամ ուղեկցողի հետ միասին կամ միայնակ, եթէ անոնք կու գան Հայաստանի Հանրապետութիւն իրենց ծնողներու, ծնողներէն ռեւէ մէկուն, այլ օրինական ներկայացուցիչի մօտ կամ ընդունող կազմակերպութեան: Վերը նշուած պահանջները չեն վերաբերիր ՀՀ-ի մէջ ապաստան հայցելու նպատակով երկիր ժամանող անձանց (առաւել մանրամասն տես բաժին 4):

Ո՞ր պարագաներուն անձին չի թոյլատրուիր մուտք գործել ՀՀ

«Առանց անձնագրի, ատոր փոխարինող փաստաթուղթի կամ անվաւեր անձնագրով Հայաստանի Հանրապետութեան պետական սահմանի անցման կէտ ժամանած կամ Հայաստանի Հանրապետութեան պետական սահմանի անցման կէտին մուտքի վիզայի մերժում ստացած կամ սահմանային հսկողութիւն իրականացնող մարմնին կողմէ մուտքի թոյլտուութիւն չստացած օտարերկրացիներու մուտքը չի թոյլատրուիր Հայաստանի Հանրապետութեան տարածք, եւ հնարաւորութեան պարագային անոնք անմիջապէս կը վերադարձուին իրենց ծագման պետութիւն

կամ այն պետությունը, ուրկէ ժամանած են նոյն փոխադրողի փոխադրամիջոցով, բացառութեամբ այն դէպքերուն, երբ անոնք Հաստատան ժամանած են ապաստանի իրաւունք հայցելու նպատակով: «Օտարերկրացիներու մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 6

Որքա՞ն ժամանակով կը տրուի ՀՀ մուտքի վիզան

ՀՀ մուտքի վիզան կը տրուի, ՀՀ-ի մէջ մինչեւ 120 օր գտնուելու ժամկետով: Այն կրնայ երկարաձգուիլ առաւելագոյնը մինչեւ 60 օր ժամկետով:

«Օտարերկրացիներու մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 9

Ինչպէ՞ս ձեռք բերել ՀՀ մուտքի վիզա

Սուրիոյ՝ ազգութեամբ հայ քաղաքացիները կրնան ձեռք բերել ՀՀ մուտքի վիզա առանց հրաւերի: ՀՀ պետական սահմանի անցման կէտերուն վիզաները կը տրուին ՀՀ ոստիկանութեան անձնագրային եւ վիզաներու վարչութեան ստորաբաժանման կողմէն:

Ազգութեամբ հայ ըլլալը հաւաստող փաստաթուղթերու ցանկը սահմանուած է ՀՀ կառավարութեան կողմէ եւ ներկայացուած է սոյն ձեռնարկի բաժին 3-ին մէջ: «Օտարերկրացիներու մասին ՀՀ օրէնքի» յօդուած 9

Սուրիահայերը կ'ազատին վիզաներու համար վճարումներէն:

«Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 26 , մաս 1, կէտ «ժ»:

Որո՞նք են Հայաստանի մեջ առանց իրաւական հիմքի մնալու հետեւանքները

Օտարերկրացիներու կողմէ ՀՀ-ի մեջ առանց վաւերական արտօնագրի կամ կացութեան կարգավիճակի կամ անվաւեր փաստաթուղթերով բնակիլը, ինչպէս նաեւ ՀՀ տարածքով տարանցիկ երթեւեկութեան կարգը խախտելը, կ'առաջացնէ տուգանքի նշանակում՝ 50.000-100.000 ՀՀ դրամի չափով:

Տուգանքներու եւ տուրքերու չափերը նշուած են այնպէս, ինչպէս ուժի մեջ եղած են ձեռնարկի հրապարակման պահին:

Վարչական իրաւախախտումներու վերաբերեալ ՀՀ օրէնսգիրքի յօդուած 201

2. ՀՀ-ի մեջ բնակութիւնն օրինականացնելու վերաբերեալ հարցեր ՀՀ-ի մեջ բնակութիւնը օրինականացնելու համար առկայ է երեք տարբերակ՝

1. Ձեռք բերել ՀՀ քաղաքացիութիւն (տես բաժին 3),
2. Ձեռք բերել փախստականի կարգավիճակ (տես բաժին 4),
3. Ձեռք բերել կացութեան կարգավիճակ (տես բաժին 5):

Որո՞նք են հիմնական նկատառումները, որոնցմով պէտք է առաջնորդուիլ նշուած տարբերակներէն որեւէ մէկը ընտրելուն

- Քաղաքացիութիւնը կը հանդիսանայ յարատեւ լուծում տեղահանման խնդրին՝ ի տարբերութիւն փախստականի կարգավիճակի եւ կացութեան կարգավիճակի, որոնք ժամանակաւոր բնոյթ կը կրեն: Քաղաքացիութեան համար կրնաք դիմել նոյնիսկ փախստականի կամ կացութեան կարգավիճակ

ձեռք բերել է ետք, սակայն քաղաքացիություն ձեռք բերել է ետք փախստականի կամ կացութեան կարգավիճակ ձեռք բերել չէք կրնար: Քաղաքացիություն կրնաք ձեռք բերել մինչև ՀՀ ժամանելը, սակայն ատկէ յետոյ միւս երկու կարգավիճակներուն համար այլևս չէք կրնար դիմել: Բոլոր երեք կարգիճակներէն հնարաւոր է հրաժարիլ: Քաղաքացիութենէն հրաժարումը, սակայն, հնարաւոր է միայն հետեւեալ բոլոր պայմաններու բաւարարման պարագային՝

- Դուք ունիք այլ պետութեան քաղաքացիություն կամ կրնաք ներկայացնել տեղեկանք այլ պետութեան իրաւասու մարմինէ այդ պետութեան քաղաքացիություն ձեռք բերելու իրաւական հնարաւորութեան մասին եւ
- Ձեր նկատմամբ յարուցուած չէ քրեական հետապնդում,
- Ձեր նկատմամբ առկայ չէ դատարանի օրինական ուժի մէջ մտած եւ կատարման ենթակայ դատավճիռ կամ վճիռ,
- ՀՀ քաղաքացիութենէն Ձեր դուրս գալը չի հակասեր Հայաստանի Հանրապետութեան ազգային անվտանգութեան շահերը,
- Դուք չունիք պետութեան հանդէպ չկատարուած պարտաւորութիւններ:

Ինչ կարգով տեղի կ'ունենայ քաղաքացիութենէն հրաժարումը

Անձը ՀՀ քաղաքացիութիւնը կը կորսնցնէ քաղաքացիութեան դադրեցման հետեւանքով:

«Քաղաքացիութեան մասին» ՀՀ օրէնքի 1 յօդուած

ՀՀ քաղաքացիութիւնը կը դադրեցուի միայն ՀՀ նախագահի հրամանագրով: Տուեալ պարագային քաղաքացին քաղաքացի-

ութեան դադրեցման մասին դիմումը անձամբ կը ներկայացնէ Հայաստանի մէջ՝ ՀՀ ոստիկանութեան անձնագրային եւ վիզաներու վարչութիւն, իսկ օտարերկրեայ պետութեան մէջ ՀՀ դեսպանութիւն կամ հիւպատոսական հիմնարկ:

ՀՀ կառավարութեան 2007թ. նոյեմբեր 23-ի N1390-ն որոշմամբ հաստատուած 1-ին յաւելումի 6-րդ կէտ

Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիութիւնը դադրեցնելու համար անհրաժեշտ փաստաթուղթերն են՝

1. դիմում.
2. անձնագիր եւ պատճէն,
3. 35 x 45 մմ չափի 6 լուսանկար (գունաւոր),
4. ամուսնութեան վկայական (առկայութեան պարագային) եւ պատճէն,
5. իր երեխայի ծննդեան վկայական եւ պատճէն,
6. զինուորական գրքոյկ (զինապարտ քաղաքացիներու համար),
7. պետական տուրքի վճարումը հաւաստող փաստաթուղթ,
8. այլ պետութեան քաղաքացիութիւն ունենալու պարագային տուեալ պետութեան իրաւասու մարմնին կողմէ տրուած անձնագիրը եւ նոտարական կարգով վաւերացուած հայերէն թարգմանութիւնը
9. օտարերկրեայ պետութեան իրաւասու մարմնին կողմէ տրուած գրաւոր հաւաստում (տեղեկանք) տուեալ պետութեան քաղաքացիութիւն ձեռք բերելու իրաւական հնարաւորութեան մասին, եթէ դիմորդը չունի այլ պետութեան քաղաքացիութիւն:

ՀՀ կառավարութեան 2007թ. նոյեմբեր 23-ի N1390-ն որոշմամբ հաստատուած 2-րդ յաւելումի 2-րդ կէտ

3. Քաղաքացիության վերաբերեալ հարցեր

Որո՞նք են ՀՀ քաղաքացիի կարգավիճակի հիմնական հետեւանքները

ՀՀ քաղաքացիութիւն ձեռք բերելու պարագային՝

- ձեռք կը բերէք ՀՀ քաղաքացիի անձնագիր, անով ճամփորդելու, ինչպէս նաեւ ՀՀ-ի մէջ օրինական բնակելու եւ ՀՀ դիւանագիտական պաշտպանութենէն անժամկէտ օգտուելու իրաւունք,
- կ'օգտուիք որեւէ ատեն ՀՀ մուտք գործելու իրաւունքէն, զինապարտութեան տարիքի քաղաքացիները պարտաւոր կ'ըլլան ծառայելու ՀՀ զինուած ուժերուն մէջ՝ բացառութեամբ օրէնքով նախատեսուած դէպքերուն,
- ձեռք կը բերէք ՀՀ քաղաքացիներու համար նախատեսուած պետական պատուերի ծիրէն ներս անվճար բարձրագոյն կրթութիւն ստանալու իրաւունք՝ մրցութային հիմունքներով,
- կ'ունենաք սեփականութեան իրաւունքով հող ձեռք բերելու հնարաւորութիւն,
- ՀՀ Ազգային ժողովի պատգամաւոր կրնայ ընտրուիլ քսանհինգ տարին լրացած, վերջին չորս տարին միայն Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացի հանդիսացող, վերջին չորս տարին Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ մշտապէս բնակող, ընտրական իրաւունք ունեցող եւ հայերէնի տիրապետող իւրաքանչիւր ոք: *ՀՀ Մահմանադրութեան 2015թ. դեկտեմբեր 6-ի նոր խմբագրութեան 48-րդ յօդուած*
- Ձեր ազգութեամբ ոչ հայ ամուսինը եւ ծնողը կրնան ձեռք բերել ՀՀ քաղաքացիութիւն առանց բաւարարելու երեք տարի ՀՀ-ի մէջ բնակելու եւ հայերէնի իմացութեան պահանջները,

- Ձեր ազգութեամբ ոչ հայ ամուսինը եւ մերձաւոր ազգականները (ծնող, զաւակ, եղբայր, քոյր, մեծմայր, մեծհայր, թոռ) իրաւունք կ'ունենան ՀՀ-ի մէջ ստանալու կացութեան կարգավիճակ:
- Սուրիոյ մէջ այս պահուն գործող օրէնսդրութեան համաձայն՝ ՀՀ քաղաքացիութիւն ձեռք բերելու հետեւանքով Սուրիոյ քաղաքացիութենէն չէք զրկուիր: Սակայն ապագային օրէնսդրութեան փոփոխութեան հաւանականութիւնը հնարաւոր չէ բացառել: Եթէ ունիք մտահոգութիւններ, կապուած ՀՀ քաղաքացիութիւն ձեռք բերելու հետեւանքով Սուրիոյ քաղաքացիութենէն զրկուելու հետ, կրնաք խորհրդակցիլ ՄԱԿ-ի փախստականներու հարցերով զերագոյն յանձնակատարի (ՄԱԿ ՓԳՀ) գրասենեակի ներկայացուցիչին հետ.

Քաղաքացիութեան մասին Սուրիոյ մէջ օրէնսդրութեան վերլուծութեան համար կրնաք ծանօթանալ անգլերէնով հասանելի հետեւեալ աշխատութեան՝ «Z Albarazi, “The Stateless Syrians – Report of the Middle East and North Africa Nationality and Statelessness Research Project”, Tilburg Law School Legal Studies Research Paper Series, [2013]», հասանելի է

http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2269700 կայքին մէջ:

Որո՞նք կրնան ՀՀ քաղաքացիութիւն ստանալ

ՀՀ քաղաքացիութիւն չունեցող 18 տարին լրացած, գործունակ, օտարերկրեայ պետութեան մէջ բնակող (գտնուող) կամ ՀՀ օրինական հիմքով բնակող (գտնուող) իւրաքանչիւր անձ իրաւունք ունի դիմելու ՀՀ քաղաքացիութիւն ստանալու համար, եթէ՝

1. մինչև Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիություն ստանալու դիմումը ներկայացնելու պահը վերջին երկու տարուան ընթացքին օրենքով սահմանուած կարգով գրանցուած ամուսնութեան մէջ գտնուած է Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիի հետ եւ այդ երկու տարուան ընթացքին առնուազն 365 օր օրինական հիմքերու առկայութեամբ բնական է Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ կամ ունի Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացի երեխայ
2. կրնայ արտայայտուիլ հայերէն լեզուով եւ
3. ծանօթ է ՀՀ Սահմանադրութեան:

Վերը նշուածը կը վերաբերի այն անձանց, որոնք ազգութեամբ հայ չեն: Ազգութեամբ հայերը ՀՀ քաղաքացիութիւն ձեռք կը բերեն պարզեցուած կարգով՝ առանց վերոգրեալ 3 կէտերու պարտադիր ըլլալուն:

Առանց վերոնշեալ 1-ին եւ 2-րդ կէտերով սահմանուած պահանջներու պահպանման՝ ՀՀ քաղաքացիութիւն կրնայ ստանալ ՀՀ քաղաքացիութիւն չունեցող այն անձը՝

1. որ ամուսնացած է ՀՀ քաղաքացիի հետ կամ ունի ՀՀ քաղաքացի երեխայ,
2. որուն ծնողները կամ անոնցմէ մէկը անցեալին ունեցած է ՀՀ քաղաքացիութիւն կամ ծնած է Հայաստանի մէջ, եւ որ 18 տարին լրանալէ յետոյ՝ 3 տարուայ ընթացքին, դիմած է ՀՀ քաղաքացիութիւն ստանալու համար,
3. ան որ 1995 թուականի յունուար 1-էն ետք, իր դիմումին համաձայն, դուրս եկած է ՀՀ քաղաքացիութենէն:
4. ան որ ՀՀ-ի մէջ ճանչցուած է փախստական կամ կը հանդիսանայ ՀՀ-ի մէջ բնակող՝ քաղաքացիութիւն չունեցող անձ:

«Քաղաքացիութեան մասին» ՀՀ օրէնքի 13-րդ յօդուած

Ինչ փաստաթուղթեր անհրաժեշտ են ՀՀ քաղաքացիություն ստանալու համար դիմելուն

ՀՀ քաղաքացիություն դիմելու համար անհրաժեշտ են հետևելի փաստաթուղթերը.

1. դիմում,
2. անձնագիր եւ պատճեն, 3. 35 x 45 մմ չափի 6 լուսանկար (գունատր),
4. ծննդեան վկայական եւ պատճեն,
5. ամուսնութեան վկայական եւ պատճեն,
6. ամուսնու/կնոջ անձնագիրը եւ պատճենը կամ տեղեկանք ամուսնու քաղաքացիութեան մասին,
7. երեխայի ծննդեան վկայականը եւ պատճենը կամ ՀՀ քաղաքացիութիւնը հաստատող վկայականը եւ պատճենը, կամ ՀՀ քաղաքացի անձնագիրը եւ պատճենը,
8. քաղաքացիութիւն չունեցող անձի կացութեան վկայականը եւ պատճենը կամ ճամփորդական փաստաթուղթը եւ ՀՀ կացութեան կարգավիճակը հաստատող փաստաթուղթը եւ ատոնց պատճենները,
9. ազգութեամբ հայ ըլլալը հաստատող փաստաթուղթերէն ուրեւ մէկը (հայ քաղաքացիներու համար),
10. պետական տուրքի վճարումը հաւաստող փաստաթուղթը (1000 ՀՀ դրամ):

Ազգութեամբ հայերը ՀՀ քաղաքացիութիւն ստանալու համար կը ներկայացնեն հետևելի փաստաթուղթերը.

1. դիմում,
2. անձնագիրը եւ պատճենը, 3. 35 x 45 մմ չափի 6 լուսանկար (գունատր),
4. ծննդեան վկայականը եւ պատճենը,

5. ազգութեամբ հայ ըլլալը հաստատող փաստաթուղթերէն ուրեւ մէկը
6. պետական տուրքի վճարումը հաւաստող փաստաթուղթը (1000 ՀՀ դրամ)

Պետական տուրքի վճարումէն կ'ազատին ազգութեամբ հայերը, որոնց մշտական բնակութեան օտարերկրեայ պետութեան մէջ ստեղծուած է այնպիսի արտակարգ իրավիճակ, որ կը սպառնայ քաղաքացիներու կեանքին կամ առողջութեան:

ՀՀ կառավարութեան որոշում 22.11.12թ. N1469 Ն

Եթէ չունիք որեւէ փաստաթուղթ իրաւական խորհրդատուութեան համար, ապա դիմէք ՀՀ ոստիկանութեան անձնագրային կամ վիզաներու վարչութիւն կամ իրաւական խորհրդատուութիւն տրամադրող կազմակերպութիւններ, որոնք թուարկուած են սոյն ձեռնարկի յաւելուած 2-ին մէջ:

Որո՞նք են ազգութեամբ հայ ըլլալը հաստատող փաստաթուղթերը

- ազգութեամբ հայ ըլլալու վերաբերեալ նշում պարունակող անձնագիրը,
- ազգութեամբ հայ ըլլալու վերաբերեալ նշում պարունակող ծննդեան վկայականը,
- քաղաքացիութիւն չունեցող անձի կացութեան վկայականը ճամփորդական փաստաթուղթը, ՀՀ-ի մէջ կացութեան կարգավիճակը հաստատող փաստաթուղթը՝ ազգութեամբ հայ ըլլալու մասին նշումով,
- ՀՀ կառավարութեան 2007 թուականի նոյեմբեր 23-ի թիւ 1390-ն որոշման N 4 յաւելուածին մէջ նշուած եկեղեցական կառոյցներուն կողմէ տրուած մկրտութեան մասին փաստա-

թուղթը՝ հաստատուած օտարերկրեայ պետութիւններու մէջ ՀՀ դիւանագիտական ներկայացուցչութեան կամ հիւպատոսական հիմնարկի կողմէ, մկրտուածի կամ անոր ծնողի ազգութեամբ հայ ըլլալու մասին նշումով,

(Սուրիոյ մէջ աստուծոյ հետեւեալ եկեղեցական կառոյցներն են.

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին Դամասկոսի Հայոց Թեմ; Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւն Ճեզիրէի Թեմ (Հալէպ); Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցի Բերիոյ Թեմ (Հալէպ), Դամասկոսի Թեմ, Գամիշլի Թեմ):

- Օտարերկրեայ պետութեան իրաւասու մարմիններուն կողմէ տրուած եւ նոտարի մօտ հաստատուած կամ հիւպատոսական վաւերացմամբ՝ ազգութեամբ հայ ըլլալու մասին փաստաթուղթը,
- ազգութեամբ հայ ըլլալու հանգամանքը հիմնաւորող այլ փաստաթուղթ մը՝ հաստատուած օտարերկրեայ պետութիւններու ՀՀ դիւանագիտական ներկայացուցչութեան կամ հիւպատոսական հիմնարկին կողմէ,
- ծնողի (կամ մեծիօր, մեծմօր, հարազատ քրոջ կամ եղբօր) ծննդեան վկայականը կամ անձը հաստատող այլ փաստաթուղթ մը, որուն մէջ առկայ է ազգութեամբ հայ ըլլալու վերաբերեալ նշում: Դուք կրնաք ներկայացնել նաեւ Ձեր համահայր կամ համամայր եղբօր կամ քրոջ ծննդեան վկայականը կամ ազգութիւնը հաստատող այլ փաստաթուղթ, եթէ Ձեր արինակից ծնողն ազգութեամբ հայ է: Այս կէտով նախատեսուած փաստաթուղթ ներկայացնելու պարագային անհրաժեշտ է նաեւ ներկայացնել համապատասխան անձի հետ ազգակցական կապը հիմնաւորող փաստաթուղթ:

ՀՀ կառավարության 2012թ. նոյեմբեր 29-ի N 1522 ն; 2007թ. նոյեմբեր 23-ի N1390- Ն որոշումներ

Ին՞չ ընթացակարգով ձեռք կը բերուի ՀՀ քաղաքացիութիւնը

1. Անձն անձամբ դիմում պետք է ներկայացնէ օտարերկրեայ պետութեան մէջ ՀՀ դիւանագիտական ներկայացուցչութիւն կամ հիւպատոսական հիմնարկ:
ՀՀ տարածքին մէջ ՀՀ ոստիկանութեան բնագաւառին մէջ լի-ազօրուած պետական կառավարման մարմին ՀՀ ոստիկանութեան անձնագրային եւ վիզաներու վարչութիւն:
2. Դիմողին վերաբերեալ լրացուցիչ տեղեկութիւններ ստանալու համար փաստաթուղթերը ՀՀ ոստիկանութեան անձնագրերու եւ վիզաներու վարչութեան կողմէ կ'ուղարկուին ՀՀ արտաքին գործոց նախարարութիւն Ազգային անվտանգութեան ծառայութիւն:
3. Ամբողջական տեղեկատուութեան հաւաքագրումէն ետք ՀՀ ոստիկանութեան անձնագրային եւ վիզաներու վարչութեան կողմէ փաստաթուղթերը կ'ուղարկուին ՀՀ նախագահի աշխատակազմ:
4. Անձը կը տեղեկացուի, որ փաստաթուղթերը ուղարկուած են ՀՀ նախագահի աշխատակազմ:
5. ՀՀ Նախագահը հրամանագիր կ'արձակէ ՀՀ քաղաքացիութիւն շնորհելու վերաբերեալ:
6. ՀՀ Նախագահի հրամանագիրի քաղուածքին ծանօթանալու եւ երդման արարողութեան մասնակցելու նպատակով անձը կը տեղեկացուի:
7. Օրէնսդրութեամբ սահմանուած կարգով կը կատարուի ՀՀ քաղաքացիի անձնագրաւորում:

Քաղաքացիության հարցերու վերաբերեալ դիմումները եւ միջնորդութիւնները կը ներկայացուին գրաւոր եւ կը քննարկուին վեցամսեայ ժամկետի մէջ: Դիմումի մերժման պարագային կրկին կարելի է դիմել մերժման օրէն մէկ տարի ետք:

ՀՀ քաղաքացիութիւն ստանալու մասին դիմումներու ընթացքին վերաբերեալ տեղեկութիւնները 3-օրեայ ժամկետի մէջ վարչութիւնը կ'ուղարկէ դիմողի ելեկտրոնային փոստի հասցեով եւ (կամ) բջջային հեռախօսահամարներուն՝ SMS (էսէմէս) հաղորդագրութեամբ, եթէ դիմումատուն հարցաթերթիկի մէջ կամաւոր լրացուցած է իր ելեկտրոնային փոստի հասցէն եւ (կամ) բջջային հեռախօսահամարը:

Դիմումատուն դիմումի ընթացքին վերաբերեալ կրնայ տեղեկանալ նաեւ վարչութեան պաշտօնական համացանցային կայքի միջոցով՝ մուտքագրելով իրեն տրուած անհատական ծածկագիրը: Անհատական ծածկագիրը կը տրուի դիմումը վարչութիւն մուտքագրուելէ յետոյ դիմողի ելեկտրոնային փոստի հասցեով կամ բջջային հեռախօսահամարներուն՝ SMS (էսէմէս) հաղորդագրութեամբ ուղարկուող տեղեկութեան հետ միաժամանակ:

ՀՀ քաղաքացիութեան ստացման ընթացակարգը

ՀՀ քաղաքացիութիւն ստանալու համար անձն անձամբ կը դիմէ եւ կը ներկայացնէ օրէնսդրութեամբ սահմանուած փաստաթուղթեր

ա. օտարերկրեայ պետութեան մէջ ՀՀ դիւանագիտական ներկայացուցչութիւն կամ հիւպատոսական հիմնարկ, որ ՀՀ արտաքին գործոց նախարարութեան համապատասխան եզրակա-

ցութեամբ կ'ուղարկուի ՀՀ ոստիկանութեան անձնագրային եւ վիզաներու վարչութիւն.

ա. ՀՀ տարածքին մէջ ՀՀ ոստիկանութեան բնագաւառին մէջ լիազօրուած պետական կառավարման մարմին ՀՀ ոստիկանութեան անձնագրային եւ վիզաներու վարչութիւն:

Վերոյիշեալ փաստաթուղթերը ՀՀ ոստիկանութեան անձնագրային եւ վիզաներու վարչութեան կողմէ կ'ուղարկուին ՀՀ ազգային անվտանգութեան ծառայութիւն համապատասխան եզրակացութիւն ստանալու նպատակով, իսկ լրացուցիչ տեղեկութիւններ ստանալու անհրաժեշտութեան պարագային փաստաթուղթերը կ'ուղարկուին նաեւ ՀՀ արտաքին գործոց նախարարութիւն համապատասխան եզրակացութիւն ստանալու: Յիշեալ մարմիններէն փաստաթուղթերը (եզրակացութիւնը) ստանալէ ետք ՀՀ ոստիկանութեան անձնագրային եւ վիզաներու վարչութիւնը ատոնք կ'ուղարկէ ՀՀ Նախագահի աշխատակազմ ՀՀ Նախագահի հրամանագիրով ՀՀ քաղաքացիութիւն շնորհելու համար: Միաժամանակ քաղաքացին կը տեղեկացուի, որ փաստաթուղթերը ուղարկուած են ՀՀ Նախագահի աշխատակազմ:

ՀՀ Նախագահի հրամանագրով ՀՀ քաղաքացիութիւն շնորհուելէ ետք քաղաքացին կը տեղեկացուի հրամանագրին ծանօթանալու եւ երդման արարողութեան մասնակցելու համար:

ՀՀ օրէնսդրութեամբ սահմանուած կարգով կը կատարուի ՀՀ քաղաքացիի անձնագրաւորում:

Արդեօ՞ք անձը կրնայ ՀՀ քաղաքացիի անձնագիրը առաջին անգամ ստանալ օտարերկրեայ պետութեան մէջ

Լիբանանի Հանրապետութեան, Սուրիոյ Արաբական Հանրապետութեան եւ Իրաքի Հանրապետութեան քաղաքացիներ

րուն «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 13-րդ յօդուածով սահմանուած կարգով Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիութիւն ձեռք բերելու կապակցութեամբ առաջին անգամ Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիի անձնագիրը կրնայ տրուիլ տուեալ անձի մինչեւ Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիութիւն ստանալը ունեցած քաղաքացիութեան երկիր հանդիսացող օտարերկրեայ պետութեան Հայաստանի Հանրապետութեան դիւանագիտական ներկայացուցչութիւններուն կամ հիւպատոսական հիմնարկներուն մէջ:

ՀՀ կառավարութեան 2012թ. յուլիս 26-ի N951-ն որոշում

Որո՞նք Կ'ազատին անձնագրերու վճարումէն

Օտարերկրեայ պետութիւններու մէջ վաւերական ՀՀ քաղաքացիի անձնագիր տալու կամ փոխանակելու համար վճարէն կ'ազատին ազգութեամբ հայ այն օտարերկրեայ քաղաքացիները կամ ՀՀ քաղաքացիները, որոնց մշտական բնակութեան օտարերկրեայ պետութեան մէջ ստեղծուած է այնպիսի արտակարգ իրավիճակ, որ կը սպառնայ քաղաքացիներու կեանքին կամ առողջութեան:

ՀՀ կառավարութեան 2012թ. նոյեմբեր 22-ի N1469 որոշում

Արդեօք ՀՀ քաղաքացիութիւն ձեռք բերելու պարագային Ձեր երեխան նոյնպէս ձեռք կը բերէ ՀՀ քաղաքացիութիւն

ՀՀ քաղաքացիութիւն ձեռք բերած ծնողներու երեխան ձեռք կը բերէ ՀՀ քաղաքացիութիւն:

Եթէ Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիութիւն ձեռք կը բերէ ծնողներէն մէկը, իսկ միւսը օտարերկրեայ քաղա-

քացի է կամ քաղաքացիություն չունեցող անձ, ապա անոնց երեխան ձեռք կը բերէ Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիութիւն՝

1. Եթէ առկայ է ծնողքին գրաւոր համաձայնութիւնը, կամ
2. Եթէ երեխան կը բնակի Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ, եւ առկայ է Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացի հանդիսացող ծնողի համաձայնութիւնը, կամ
3. Եթէ ծնողներու (ծնողի) համաձայնութեան բացակայութեան պարագային Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիութիւն ձեռք չբերելու պարագային կը դառնայ քաղաքացիութիւն չունեցող անձ:

14-18 տարեկան երեխան Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիութիւն ձեռք բերելու համար կու տայ գրաւոր համաձայնութիւն:

ՀՀ քաղաքացիութիւն ձեռք բերած օտարերկրեայ քաղաքացիներու երեխան ձեռք կը բերէ ՀՀ քաղաքացիութիւն ՀՀ օրենսդրութեամբ սահմանուած կարգով ՀՀ քաղաքացիի անձնագիր ստանալու համար ներկայացուած դիմումի հիման վրայ:

«Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիութեան մասին» ՀՀ օրենքի յօդուած 16

Եթէ Ձեր երեխան ծնած է Ձեր կողմէ ՀՀ քաղաքացիութիւն ձեռք բերելէ ետք, ապա ի՞նչ քաղաքացիութիւն կ'ունենայ ան

Երեխան, որուն ծնողքը անոր ծնելու պահուն ՀՀ քաղաքացիներ են, անկախ ծնելու վայրէն, ձեռք կը բերէ ՀՀ քաղաքացիութիւն:

Երեխան, որուն ծնողքէն մէկը անոր ծնելու պահուն ՀՀ քաղաքացի է, իսկ միւսն անյայտ է կամ քաղաքացիութիւն չունեցող անձ, ձեռք կը բերէ ՀՀ քաղաքացիութիւն:

Այն պարագային, երբ ծնողքեն մեկը երեխայի ծնելու պահուն ՀՀ քաղաքացի է, իսկ միւսը՝ օտարերկրեայ քաղաքացի, երեխայի քաղաքացիութիւնը կ'որոշուի ծնողներու գրաւոր համաձայնութեամբ: Համաձայնութեան որեւէ յատուկ ձեւաթուղթ չկայ: Համաձայնութիւնը պէտք է ստորագրուի երկու ծնողներու կողմէ: Եթէ ծնողքեն մեկը կը բացակայի Հայաստանէն, ապա անոր ստորագրութեան իսկութիւնը պէտք է վաւերացուի նոտարին կողմէ:

Համաձայնութեան բացակայութեան պարագային երեխան ձեռք կը բերէ Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիութիւն

1. եթէ ան ծնած է Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ կամ,
2. եթէ Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիութիւն ձեռք չբերելու պարագային կը դառնայ քաղաքացիութիւն չունեցող անձ, կամ
3. եթէ ծնողքը /ծնողները/մշտապէս կը բնակին Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ:

Կը կորսնցնէ արդեօ՞ք երեխան ՀՀ քաղաքացիութիւնը, այն պարագային, երբ ծնողները կորսնցնեն ՀՀ քաղաքացիութիւնը.

ՀՀ քաղաքացիութիւնը կորսնցուցած ծնողներու երեխան կը կորսնցնէ ՀՀ քաղաքացիութիւնը, եթէ ան ձեռք բերէ այլ պետութեան քաղաքացիութիւն:

Եթէ ծնողներէն մեկը կորսնցուցած է ՀՀ քաղաքացիութիւնը, իսկ միւսը ՀՀ քաղաքացի է, ապա անոնց երեխան կը կորսնցնէ ՀՀ քաղաքացիութիւնը, եթէ առկայ է ծնողներու համաձայնութիւնը, կամ եթէ երեխան կը բնակի ՀՀ-էն դուրս, եւ առկայ է ՀՀ-ի քաղաքացի հանդիսացող ծնողի համաձայնութիւնը:

14-18 տարեկան երեխան կը կորսնցնէ ՀՀ քաղաքացիութիւնը իր գրաւոր համաձայնութեան առակայութեան պարագային, եթէ չունի պետութեան հանդէպ չկատարուած «Զինապարտութեան մասին» ՀՀ օրէնքով նախատեսուած պարտաւորութիւններ:

- «Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիութեան մասին» ՀՀ օրէնքի 17-րդ յօդուածով նախատեսուած պարագաներուն երեխան կը կորսնցնէ Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիութիւնը՝ քաղաքացիութեան դադրեցման հետեւանքով, ծնողի ներկայացուցած դիմումին հիման վրայ, սոյն օրէնքով Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիութիւնը դադրեցնելու համար նախատեսուած ընդհանուր հիմունքներով:

- Այսինքն, երեխայի ծնողքին կողմէ իրենց ՀՀ քաղաքացիութիւնը դադրեցնելէ ետք, պէտք է երեխայի ՀՀ քաղաքացիութիւնը դադրեցնելու համար օրէնքով սահմանուած կարգով դիմում ներկայացնեն, որուն հիման վրայ կը դադրեցուի երեխայի ՀՀ քաղաքացիութիւնը:

«Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիութեան մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 17

- *Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար դիմել. ՀՀ անձնագրային եւ վիզաներու վարչութիւն, հասցէ ք. Երեւան, Դաւթաշէն, 4- րդ թաղամաս, 17/10շէնք, թէժ գիծ (010) 37-02-64:13:*

4. Փախստականի կարգավիճակի վերաբերեալ հարցեր

Որո՞նք են փախստականի կարգավիճակի համար դիմելու եւ փախստականի կարգավիճակ ստանալու հետեւանքները

- Ձեզ փախստական ճանչնալու մասին որոշման կայացումեն ետք ձեռք կը բերեք պայմանագրային ճամփորդական փաստաթուղթ, անով ճամփորդելու, ինչպես նաև ՀՀ-ի մեջ օրինական բնակելու այնքան ժամանակ, քանի դեռ առկայ են այն հանգամանքները, որոնք ստիպած են Ձեզի լքել Ձեր քաղաքացիութեան (մշտական բնակութեան) երկիրը:
- Ձեր ապաստանի դիմումի քննարկման ողջ ժամանակահատուածին, ինչպես նաև փախստականի կարգավիճակ ստանալու պարագային Ձեր նկատմամբ կը կիրառուի միջազգային եւ ազգային օրէնսդրութեամբ նախատեսուած չվերադարձելիութեան սկզբունքը, որ կը նշանակէ, որ առանց Ձեր համաձայնութեան չէք կրնար վերադարձուիլ Ձեր ծագման երկիր (Ձեր քաղաքացիութեան կամ մշտական բնակութեան երկիր) կամ ուղարկուիլ որեւէ այլ երկիր:
- Քանի դեռ փախստականի կարգավիճակի համար Ձեր դիմումը ընթացքի մէջ է, Ձեզի կը տրամադրուի ապաստան հայցողի անձը հաստատող վկայական, որ ՀՀ-ի մէջ Ձեր օրինական բնակութիւնը հաստատող փաստաթուղթ է:
- Ապաստանի ընթացակարգի ժամանակ կրնաք պետական լիազօր մարմնին կողմէ տրուած ուղեգիրի հիման վրայ տեղաւորուիլ ապաստան հայցողներու ժամանակաւոր տեղաւորման կեդրոնին **մէջ ազատ սենեակներու առկայութեան պարագային:**
- Փախստականի կարգավիճակ ձեռք բերելէ ետք ձեռք կը բերեք ՀՀ քաղաքացիներուն հաւասար շարք մը իրաւունքներ, ինչպես, օրինակ,
 - աշխատանքի իրաւունք,
 - հիմնական եւ բարձրագոյն կրթութեան իրաւունք,

- բժշկական օգնություն ստանալու իրաւունք,
 - ընկերային ապահովութեան իրաւունք,
 - մտաւոր սեփականութեան իրաւունք,
 - ձեռնարկատիրութեամբ զբաղուելու իրաւունք:
- Փախստական ճանչցուելու պարագային Ձեր ընտանիքի անդամները (խնամքի տակ գտնուող անձիք) նոյնպէս իրենց համաձայնութեամբ կը ճանչցուին փախստական,
 - Դուք իրաւունք կ'ունենաք ՀՀ-ի մէջ վերամիաւորուելու ՀՀ-էն դուրս գտնուող Ձեր ընտանիքի անդամներուն (խնամքի տակ գտնուող անձանց) հետ:
 - Դուք չէք ծառայեր ՀՀ զինուած ուժերու մէջ:
 - Դուք չէք կրնար հող գնել որպէս Ձեր սեփականութիւն:
 - Դուք չէք կրնար մասնակցիլ համապետական ընտրութեան (Ազգային ժողովի):

Ո՞վ է փախստականը

«Փախստականներու կարգավիճակի վերաբերեալ» 1951թ. համաձայնութիւնը ինչպէս նաեւ «Փախստականներու եւ ապաստանի մասին» ՀՀ օրէնքի համաձայն փախստական կը համարուի այն օտարերկրեայ քաղաքացին, որ

- կը գտնուի իր քաղաքացիութեան երկրէն դուրս,
- այդ երկրին մէջ որոշակի հիմքերով (*passus*, կրօն, ազգային կամ ընկերային որոշակի խումբի պատկանելութիւն, քաղաքական հայեացքներ) հետապնդումներու ենթարկուելու հիմնաւոր երկիւղ ունի եւ
- չի կրնար կամ նոյն երկիւղի պատճառով չի ցանկար օգտուիլ իր քաղաքացիութեան երկրի պաշտպանութենէն:

Նոյնը կը վերաբերի նաեւ քաղաքացիութիւն չունեցող անձանց կապուած իրենց մշտական բնակութեան երկրին հետ: «Փախստականներու եւ ապաստանի մասին» ՀՀ օրէնքի 6-րդ յօդուածի 1-ին մասի 2-րդ կէտի համաձայն փախստական կը համարուի նաեւ այն օտարերկրեայ քաղաքացին, որ ստիպուած է լքելու իր քաղաքացիութեան երկիրը, իսկ քաղաքացիութիւն չունեցող անձը՝ իր նախկին մշտական բնակութեան երկիրը, համատարած բռնութեան, արտաքին յարձակման, ներքին հակամարտութիւններու, մարդու իրաւունքներու զանգուածային խախտումներու կամ հասարակական կարգը խախտող այլ լուրջ իրադարձութիւններու պատճառով: Փախստական կը համարուի նաեւ այն օտարերկրեայ քաղաքացին կամ քաղաքացիութիւն չունեցող անձը, որուն պաշտօնապէս փախստական ճանչցած են Համաձայնագիր ստորագրած այլ պետութիւններ:

«Փախստականներու եւ ապաստանի մասին» ՀՀ օրէնքի 6-րդ յօդուածի 3-րդ մաս

Ո՞ր կը համարուի «իր քաղաքացիութեան երկիրը»

Մէկէ աւելի քաղաքացիութիւն ունեցող անձի համար «Իր քաղաքացիութեան երկիր» հասկացութիւնը կը նշանակէ այդ երկիրներէն իւրաքանչիւրը, որուն քաղաքացին է ան: Այդ պարագային անձը կը համարուի իր քաղաքացիութեան երկիրներու պաշտպանութիւնը կորսնցուցած, եթէ ան սոյն յօդուածի 1-ին մասի 1-ին եւ 2-րդ կէտերուն մէջ նշուած պատճառներով չի կրնար օգտուիլ իր քաղաքացիութեան երկիրներէն որեւէ մէկուն պաշտպանութենէն:

«Փախստականներու եւ ապաստանի մասին» ՀՀ օրէնքի 6-րդ յօդուածի 2-րդ մաս

Արդեօ՞ք ենթակայ են պատասխանատուութեան ապաստան հայցողները եւ փախստականները ՀՀ սահմանը ապօրինի անցնելու համար

Ապաստան հայցողները եւ փախստականները ՀՀ ապօրինի մուտք գործելու կամ գտնուելու համար չեն ենթարկուիր քրեական կամ վարչական պատասխանատուութեան:

«Փախստականներու եւ ապաստանի մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 28

Տեղեկութիւն

ՀՀ քրեական օրէնագիրքի 329-րդ յօդուածի գործողութիւնը չի տարածուիր այն դէպքերուն վրայ, երբ Հայաստանի Հանրապետութեան Սահմանադրութեամբ եւ Հայաստանի Հանրապետութեան օրէնսդրութեամբ վերապահուած ապաստանի իրաւունքէն օգտուելու համար օտարերկրեայ քաղաքացին կամ քաղաքացիութիւն չունեցող անձն առանց սահմանուած փաստաթուղթերու կամ առանց պատշաճ թոյլտուութեան մուտք կը գործէ Հայաստանի Հանրապետութիւն:

ՀՀ քրեական օրէնագիրքի յօդուած 329-յւղ յօդուածի 3-րդ մաս

Կա՞ն հանգամանքներ, որոնց պարագային անձը չի ճանչցուիր փախստական նոյնիսկ այն պարագային, որ ան կը բաւարարէ փախստականի սահմանման պահանջները

Օտարերկրեայ քաղաքացին կամ քաղաքացիութիւն չունեցող անձը չի ճանչցուիր փախստական, եթէ լուրջ հիմքեր կան ենթադրելու, որ ան

1. կատարած է յանցագործություն ընդդեմ խաղաղութեան, պատերազմական յանցագործություն կամ մարդկութեան դէմ ուղղուած յանցագործություն,
2. կատարած է ոչ քաղաքական բնոյթի ծանր յանցագործություն ՀՀ տարածքէն դուրս նախքան ՀՀ-ի մէջ ապաստան հայցող դառնալը,
3. մեղաւոր ճանչցուած է Միաւորուած ազգերու կազմակերպութեան նպատակներուն եւ սկզբունքներուն հակասող արարքներու կատարման մէջ:

Ապաստանի տրամադրումը կրնայ մերժուիլ այն փախստականին, որ ժամանած է երրորդ ապահով երկրէ, ուր ան չունի հետապնդման, մարդու իրաւունքներու խախտումներու կամ իր երկիր վերադարձուելու երկիւղ, կամ չունի արտաքին յարձակման, համատարած բռնութեան, այլ երկրի տիրապետութեան տակ գտնուելու, ներքին հակամարտութիւններու կամ հասարակական կարգը խախտող այլ լուրջ իրադարձութիւններու (վտանգներու) ենթարկուելու երկիւղ, ինչպէս նաեւ, կրնայ օրինական կերպով վերադառնալ այն երկիր, ուրկէ եկած է:

«Փախստականներու եւ ապաստանի մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 11

Ո՞ր մարմինը անձը կը ճանչնայ որպէս փախստական եւ որքա՞ն ժամկէտի մէջ

Հայաստանի մէջ ապաստանի հայցերը կը քննէ եւ ատոնց վերաբերեալ որոշում կը կայացնէ ՀՀ տարածքային կառավարման եւ զարգացման նախարարութեան գաղթականներու պետական ծառայութիւնը (ՄՊԾ) դիմումի ներկայացման պահէն եռամսեայ ժամկէտի ընթացքին: Առանձին պարագաներու ապաստանի

դիմումի քննարկման ժամկետը ՄՊԾ-ի որոշմամբ կրնայ երկարաձգուիլ 3 ամիսով:

Տեղեկություն. 2017թ. ապրիլ ամսուան դրութեամբ Սուրիոյ քաղաքացիներուն կողմէ ներկայացուած ապաստանի հայցերու բաւարարման գործակիցը կը կազմէ 100%:

Ինչ է ապաստանը

Ապաստանը օտարերկրեայ քաղաքացիին կամ քաղաքացիութիւն չունեցող անձին ՀՀ-ի մէջ շնորհուած պաշտպանութիւն է:

Ինչպէ՞ս դիմել ապաստան ստանալու համար

Անհրաժեշտ է՝

1. ՀՀ պետական սահմանի անցման կէտերուն Դիմում կամ խնդրանք ներկայացնել (բանաւոր, գրաւոր, ժեստերու լեզուով (շարժումներով խօսիլ) կամ հաղորդակցութեան որեւէ այլ միջոցով առերես եղած իւրաքանչիւր յայտարարութիւն, որ կ'արտայայտէ ՀՀ-ի մէջ պաշտպանութիւն գտնելու անոր ցանկութիւնը) ՀՀ սահմանապահ զօրքերուն,
2. ՀՀ տարածք մուտք գործելէ յետոյ դիմում ներկայացնել ՀՀ տարածքային կառավարման եւ զարգացման նախարարութեան գաղթականութեան պետական ծառայութիւն (ՄՊԾ) կամ ՀՀ ոստիկանութիւն: Ապաստանի խնդրանքը կրնայ ներկայացուիլ նաեւ «Զուարթնոց» միջազգային օդակայանին մէջ:
3. Եթէ անձը կը գտնուի ազատագրկման վայրի մէջ՝ ազատագրկման վայրի վարչակազմին բանաւոր, գրաւոր, ժեստերու լեզուով կամ հաղորդակցութեան որեւէ այլ միջոցով առերես եղած իւրաքանչիւր յայտարարութիւն, որ կ'արտայայտէ Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ պաշտպանութիւն գտնելու անոր ցանկութիւնը:

*«Փախստականներու եւ ապաստանի մասին» ՀՀ օրէնքի յօդու-
ւած 13*

Անկախ Ձեր ազգային պատկանելութենէն Դուք իրաւունք ու-
նիք ապաստանի դիմում ներկայացնել նոյնիսկ այն պարա-
գային, երբ Հայաստան մուտք գործած էք ապօրինի, չունիք ան-
ձնագիր կամ ձեր ինքնութիւնը հաստատող այլ փաստաթուղթ:
Ձեր ապաստանի դիմումը կ'ընդունուի եւ Դուք կը հաշուառուիք
ՄՊԾ-ի մէջ որպէս Հայաստանի մէջ ապաստան հայցող անձ:

Դուք կրնաք ՀՀ-ի մէջ դիմում ներկայացնել փախստականի
կարգավիճակի համար եւ ստանալ կարգավիճակ նոյնիսկ եթէ
լքած էք Սուրիան նախքան զինուած հակամարտութեան սկսի-
լը, եթէ չէք կրնար վերադառնալ այնտեղ հակամարտութեան
կամ այլ պատճառներով:

Ապաստան հայցողը վաւերական ճամփորդական փաստա-
թուղթ կամ մուտքի վաւերական թոյլտուօրին չունենալու պա-
րագային Սահմանապահ զօրքերուն կողմէ կրնայ պահուիլ այդ
նպատակով ստեղծուած յատուկ կացարանի մէջ մինչեւ 72 ժամ
տեւողութեամբ:

*«Փախստականներու եւ ապաստանի մասին» ՀՀ օրէնքի յօդու-
ւած 46*

Ին՞չ կ'ըլլայ, եթէ ես վերադառնամ տուն

Եթէ Դուք վերադառնաք տուն այնտեղ կրկին բնակելու
մտադրութեամբ, Ձեր փախստականի կարգավիճակը կրնայ
դադրեցուիլ ՄՊԾ-ի կողմէ:

*«Փախստականներու եւ ապաստանի մասին» ՀՀ օրէնքի յօդու-
ւած 10*

*Հայաստանի մէջ ապաստանի տրամադրման ընթացակար-
գերը*

Ինչ փաստաթուղթեր պետք է ներկայացնել ապաստան ստանալու դիմումին հետ

1. Անձնագրի պատճենը եւ/կամ անձը հաստատող այլ փաստաթուղթերու (ծննդեան վկայական, նոյնականացման քարտ, վարորդական վկայական, զինուորական գրքոյկ եւ այլն) պատճենները, եթէ հնարաւոր է.
2. 35x45 մմ չափի 4 գունաւոր լուսանկար:
ՀՀ կառավարութեան 2009թ. նոյեմբեր 19-ի N1440-Ն որոշում

Արդեօք ապաստան հայցողներուն կը տրամադրուի կացարան

Ազատ սենեակներու առկայութեան պարագային ապաստան հայցողները եւ անոնց ընտանիքի անդամները կը տեղաւորուին ՄՊԾ-ի կողմէ կառավարուող ապաստան հայցողներու ժամանակաւոր տեղաւորման կեդրոնին մէջ: Կեդրոնը ունի 20 սենեակ, որոնց մէջ կը տեղաւորուին մօտաւորապէս 40-50 անձ: Կացարանին մէջ սենեակ ստանալու համար անհրաժեշտ է գրաւոր դիմում ներկայացնել Ներգաղթեալներու պետական ծառայութիւն:

Կեդրոնին մէջ տեղաւորուելուն հաշուի կ'առնուին ապաստան հայցողներու ընտանիքի անդամներու թիւը, սեռը, տարիքը եւ այլ հանգամանքներ:

Ապաստան հայցողները կեդրոնին մէջ կը բնակին մինչեւ անոնց ապաստանի հայցի վերաբերեալ վերջնական որոշում ընդունուիլը (ներառեալ մերժման որոշման բողոքարկման գործընթացի աւարտը):

Եթէ ապաստան հայցողը կը ճանչցուի փախստական, ապա ան ատոր մասին որոշումը ստանալէ ետք կ'ազատէ կեդրոնին մէջ զբաղեցուցած սենեակը:

Ապաստանի մերժում ստացած փախստականները լիազոր մարմնի գրաւոր թոյլտուութեամբ կրնան շարունակել բնակութիւնը կեդրոնին մէջ մինչեւ ՀՀ տարածքը լքելը:

ՀՀ կառավարութեան 2009թ. նոյեմբեր 19-ի N1440-Ն որոշում

Կը տրամադրուի արդեօ՞ք ապաստան հայցողներուն դրամական օգնութիւն ժամանակաւոր տեղաւորման կեդրոնին մէջ տեղաւորման անհնարինութեան պարագային

Ժամանակաւոր տեղաւորման կեդրոնին մէջ տեղաւորման անհնարինութեան պարագային՝ կենսաապահովման հիմնական կարիքները հոգալու հնարաւորութիւն չունեցող ապաստան հայցողներուն կը տրամադրուի դրամական օգնութեան հետեւեալ չափով՝ դիմողին՝ 20.000 դրամ, իսկ անոր ընտանիքի իւրաքանչիւր անդամին՝ 15.000-ական դրամ:

ՀՀ կառավարութեան 2016թ. սեպտեմբեր 15-ի թիւ 951-Ն որոշում

Ին՞չ արտօնութիւններ սահմանուած են առանց ուղեկցողի եւ ընտանիքէն անջատուած ապաստան հայցող երեխաներու համար

Եթէ ապաստան հայցողը առանց ուղեկցողի կամ ընտանիքէն անջատուած երեխայ է, ապա ան կեդրոնին մէջ կը տեղաւորուի առաջնահերթութեան կարգով: Կեդրոնին մէջ տեղաւորելուն կեդրոնի տնօրինութիւնը հաշուի կ'առնէ երեխայի լաւագոյն շահերը, ինչպէս նաեւ կը խորհրդակցի անոր ներկայացուցիչին հետ:

«Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան 2009 թուականի նոյեմբեր 19-ի N 1440-Ն որոշման մէջ լրացումներ կա-

տարելու մասին» ՀՀ կառավարության 2016թ. դեկտեմբեր 15-ի թիվ 1268- Ն որոշում

Ինչ պատասխանատու թիւն սահմանուած է ժամանակաւոր տեղաւորման կեդրոնին մէջ ներքին կարգապահական կանոններու եւ աստոնց խախտման պարագային

Կեդրոնին մէջ բնակութեան ներքին կարգապահական կանոնները խախտած ապաստան հայցողը կեդրոնի տնօրէնին կողմէ գրաւոր նախազգուշացում կը ստանայ խախտման հետեւանքներուն վերաբերեալ: Բնակութեան ներքին կարգապահական կանոններու երկու եւ աւելի անգամ խախտման պարագային ապաստան հայցողին տրուած ուղեգիրը, կեդրոնի տնօրէնի առաջարկութեան հիման վրայ, ուժը կորսնցուցած կը համարուի լիազօր մարմնին կողմէ:

Ապաստան հայցողին տրուած ուղեգիրը ուժը կորսնցուցած ըլլալու մասին ապաստան հայցողը գրաւոր ծանուցում կը ստանայ 3 աշխատանքային օրուան ընթացքին: Ուղեգիրը ուժը կորսնցուցած ըլլալու մասին տեղեկանալու օրուրնէ սկսած եռօրեայ ժամկէտի մէջ ապաստան հայցողը կ'ազատէ զբաղեցուցած սենեակը:

«Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան 2009 թուականի նոյեմբեր 19-ի N 1440-Ն որոշման մէջ լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ կառավարութեան 2016թ. դեկտեմբեր 15-ի թիվ 1268- Ն որոշում

Ինչ փաստաթուղթ կը տրամադրուի ապաստան հայցողներուն

ՄՊԾ-ն իւրաքանչիւր ապաստան հայցողին եւ անոր ընտանիքին անդամներուն (ներառեալ երեխաներուն) ապաստանի

հայց ներկայացնել է տք անվճար կը տրամադրէ անձը հաստատող վկայական:

Ապաստան հայցողներու անձը հաստատող վկայականը կը տրամադրուի երեք ամիսով, եւ մինչեւ ապաստանի հայցի վերաբերեալ վերջնական որոշման կայացումը այդ վկայականի վաւերականութեան ժամկետը իւրաքանչիւր անգամ կ'երկարաձգուի երեք ամիսով:

Ընտանիքին մինչեւ 16 տարեկան անդամներուն մասին տեղեկութիւնները կը զետեղուին ապաստանի հայց ներկայացուցած իրենց ծնողներու կամ խնամակալներու անձը հաստատող վկայականներուն մէջ:

Անձը հաստատող վկայականը կը հաստատէ ապաստան հայցողի օրինական բնակութեան փաստը եւ կը գործէ Հայաստանի Հանրապետութեան ողջ տարածքին մէջ:

«Փախստականներու եւ ապաստանի մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 29

Ինչպիսի՞ն է ապաստանի հայցի եւ փախստականի ճանաչման վերաբերեալ ընդունուած որոշումներու բողոքարկման ընթացակարգը

- Ապաստան հայցողները եւ փախստականները իրաւունք ունին դատական կարգով բողոքարկելու ապաստանի հայցի առնչութեամբ յարուցուած ապաստանի ընթացակարգի բացասական որոշումները ատոր մասին տեղեկանալու օրուրնէ սկսած 30 օրուան ընթացքին: 30 օրուան ընթացքին բողոք չներակայցնելու պարագային որոշումը կը համարուի վերջնական: ՄՊԾ-ի որոշումը կրնայ բողոքարկուիլ երեք դատա-

կան ատեաններու մէջ ՀՀ վարչական դատարան, ՀՀ վարչական վերաքննիչ դատարան եւ ՀՀ Վճռաբեկ դատարան:

- Բողոքարկման ժամկետի բաց թողուլը յարգելի կրնայ համարուիլ ապաստան հայցողէն կամ փախստականէն անկախ պատճառներով բողոքարկման ժամկետը բաց թողելու պարագային:
- Բողոքարկման ժամկետը բաց թողելու պատճառը (պատճառները) վերանալէ ետք ապաստան հայցողը 15 օրուան ընթացքին կրնայ բողոք ներկայացնել դատարան, եթէ ապաստանի հայցի առնչութեամբ կայացուած որոշման ընդունման մասին տեղեկանալու օրուրնէ սկսած երեք ամիսէն աւելի ժամանակ չէ անցած:

«Փախստականներու եւ ապաստանի մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 57

Ինչ է փախստականի նոյնականացման քարտը

Փախստականի նոյնականացման քարտը փախստականի անձը եւ Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ օրինական բնակութիւնը հաստատող փաստաթուղթ է, որ նախատեսուած է Հայաստանի Հանրապետութեան տարածքին մէջ օգտագործելու համար:

Ոստիկանութիւնը Ներգաղթեալներու պետական ծառայութեան որոշման հիման վրայ փախստականներուն, կը տրամադրէ փախստականի նոյնականացման քարտ:

Մինչեւ 16 տարեկան փախստականին փախստականի նոյնականացման քարտը կը տրամադրուի երեք տարի, իսկ 16 տարին լրացած փախստականին՝ 10 տարի վաւերականութեան ժամկետով:

Փախստականի նոյնականացման քարտ ստանալու համար անձը կը ներկայացնե՝

1. դիմում.
2. անձը հաստատող լուսանկարով որեւէ փաստաթուղթ (առկայութեան պարագային).
3. լիազօր մարմնի կողմէ տրուած ապաստան հայցողի անձը հաստատող վկայական.
4. լիազօր մարմնի որոշումը տուեալ անձին փախստական ճանչնալու մասին.
5. պետական տուրքի վճարման անդորրագիր:
Փախստականի նոյնականացման քարտը փոխանակելու համար անձը կը ներկայացնե՝

1. դիմում.
2. փոխանակման ենթակայ փախստականի նոյնականացման քարտը.
3. պետական տուրքի վճարման անդորրագիր:
«Փախստականներու եւ ապաստանի մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 30 եւ 58-րդ յօդուածի 1-ին մաս

Ինչ է ճամփորդական համաձայնագիրի փաստաթուղթը

Ճամփորդական համաձայնագիրի փաստաթուղթը փախստականի անձը հաստատող փաստաթուղթ է, որ նախատեսուած է ՀՀ-էն դուրս գալու եւ ՀՀ վերադառնալու համար: Ոստիկանութիւնը ՀՀ-ի մէջ ապաստան ստացած փախստականներուն կը տրամադրէ ճամփորդական պայմանագրային փաստաթուղթ՝ նոյնականացման քարտի հիման վրայ: Մինչեւ 16 տարեկան փախստականներուն ճամփորդական համաձայնագիրի փաստաթուղթը կը տրամադրուի երեք տարի վաւերակա-

նութեան ժամկէտով, իսկ 16 տարին լրացած փախստականներուն՝ 10 տարի վաւերականութեան ժամկէտով:

Ճամփորդական համաձայնագիրի փաստաթուղթ ստանալու համար անձը կը ներկայացնէ՝

1. դիմում.
2. փախստականի նոյնականացման քարտ.
3. պետական տուրքի վճարման անդորրագիր:

Մինչեւ 16 տարեկան երեխային փախստականի նոյնականացման քարտ կը տրամադրուի երեխայի ծնողներէն մէկուն կամ այլ օրինական ներկայացուցիչի դիմումի հիման վրայ: Եթէ ծնողը կամ օրինական ներկայացուցիչը անձամբ չի կրնար ներկայացնել դիմումը, ապա ներկայացուող դիմումին վրայ անոր ստորագրութեան իսկութիւնը կը վաւերացուի նոտարական կարգով:

«Փախստականներու եւ ապաստանի մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 30

Ինչ կարգավիճակ ձեռք կը բերեն փախստականի ընտանիքի անդամները

Փախստական եւ ՀՀ-ի մէջ ապաստան ստացած կը համարուին ստորեւ նշուած անձիք, որոնք ՀՀ-ի մէջ ապաստան ստացած փախստականի հետ կը բնակին համատեղ եւ չեն օգտուիր (փախստականի քաղաքացիութեան երկրէն տարբեր) որեւէ այլ երկրի պաշտպանութենէն.

- ՀՀ-ի մէջ ապաստան ստացած փախստականի ամուսինը, ՀՀ-ի մէջ ապաստան ստացած փախստականի մինչեւ 18 տարեկան զաւակը,
- ՀՀ-ի մէջ ապաստան ստացած փախստականի այլ բարեկամ-

- ներ կամ անոր ամուսնուն բարեկամները, եթե կը գտնուին
 - ՀՀ-ի մէջ ապաստան ստացած փախստականի խնամքի տակ,
 - ՀՀ-ի մէջ ապաստան ստացած փախստականի խնամքի տակ գտնուող այլ անձ մը,
 - ՀՀ-ի մէջ ապաստան ստացած փախստական երեխայի ծնողները, մինչեւ 18 տարեկան, ինչպէս նաեւ 18-էն բարձր տարիքի անգործունակ հարազատ քոյրերն ու եղբայրները:
 - ՀՀ-ի մէջ ապաստան ստացած փախստականը իրաւունք ունի նաեւ ՀՀ տարածքին մէջ վերամիաւորուելու օտարերկրեայ պետութեան մէջ գտնուող՝ վերը նշուած անձանց հետ:
- «Փախստականներու եւ ապաստանի մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 7*

Որո՞նք են ապաստան հայցողներու իրաւունքները ապաստանի հայցի մերժման պարագային

Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ ապաստան հայցողներուն տեղաւորելու եւ կենսաապահովման պայմաններ տրամադրելու նպատակով ստեղծուած է ապաստան հայցողներու ժամանակաւոր տեղաւորելու կեդրոն: Կեդրոնին մէջ տեղաւորուելու մասին ապաստան հայցողներու դիմումին հիման վրայ ՄՊԾ-ի կողմէ անոնց կը տրուի ուղեգիր: Ուղեգիրը կը տրուի կեդրոնին մէջ ազատ սենեակներու առկայութեան պարագային: Ուղեգիր ստացած ապաստան հայցողները, ինչպէս նաեւ հայցողի ընտանիքի անդամները անյապաղ կը տեղաւորուին կեդրոնին մէջ: Ապաստան հայցողները կեդրոնին մէջ կը բնակին մինչեւ անոնց ապաստանի հայցի վերաբերեալ վերջնական որոշում ընդունուիլը (ներառեալ մերժման որոշման բողոքարկման գործընթացի աւարտը):

Եթե ապաստան հայցողի դիմումը մերժուի եւ ան վարչական կամ դատական կարգով չի բողոքարկեր մերժման որոշումը, ապա ան որոշումը ստանալէ յետոյ կրնայ շարունակել իր բնակութիւնը կեդրոնին մէջ՝ մինչեւ 30 օր ժամկետով: Ապաստանի մերժում ստացած փախստականները ՄՊԾ գրաւոր թոյլտուութեամբ կրնան շարունակել բնակութիւնը կեդրոնին մէջ մինչեւ Հայաստանի Հանրապետութեան տարածքը լքելը:

Եթե ապաստան հայցողի դիմումը կը մերժուի եւ ան կը բողոքարկէ մերժման որոշումը դատական կարգով, ապա ան եւ անոր ընտանիքի անդամներն իրաւունք ունին շարունակելու իրենց բնակութիւնը կեդրոնին մէջ՝ մինչեւ դատարանի վճիռն օրինական ուժի մէջ մտնելը: Ապաստան հայցողի անձը հաստատող վկայականի գործողութեան ժամկետը կ'երկարաձգուի ՄՊԾ-ի կողմէ մինչեւ վերջին ատեանի դատարանին կողմէ վերջնական որոշման կայացումը:

Եթե ապաստան հայցողի դիմումը մերժուի եւ ան վարչական կամ դատական կարգով չի բողոքարկեր մերժման որոշումը, ապա ան որոշումը ստանալէ ետք կրնայ շարունակել իր բնակութիւնը կեդրոնին մէջ՝ մինչեւ 30 օր ժամկետով.

Հաշուի առնելով ՀՀ վարչական դատավարութեան օրէնսգիրքի պահանջները, ՄՊԾ-ի բացասական որոշումները կրնան բողոքարկուիլ այդ մասին տեղեկանալու օրուրնէ սկսած ոչ թէ 30 օրեայ, այլ 2 ամսեայ ժամկետի մէջ:

ՀՀ կառավարութեան 2009թ. նոյեմբեր 19-ի N1440-Ն որոշում

Հանրային կրթութեան իրաւունք

Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ ապաստան հայցողներն ու ապաստան ստացած փախստականները ունին Հայաս-

տանի Հանրապետութեան քաղաքացիներուն հաւասար կրթութեան իրաւունք:

Ուսուցման մատչելիութեան, օտարերկրեայ դպրոցական վկայագիրներու, տիպլոմներու ու գիտական աստիճաններու ճանաչման, տուրքերէ եւ վճարումներէ ազատման եւ կրթաթոշակներու շնորհման հարցերով Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ ապաստան ստացած փախստականները ունին Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիներուն հաւասար իրաւունքներ:

«Փախստականներու եւ ապաստանի մասին» ՀՀ օրէնքի 25-րդ յօդուած

Կը տրամադրուի արդեօ՞ք փախստականներուն եւ ապաստան հայցողներուն անվճար իրաւաբանական օգնութիւն

Ապաստան հայցողներուն եւ փախստականներուն կը տրամադրուի անվճար իրաւաբանական օգնութիւն համաձայն «Փաստաբանութեան մասին» ՀՀ օրէնքի:

«Փախստականներու եւ ապաստանի մասին» ՀՀ օրէնքի 16.1-րդ յօդուած

Որո՞նք են ապաստան հայցողներու եւ ապաստան ստացած փախստականներու հիմնական պարտականութիւնները

- Ապաստան հայցողները ՄՊԾ-ը պարտաւոր են տրամադրել լիարժէք եւ ճիշդ տեղեկատուութիւն իրենց ապաստանի հայցի հիմքերու վերաբերեալ:

«Փախստականներու եւ ապաստանի մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 49

- Եթէ ապաստան հայցողը ճանչցուի որպէս փախստական, ա-

պա ան ատոր մասին որոշումը ստանալէ ետք պարտաւոր է ազատել կեդրոնին մէջ զբաղեցուցած սենեակը:

ՀՀ կառավարութեան 2009թ. նոյեմբեր 19-ի N1440-Ն որոշում

Ապաստան հայցողները եւ փախստականներն ունին Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ օրինական հիմքերով բնակող օտարերկրեայ քաղաքացիներու եւ քաղաքացիութիւն չունեցող անձանց հետ հաւասար իրաւունքներ եւ պարտականութիւններ:

«Փախստականներու եւ ապաստանի մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 15

Լրացուցիչ տեղեկութիւն ստանալու համար կրնաք օգտուիլ հետեւեալ յղումներէն.

ՀՀ ՏԿԶՆ ներգաղթեալներու պետական ծառայութիւն (ՄՊԾ) ք.Երեւան, Հր.Քոչարի 4 հեռ.22-56-24, 22-56-20, <http://www.smsmta.am>

Տեղեկատուական գրքոյկ ՀՀ-ի մէջ ապաստան հայցողներու համար ' <http://www.smsmta.am/up/brochure.PDF>

ՄԱԿ-ի Փախստականներու հարցերով գերագոյն յանձնակատարի գրասենեակ ք.Երեւան, Պետրոս Աղամեան 14 փողոց, հեռ. 56- 02- 12, <http://www.un.am/am/UNHCR>

5. Կացութեան կարգավիճակի վերաբերեալ հարցեր

Որո՞նք են ՀՀ-ի մէջ կացութեան կարգավիճակ ձեռք բերելու հիմնական հետեւանքները

Կացութեան կարգավիճակ ձեռք բերելու պարագային ձեռք կը բերէք ՀՀ քաղաքացիներուն հաւասար շարք մը իրաւունքներ, ինչպէս, օրինակ,

- աշխատանքի իրաւունք,
- հիմնական ընդհանուր կրթութեան իրաւունք,
- բժշկական օգնութիւն ստանալու իրաւունք,
- ընկերային ապահովութեան իրաւունք,
- ձեռնարկատիրութեամբ զբաղուելու իրաւունք:

Կացութեան կարգավիճակ ձեռք բերելու պարագային Ձեզ չի տրամադրուի ճամփորդական փաստաթուղթ:

Դուք չէք ծառայեր ՀՀ զինուած ուժերուն մէջ:

Դուք չէք կրնար հող գնել որպէս Ձեր սեփականութիւն:

Դուք չէք կրնար մասնակցիլ համապետական ընտրութեան (Ազգային ժողովի):

Կացութեան կարգավիճակ ձեռք բերելու պարագային ձեր ընտանիքի անդամները (ամուսին, ծնող, զաւակ, եղբայր, քոյր, մեծհայր, մեծմայր, թոռ) նոյնպէս կրնան Ձեր կացութեան կարգավիճակ ունենալու հիման վրայ ձեռք բերել կացութեան կարգավիճակ իրենց դիմումին համաձայն:

Որո՞նք են ՀՀ-ի մէջ կացութեան կարգավիճակները

ՀՀ-ի մէջ կացութեան կարգավիճակները հետեւեալն են.

1. Ժամանակաւոր (կը տրուի մինչեւ 1 տարի ժամկետով իւրաքանչիւր անգամ 1 տարիով երկարաձգելու հնարաւորութեամբ),
2. մշտական (կը տրուի 5 տարի ժամկետով՝ իւրաքանչիւր անգամ նոյն ժամկետով երկարաձգելու հնարաւորութեամբ),
3. յատուկ (կը տրուի տաս տարի ժամկետով: Այն կրնայ տրուիլ մէկէ աւելի անգամ):

ՀՀ ժամանակաւոր, մշտական եւ յատուկ կացութեան կարգավիճակները հաստատող փաստաթուղթերն են համապատաս-

խանարար ժամանակաւոր կացութեան քարտը, մշտական կացութեան քարտը եւ յատուկ անձնագիրը:

Ժամանակաւոր եւ մշտական կացութեան քարտի վաւերակաւորութեան ժամկէտը երկարաձգելու մասին դիմումը անհրաժեշտ է ՀՀ ոստիկանութեան անձնագրային եւ վիզաներու վարչութիւն ներկայացնել ժամկէտը լրանալէ առնուազն 30 օր առաջ:

«Օտարերկրացիներու մասին» ՀՀ օրէնքի 14-րդ, 15-րդ եւ 16-րդ յօդուածներ

Որո՞նք են ժամանակաւոր կացութեան կարգավիճակ տալու հիմքերը եւ ժամկէտները

Ժամանակաւոր կացութեան կարգավիճակը կը տրուի իւրաքանչիւր օտարերկրացիի, եթէ ան կը հիմնաւորէ, որ գոյութիւն ունի ՀՀ տարածքին մէջ մէկ տարի եւ աւելի ժամկէտով իր բնակութիւնը հիմնաւորող հետեւեալ հանգամանքներէն որեւէ մէկը.

1. ուսումը,
2. աշխատանքի թոյլտուութեան առկայութիւնը,
3. ՀՀ-ի մէջ ժամանակաւոր կացութեան կարգավիճակ ունեցող օտարերկրացիի ամուսինը, ծնողը կամ զաւակը ըլլալը,
4. ՀՀ քաղաքացիի կամ ՀՀ-ի մէջ մշտական կամ յատուկ կացութեան կարգավիճակ ունեցող օտարերկրացիի ամուսինը կամ մօտիկ ազգականը (ծնող, զաւակ, եղբայր, քոյր, մեծհայր, մեծմայր, թոռ) ըլլալը,
5. ձեռնարկատիրական գործունէութեամբ զբաղուիլը,
6. ազգութեամբ հայ ըլլալը:

Ուսման նպատակով ժամանակաւոր կացութեան կարգավիճակը երկարաձգելու դիմումը ներկայացնելու համար ՀՀ կառավարութեան կողմէ կրնայ սահմանուիլ աւելի կարճ ժամկէտ:

Ժամանակաւոր կացութեան կարգավիճակը կը տրուի մինչեւ 1 տարի ժամկետով իւրաքանչիւր անգամ 1 տարիով երկարաձգելու հնարաւորութեամբ:

«Օտարերկրացիներու մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 15

Որո՞նք են մշտական կացութեան կարգավիճակ տալու հիմքերը եւ ժամկէտները

Մշտական կացութեան կարգավիճակ կը տրուի օտարերկրացիին, եթէ ան՝

1. Ապացուց է.

- ՀՀ-ի մէջ ՀՀ քաղաքացի հանդիսացող կամ յատուկ կացութեան կարգավիճակ ունեցող ամուսնուն կամ մերձաւոր ազգականներուն (ծնող, զաւակ, եղբայր, քոյր, մեծհայր, մեծմայր, թոռ) առկայութիւնը,
- ՀՀ-ի մէջ ապահովուած է բնակարանով ու գոյութեան միջոցներով եւ
- մինչեւ մշտական կացութեան կարգավիճակ ստանալու համար դիմում ներկայացնելը օրէնքով սահմանուած կարգով առնուազն երեք տարի բնակած է ՀՀ-ի մէջ կամ

2. Ազգութեամբ հայ է կամ ՀՀ-ի մէջ կ'իրականացնէ ձեռնարկատիրական գործունէութիւն:

Մշտական կացութեան կարգավիճակ կը տրուի 5 տարի ժամկետով իւրաքանչիւր անգամ 5 տարիով երկարաձգելու հնարաւորութեամբ:

Ո՞ր մարմինը կը կայացնէ ժամանակաւոր եւ մշտական կացութեան կարգավիճակ տալու կամ մերժելու կամ երկարաձգելու մասին որոշումը եւ որքա՞ն ժամկէտի մէջ

ՀՀ ոստիկանութեան անձնագրային եւ վիզաներու վարչութիւնը՝ դիմումը ներկայացնելու օրուրէն 30-օրեայ ժամկէտի մէջ

Ժամանակաւոր եւ մշտական կացութեան կարգավիճակը երկարաձգելու դիմումը պետք է ներկայացուի կացութեան կարգավիճակի եւ մշտական կացութեան քարտի վաւերականութեան ժամկետը լրանալէ առնուազն 30 օր առաջ:

«Օտարերկրացիներու մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 15, 16

Ինչ փաստաթուղթեր անհրաժեշտ է ներկայացնել ժամանակաւոր եւ մշտական

1. դիմում-հարցաթերթիկ (տեղուոյն վրայ լրացնել),
2. 35 x 45 մմ չափի երեք գունաւոր լուսանկար,
3. անձնագիրը, անձնագիրի պատճէնը եւ անձնագիրի նոտարական կարգով վաւերացուած հայերէն թարգմանութիւնը,
4. ՀՀ-ի մէջ կացութեան կարգավիճակ ստանալու (կացութեան կարգավիճակը երկարաձգելու) հանգամանքը հիմնաւորող փաստաթուղթեր,
5. առողջական վիճակի մասին տեղեկանք.

Եկեղեցական կառոյցին կողմէ տրուած մկրտութեան մասին փաստաթուղթ ազգութեամբ հայ ըլլալու մասին նշումով: Սոյն փաստաթուղթը կը ներկայացուի այն պարագային, երբ կացութեան կարգավիճակ ստանալու հիմքը ազգութեամբ հայ ըլլալն է:

6. :

ՀՀ կառավարութեան 2008թ. փետրուար 7-ի N134-Ն որոշում

ՀՀ-ի մէջ սուրիաահայերը ժամանակաւոր / մշտական կացութեան կարգավիճակ ստանալու համար ազատուած են պետական տուրքի վճարումէն:

«Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրէնքի 26-րդ յօդուածի 1-ին մասի «Ժ» ենթակէտ

Որո՞նք են յատուկ կացութեան կարգավիճակ տալու հիմքերը Յատուկ կացութեան կարգավիճակ կը տրուի՝

1. ազգութեամբ հայ օտարերկրացիներու,
2. ՀՀ-ի մէջ տնտեսական կամ մշակութային գործունէութիւն ծաւալող այլ օտարերկրացիներու:

«Օտարերկրացիներու մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 18

Ո՞ր մարմինը կը կայացնէ յատուկ կացութեան կարգավիճակ տալու կամ մերժելու մասին որոշումը եւ որքա՞ն ժամկէտի մէջ

Յատուկ կացութեան կարգավիճակ ստանալու համար դիմումի քննարկման կարգը, ժամկէտները, դիմումի հետ ներկայացուող փաստաթուղթերու ցանկը կը հաստատէ Հայաստանի Հանրապետութեան Նախագահը:

Յատուկ կացութեան կարգավիճակ տալու կամ մերժելու որոշում կը կայացնէ Հայաստանի Հանրապետութեան Նախագահը: Այդ որոշումը վերջնական է եւ ենթակայ չէ բողոքարկման:

«Օտարերկրացիներու մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 18

ՀՀ Նախագահի 2015թ.ապրիլ 1-ի ՆՀ-255-Ն հրամանագիրի N1 եւ N2 յաւելումները

Ին՞չ փաստաթուղթեր անհրաժեշտ են յատուկ կացութեան կարգավիճակի դիմումին հետ ներկայացնելու համար

Որո՞նք կ'ազատին կացութեան կարգավիճակի համար վճարումէն

1. ազգութեամբ հայ այն օտարերկրեայ քաղաքացիները, որոնց մշտական բնակութեան օտարերկրեայ պետութիւն ը արտա-

կարգ իրավիճակի մեջ է, որ սպառնալիք է քաղաքացիներու կեանքի եւ առողջութեան համար,

Ազգութեամբ հայ ըլլալը հաստատող փաստաթուղթերու ցանկը

տե՛ս բաժին 3-ին մէջ:

2. ՀՀ քաղաքացիի մերձաւոր ազգականները (ամուսին, երեխայ, հայր, մայր, քոյր, եղբայր),
3. մինչեւ 18 տարեկան անձիք,
4. փախստականի կարգավիճակ ստացած անձի՝ ՀՀ ժամանող մերձաւոր ազգականները (ամուսին, երեխայ, հայր, մայր, քոյր, եղբայր):

«Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրէնքի 26-րդ յօդուած

Հնարաւոր է բողոքարկել կացութեան կարգավիճակ ստանալու դիմումի մերժումը

Բացառութեամբ յատուկ կացութեան կարգավիճակի, կացութեան կարգավիճակ ստանալու կամ երկարաձգելու համար ներկայացուած դիմումի մերժումը օտարերկրացին կրնայ բողոքարկել դատական կարգով: Եթէ մինչեւ դատարանին կողմէ գործի քննութիւնը կամ դատարանին կողմէ կայացուած որոշման ուժի մէջ մտնելը կը սպառի օտարերկրացիի մուտքի վիզայի կամ կացութեան կարգավիճակի վաւերականութեան ժամկետը, ապա ՀՀ ոստիկանութեան բնագաւառին մէջ լիազօրուած պետական կառավարման մարմինը անոր կու տայ ՀՀ-ի մէջ ժամանակաւոր մնալու թոյլտուութիւն մինչեւ դատարանի որոշման օրինական ուժի մէջ մտնելը: Եթէ կացութեան կարգավիճակ ստանալը կամ երկարաձգելը մերժելու մասին որոշումը դատարանը կը ձգէ ուժի մէջ, ապա օտարերկրացին պարտաւոր է դատարանի որոշումը օրինական ուժի մէջ մտնելէ ետք՝ 10- օրեայ

ժամկետի մեջ, կամաւոր հեռանալ ՀՀ տարածքէն: Կացութեան կարգավիճակ տալը մերժելու պարագային օտարերկրացին մէկ տարի յետոյ կրկին կրնայ դիմել կացութեան կարգավիճակ ստանալու համար, որուն մասին նշում կը կատարուի մերժման մասին որոշման մեջ:

«Օտարերկրացիներու մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 20

Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար դիմել. ՀՀ անձնագրային եւ վիզաներու վարչութիւն, հասցէ ք. Երեւան, Դաւթաշէն, 4-րդ թաղամաս, 17/10շէնք, թէժ գիծ (010) 37-02-64:

6. Ծնունդի պետական գրանցման վերաբերեալ հարցեր

Կ'արձանագրուի արդեօք Սուրիայէն տեղահանուած անձերու ՀՀ-ի մեջ ծնած երեխաներու ծնունդը

ՀՀ-ի մեջ ծնած բոլոր երեխաներու ծնունդը պէտք է գրանցուի անկախ ծնողքին ունեցած կարգավիճակէն կամ ասոր բացակայութենէն:

Ո՞ր մարմինը կ' իրականացնէ երեխայի ծնունդի պետական գրանցումը

Ծննդեան պետական գրանցումը կ'իրականացնէ քաղաքացիական կացութեան գործերու արձանագրութեան (ՔԿԱԳ) մարմինը: Դուք պէտք է դիմէք երեխայի ծնունդի վայրի (համայնքի, Երեւան քաղաքին մեջ վարչական շրջանի) կամ ծնողներու (ծնողներէն մէկուն) բնակութեան վայրի ՔԿԱԳ մարմին:

«Քաղաքացիական կացութեան ակտերու մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 15 Ծնունդի պետական գրանցում կ'իրականացուի նաեւ ՀՀ արդարադատութեան նախարարութեան ՔԿԱԳ գործակա-

լուծեան ամուսնութեան պալատ բաժինին մէջ / հասցէ՝ Զաքեան 3, հեռախօս 52-02-30/

Եր՞բ անհրաժեշտ է երեխայի ծնունդի մասին յայտարարութիւն ներկայացնել համապատասխան ՔԿԱԳ մարմին

Երեխայի ծննդեան մասին գրաւոր յայտարարութիւնը ՔԿԱԳ մարմինին կը տրուի ոչ ուշ, քան երեխայի ծննդեան օրէն ետք՝ մէկ տարուան ընթացքին: Երեխայի ծնունդի ուշ գրանցունը եւս հնարաւոր է օրէնքով սահմանուած կարգով: Մէկ տարեկան եւ աւելի դարձած երեխայի ծնունդի պետական գրանցումը բժշկական կազմակերպութեան կամ բժիշկին կողմէ ծննդեան մասին տրուած սահմանուած ձեւի փաստաթուղթի առկայութեան պարագային կ'իրականացուի ծնողներու (ծնողներէն մէկուն) կամ երեխայի գտնուելու վայրի համայնքի ղեկավարի (Երեւան քաղաքին մէջ՝ վարչական շրջանի ղեկավարի) կամ լիազօրուած անձի կամ շահագրգիռ այլ անձանց գրաւոր դիմումի հիման վրայ: Երեխայի չափահաս դառնալէն ետք անոր ծննդեան պետական արձանագրութիւնը կ'իրականացուի իր դիմումին հիման վրայ:

*«Քաղաքացիական կացութեան փաստաթուղթերու մասին»
ՀՀ օրէնքի յօդուածներ 16, 21*

Ին՞չ փաստաթուղթեր անհրաժեշտ է ներկայացնել երեխայի ծննդեան պետական արձանագրութեան համար

Երեխայի ծննդեան մասին յայտարարութեան հետ պէտք է ներկայացուի՝

- երեխայի ծնունդը հաստատող փաստաթուղթ (տես նաեւ ստորեւ),

- ծնողներու (ծնողներէն մէկուն) կամ դիմողի անձը հաստատող փաստաթուղթ (օտարերկրեայ քաղաքացիներու եւ քաղաքացիութիւն չունեցող անձանց պարագային նաեւ անհրաժեշտ է անձը հաստատող փաստաթուղթի նոտարի կողմէ վաւերացուած հայերէն թարգմանութիւնը),
- երեխայի ծննդեան արձանագրութեան մէջ հօր մասին տեղեկութիւններ լրացնելու համար հիմք համարուող փաստաթուղթեր (օրինակ՝ ամուսնութեան վկայական, հայրութեան ճանաչման մասին փաստաթուղթ):

«Քաղաքացիական կացութեան փաստաթուղթերու մասին»

ՀՀ օրէնքի յօդուած 7 եւ 16

Որո՞նք են երեխայի ծնունդը հաստատող փաստաթուղթերը
Ծնունդի պետական արձանագրութեան հիմքերն են՝

1. ծննդեան մասին փաստաթուղթը տրուած բժշկական այն կազմակերպութեան կողմէ, ուր տեղի ունեցած է ծնունդը,
2. ծննդեան մասին սահմանուած ձեւի փաստաթուղթը տրուած բժշկական այն կազմակերպութեան կողմէ, որ ցուցաբերած է բժշկական օգնութիւն ծնունդի ժամանակ,
3. ծննդեան մասին սահմանուած ձեւի փաստաթուղթը տրուած բժշկիկի կողմէ բժշկական կազմակերպութենէն դուրս ծնունդի պարագային,
4. ծննդեան մասին սահմանուած ձեւի գրաւոր յայտարարութիւնը տրուած ծնունդի ժամանակ ներկայ գտնուած անձի (անձանց) կողմէ, եւ երեխայի առողջութեան մասին բժշկական կազմակերպութեան տուած տեղեկանքը բժշկական կազմակերպութենէն դուրս եւ առանց բժշկական օգնութիւն ցուցաբերելու ծնունդի պարագային:

Եթէ Ձեր մօտ առկայ չէ վերոնշեալ փաստաթուղթերէն որեւէ մէկը, ապա Երեւայի ծննդեան գրանցումը հնարաւոր կ'ըլլայ կատարել միայն ծննդաբերութեան փաստը հաստատող՝ դատարանի օրինական ուժի մէջ մտած վճիռի հիման վրայ:

*«Քաղաքացիական կացութեան փաստաթուղթերու մասին»
ՀՀ օրէնքի յօդուած 14*

Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար դիմել ՀՀ արդարադատութեան նախարարութեան քաղաքացիական կացութեան փաստաթուղթերու գրանցման գործակալութիւն, ք.Երեւան, Վ. Սարգսեան 3/8 հեռ (010)59-41-61 կայքէջ www.moj.am:

7. Ամուսնութեան ամուսնալուծութեան պետական գրանցման վերաբերեալ հարցեր

Ո՞ր տարիքէն կարելի է ամուսնութիւն գրանցել ՀՀ-ի մէջ

Ամուսնութեան կնքման համար անհրաժեշտ են ամուսնացող տղամարդուն եւ կնոջ փոխադարձ կամաւոր համաձայնութիւնը եւ անոնց ամուսնական՝ տասնութ տարեկան տարիքի հասնիլը: Անձը կրնայ ամուսնանալ նաեւ 17 տարեկանին, եթէ առկայ է անոր ծնողներու, որդեգրողներու կամ հոգաբարձուի նոտարական կարգով հաստատուած կամ ՔԿԱԳ մարմնին մէջ տրուած գրաւոր համաձայնութիւնը:

Անձը կրնայ ամուսնանալ նաեւ 16 տարեկանին, եթէ առկայ է անոր ծնողներու, որդեգրողներու կամ հոգաբարձուի նոտարական կարգով հաստատուած կամ ՔԿԱԳ մարմնին տրուած գրաւոր համաձայնութիւնը, եւ ամուսնացող միւս անձը առնուազն 18 տարեկան է:

Ո՞ր մարմինը կը կատարէ ամուսնութեան պետական գրանցումը

Ամուսնութեան պետական գրանցումը կը կատարէ

- ամուսնացողներէն մէկուն հաշուառման վայրի (բնակութեան վայրի համապատասխան տեղեկանքի առկայութեան պարագային) Քաղաքացիական կացութեան փաստաթուղթերու գործակալութեան (ՔԿԱԳ) տարածքային մարմինը կամ
- ՀՀ արդարադատութեան նախարարութեան համակարգին մէջ գտնուող՝ ամուսնութեան եւ ծննդեան հանդիսաւոր արձանագրութեան պալատը:
- ՀՀ-ի մէջ օտարերկրեայ քաղաքացիներու, քաղաքացիութիւն չունեցող անձանց, օտարերկրեայ պետութեան մէջ մշտապէս բնակող ՀՀ քաղաքացիներու ամուսնութիւնը իրար կամ ՀՀ քաղաքացիներու հետ կը գրանցուի Հայաստանի Հանրապետութեան արդարադատութեան նախարարութեան ՔԿԱԳ գործակալութեան պետի թոյլտուութեան հիման վրայ ՔԿԱԳ տարածքային մարմնին մէջ:

Առանց մշտական հաշուառման ապրող քաղաքացիներու ամուսնութեան արձանագրութիւնը կը կատարուի ամուսնացող քաղաքացիի ժամանակաւոր բնակութեան վայրի ՔԿԱԳ մարմնին կողմէ: Այդ պարագային քաղաքացի պէտք է ներկայացնէ տեղեկանք ժամանակաւոր բնակութեան վայրէն տրուած իրաւաստ մարմիններուն կողմէ:

Ինչ՞ը կը հանդիսանայ ամուսնութեան գրանցման հիմքը

Ամուսնութեան պետական գրանցման համար հիմք կը համարուի ամուսնացող անձանց համատեղ դիմումը:

*«Քաղաքացիական կացութեան փաստաթուղթերու մասին»
ՀՀ օրէնքի յօդուած 24*

Ինչ փաստաթուղթեր կը ներկայացուին օտարերկրացիի մասնակցութեամբ ամուսնութեան պետական արձանագրութեան համար

Ամուսնութեան պետական արձանագրութեան համար ՀՀ արդարադատութեան նախարարութեան ՔԿԱԳ գործակալութիւն կը ներկայացուին հետեւեալ փաստաթուղթերը.

- ամուսնացող անձանց համատեղ գրաւոր դիմումը.

- ամուսնութեան բացակայութեան մասին տեղեկանք՝ օտարերկրեայ իրաւասու մարմիններու կողմէ՝ Օտարերկրեայ պաշտօնական փաստաթուղթերու օրինականացման պահանջը չեղեալ յայտարարելու մասին» 1961թ. Հաագայի պայմանադրութիւնով սահմանուած նոտարով, հաստատմամբ՝ նոտարական կարգով հաստատուած հայերէն թարգմանութեամբ (եթէ պետութիւնը այդ պայմանադրութեան անդամ չէ, փաստաթուղթերը ենթակայ են հիւպատոսական վաւերացման, իսկ ՀՀ միջազգային պայմանագիրներով նախատեսուած առանձին երկիրներու պարագային որեւէ հաստատում անհրաժեշտ չէ): նախկին ամուսնութեան դադարումը հաստատող փաստաթուղթ, եթէ անձը անցեալին ամուսնացած եղած է՝ ստորագրութիւններու վաւերականութեան նոտարով հաստատմամբ (եթէ պետութիւնը «Օտարերկրեայ պաշտօնական փաստաթուղթերու օրինականացման պահանջը չեղեալ յայտարարելու մասին» 1961թ. Հաագայի պայմանադրութեան անդամ չէ, փաստաթուղթերը ենթակայ են հիւպատոսական վաւերացման), նոտարական կարգով հաստատուած հայերէն թարգմանութեամբ (օրինակ՝ մահուան

- վկայական, ամուսնալուծության վճիռ, ամուսնալուծության վկայական, տեղեկանք եւ այլն)。

- անձնագիրի պատճենը՝ ՀՀ նոտարական թարգմանությամբ հաստատուած:

Որքա՞ն կը կազմէ պետական տուրքի դրոյքաչափը

Ամուսնութեան գրանցման համար կը գանձուի պետական տուրք 1000 ՀՀ դրամի չափով:

Ին՞չ ժամկէտի մէջ կը կատարուի ամուսնութեան պետական գրանցումը

Ամուսնութեան պետական գրանցումը կ'իրականացուի ՔԿԱԳ մարմին ամուսնացող անձանց ներկայացուցած համատեղ դիմումին մէջ նշուած օրը, սակայն ոչ շուտ, քան դիմումը ներկայացնելու օրուան յաջորդող 10-րդ օրը եւ ոչ ուշ, քան երեք ամիսը: Ամուսնացող անձանց համատեղ դիմումի հիման վրայ ամուսնութեան պետական գրանցման 10-օրեայ ժամկէտը կրնայ կրճատուիլ յարգելի պատճառներու առկայութեան պարագային: Ամուսնութեան գրանցման ժամկէտը կրճատելու համար հիմք համարուող յարգելի պատճառներ են՝

1. ամուսնացող անձանց համատեղ երեխայ (ներ) ունենալը.
2. ամուսնացող կնոջ յղիութիւնը (առնուազն 12 շաբաթական).
3. ամուսնացող անձի գորակոչուիլը ժամկէտային զինուորական ծառայութեան.
4. ամուսնացող անձի՝ ՀՀ զինուած ուժերուն մէջ ծառայութեան կամ ժամկէտային զինուորական ծառայութեան մէջ գտնուիլը.

5. ՀՀ-ի մէջ ամուսնացող օտարերկրեայ քաղաքացիներու, քաղաքացիութիւն չունեցող անձանց, օտարերկրեայ պետութեան մէջ մշտապէս բնակող Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիներու՝ իրար կամ օտարերկրեայ քաղաքացիներու, քաղաքացիութիւն չունեցող անձանց, ՀՀ քաղաքացիներու հետ ամուսնութեան պարագային ամուսնացողներու կամ անոնցմէ մէկուն՝ ՀՀ տարածքէն երկարատեւ ժամանակով մեկնելու (բացակայելու) պարագային.

6. ամուսնացող անձի ծանր հիւանդութիւնը:

7. Ինչպիսի իրաւական հետեւանքներ կ'առաջացնէ ամուսնութեան պետական գրանցումը

ՀՀ-ի մէջ կը ճանչցուի միայն քաղաքացիական կացութեան փաստաթուղթերու գրանցման մարմնին մէջ գրանցուած ամուսնութիւնը: ՀՀ-ի մէջ փաստացի համատեղ բնակութիւնը եւ ՀՀ-ի մէջ եկեղեցական կարգով ամուսնութիւնը զոյգին համար չեն առաջացներ այն իրաւական հետեւանքները, որոնք ամուսնական զոյգին համար նախատեսուած են ՀՀ օրէնսդրութեամբ գրանցուած ամուսնութեան պարագային:

Ամուսնութեան ընթացքին ամուսնական զոյգի ձեռք բերած զոյքը անոնց համատեղ սեփականութիւնն է, եթէ այլ բան նախատեսուած չէ օրէնքով կամ անոնց միջեւ կնքուած պայմանագիրով:

ՀՀ քաղաքացիական օրէնսգիրքի 201 յօդուած

Որո՞նք են ամուսնալուծութեան պետական գրանցման հիմքերը

1. ամուսնական զոյգի համատեղ ղիմումը ՔԿԱԳ մարմիններուն մէջ ամուսնական զոյգի միջեւ փոխադարձ համաձայ-

նութեան առկայութեամբ ամուսնալուծութիւն կատարելու համար,

2. ամուսնական զոյգէն մէկուն դիմումը, եթէ միւսը դատարանին կողմէ ճանչցուած է անյայտ բացակայող կամ անգործունակ կամ դատապարտուած է ազատազրկման երեք տարիէն ոչ պակաս ժամկէտով,
3. դատարանի՝ օրինական ուժի մէջ մտած վճիռը դատական կարգով ամուսնալուծութիւն կատարելու պարագաներուն (երբ կը բացակայի ամուսնալուծութեան մասին ամուսնական զոյգէն մէկուն համաձայնութիւնը, երբ ամուսնական զոյգէն մէկը, չնայած առարկութեան բացակայութեան, կը խուսափի ամուսնալուծութիւնը ՔԿԱԳ մարմիններուն մէջ կատարելէն, կամ երբ ամուսնական զոյգը կը ցանկան ամուսնութիւնը լուծել դատական կարգով փոխադարձ համաձայնութեամբ):

Ամուսնալուծութենէն ետք ի՞նչ կարգով կը լուծուի ազգանունի խնդիրը

Ամուսնութեան պետական գրանցման ժամանակ իր ազգանունը փոխած ամուսինը իրաւասու է ամուսնալուծութենէն ետք պահպանել այդ ազգանունը կամ իր ցանկութեամբ ամուսնալուծութեան պետական գրանցումէն յետոյ ստանալ իր մինչամուսնական ազգանունը:

Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար դիմել ՀՀ արդարադատութեան նախարարութեան քաղաքացիական կացութեան գործերու գրանցման գործակալութիւն, ք.Երեւան, Վ. Մարգսեան 3/8, հեռ (010)59-41-61 կայքէջ www.moj.am:

8. Մահուան պետական գրանցման վերաբերեալ հարցեր

Որո՞նք են մահուան պետական գրանցման հիմքերը

1. բժշկական կազմակերպության կամ բժիշկի տուած՝ մահը հաստատող սահմանուած ձեւի փաստաթուղթը,
2. անձի մահուան փաստի հաստատման կամ անձին մահացած ճանչնալու մասին դատարանի՝ օրինական ուժի մէջ մտած վճիռը:

Ո՞ր մարմինը կը կատարէ մահուան պետական գրանցումը

1. մահացածի վերջին բնակութեան վայրի,
2. մահը վրայ հասնելու վայրի,
3. մահացածի դիակի յայտնաբերման կամ
4. մահուան մասին փաստաթուղթ տուած կազմակերպութեան գտնուելու վայրի ՔԿԱԳ մարմինը:

Երեւան քաղաքին մէջ մահուան գրանցումը կը կատարուի ՀՀ արդարադատութեան նախարարութեան ՔԿԱԳ գործակալութեան Երեւանի յատուկ սպասարկման տարածքային բաժինին մէջ (հասցէ ք. Երեւան, Էրեբունի փ. 6/1, հեռ (+374 10 43-98-16)

Ինչ փաստաթուղթեր անհրաժեշտ են մահուան պետական գրանցման համար

Մահուան պետական գրանցման պէտք է ներկայացուին

1. դիմում
2. բժշկական կազմակերպութեան կամ բժիշկի տուած՝ մահը հաստատող սահմանուած ձեւի փաստաթուղթը,
3. դատարանի՝ օրինական ուժի մէջ մտած վճիռը, եթէ անձի մահուան փաստը հաստատուած է, կամ անձը մահացած ճանչցուած է դատական կարգով:

Մահացածի անձը հաստատող փաստաթուղթը չյանձնելը արգելք չի հանդիսանար մահը գրանցելու համար:

Մահուան պետական գրանցում իրականացնելու մասին յայտարարութեամբ ՔԿԱԳ մարմին կրնայ դիմել իւրաքանչիւր անձ:

Ինչ ժամկետի մէջ կը կատարուի մահուան պետական գրանցումը

Մահուան գրանցումը կը կատարուի ՔԿԱԳ մարմին դիմումը ներկայացնելու օրը:

Որքան կը կազմէ պետական տուրքի դրոյքաչափը

Մահուան պետական գրանցման համար պետական տուրք չի գանձուիր:

9. Զինուորական ծառայութեան վերաբերեալ հարցեր

Ինչ է զինուորական ծառայութիւնը

Զինուորական ծառայութիւնը զինուած ուժերու եւ այլ զօրքերու մէջ պետական ծառայութեան յատուկ տեսակ է: Կայ զինուորական ծառայութեան երեք տեսակ. 1) ժամկետային.

2) պահեստազօրային.

3) զօրահաւաքային:

<<Զինուորական ծառայութեան եւ զինծառայողի կարգավիճակի մասին>> ՀՀ օրէնքի 5-րդ յօդուած

Ինչ է ժամկետային զինուորական ծառայութիւնը

Ժամկետային զինուորական ծառայութիւնը բաղկացած է

պարտադիր եւ պայմանագրային զինուորական ծառայութենէ:

1. Պարտադիր զինուորական ծառայութիւն կը համարուի զինուած ուժեր եւ այլ զօրքեր զօրակոչուած շարքային ու սպայական կազմերու, ինչպէս նաեւ ռազմաուսումնական հաստատութիւններու մէջ ուսանողներու զինուորական ծառայութիւնը: Զինուորական ծառայութիւնը շարքային կազմի համար 24 ամիս է, իսկ պահեստագօրի սպաներու համար 2-3 տարի:
2. Պայմանագրային զինուորական ծառայութիւն կը համարուի կամաւոր հիմունքներով զինուորական ծառայութիւնը, որ սպայական եւ ենթասպայական կազմի համար 3-5 տարի է, իսկ շարքային կազմի համար 2-3 տարի:

Երկքաղաքացիութեան պարագային քաղաքացին արդէ՞ք կը համարուի զինապարտ

ՀՀ քաղաքացիութիւն ընդունած այլ պետութեան քաղաքացին կ'ազատի պարտադիր զինուորական ծառայութենէն, եթէ մինչեւ ՀՀ քաղաքացիութիւն ընդունիլը ոչ պակաս, քան 12 ամիս ծառայած է այլ պետութեան զինուած ուժերու կամ այլ պետութեան մէջ ոչ պակաս, քան 18 ամիս անցած է այլընտրանքային զինուորական ծառայութիւն: Այլ պետութեան քաղաքացիութիւն ընդունած ՀՀ քաղաքացին չազատուի պարտադիր զինուորական ծառայութենէն, անկախ այն հանգամանքէն՝ ծառայած է ան այլ պետութեան մէջ, թէ ոչ:

Երկքաղաքացին չազատուի զօրահաւաքէն եւ վարժական հաւաքէն:

«Զինուորական ծառայութիւն անցնելու մասին» «Զինապարտութեան մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 3

Որ՞ն է ՀՀ-ի մեջ զինապարտության տարիքը

Պարտադիր զինուորական ծառայության կը զորակոչուին 18-էն մինչեւ 27 տարեկան (բացառութեամբ սոյն օրէնքի 14-րդ յօդուածի 4-րդ մասով նախատեսուած դէպքի) արական սեռի զորակոչիկները եւ մինչեւ 35 տարեկան առաջին խումբի պահեստագործի սպաները, որոնք առողջական վիճակի պատճառով ճանչցուած են զինծառայության համար պիտանի՝ խաղաղ պայմաններու մէջ:

«Զինապարտության մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 11

Որո՞նք կրնան ազատիլ պարտադիր զինուորական ծառայութենէն

1. Շարքային կազմի պարտադիր զինուորական ծառայութենէն կ'ազատի այն քաղաքացին, որ՝
 - 1) առողջական վիճակի պատճառով ճանչցուած է ոչ պիտանի զինուորական ծառայության համար.
 - 2) մինչեւ Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիութիւն ընդունիլը ոչ պակաս, քան 12 ամիս ծառայած է այլ պետության զինուած ուժերու կամ այլ պետության մէջ ոչ պակաս, քան 18 ամիս անցած է այլընտրանքային ծառայութիւն:
2. Շարքային կազմի պարտադիր զինուորական ծառայութենէն քաղաքացին կ'ազատի նաեւ սոյն օրէնքի 23-րդ յօդուածի 2-րդ եւ 3-րդ մասերով ու 24-րդ յօդուածի 5-րդ մասով սահմանուած դէպքերուն:
3. Պահեստագործի սպայական կազմի պարտադիր զինուորական ծառայութենէն կ'ազատի այն քաղաքացին, որ՝
 - 1) առողջական վիճակի պատճառով ճանչցուած է ոչ պիտանի զինուորական ծառայության համար.

2) մինչև պահեստագործի սպայական կազմ որակաւորուիլն անցած է պարտադիր զինուորական ծառայութիւն:

4. Պահեստագործի սպայական կազմի պարտադիր զինուորական ծառայութենէն քաղաքացին կ'ազատի նաեւ սոյն օրէնքի 23-րդ յօդուածի 6-րդ եւ 7-րդ մասերով ու 24-րդ յօդուածի 7-րդ մասով սահմանուած պարագաներուն:
5. Սոյն յօդուածով չնախատեսուած այլ հիմքով քաղաքացին կրնայ բացառիկ պարագաներու ազատիլ պարտադիր զինուորական ծառայութենէն՝ Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան որոշմամբ՝ Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան սահմանած կարգով:
6. Այլ պետութեան քաղաքացիութիւն ընդունած Հայաստանի Հանրապետութեան երկքաղաքացին չազատի պարտադիր զինուորական ծառայութենէն անկախ այլ պետութեան մէջ ծառայելու հանգամանքէն:

Զինվորական ծառայության և զինծառայողի կարգավիճակի մասին»>> ՀՀ օրէնքի հոդված 21

Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար դիմել. ՀՀ պաշտպանութեան նախարարութիւն, հասցէ ք.Երեւան, Բագրեւանդի 5, հեռ ' (010) 294699

10. Սոցիալական իրաւունքներու վերաբերող հարցեր

10.1. Կրթութեան իրաւունքի վերաբերեալ հարցեր

Միջնակարգ կրթութիւնը կ'իրականացուի եռաստիճան միջնակարգ հանրակրթական դպրոցի մէջ՝ 12 տարի ընդհանուր տեւողութեամբ՝ հետեւեալ յաջորդական աստիճաններով.

1) տարրական դպրոց (1-4-րդ դասարաններ).

2) միջին դպրոց (5-9-րդ դասարաններ).

3) աւագ դպրոց (10-12-րդ դասարաններ):

<<Կրթութեան մասին>> ՀՀ օրէնք, յօդուած 18

Ընդհանուր կրթութիւնը կը սկսի վեց տարեկանէն (որ կը լրանայ մինչեւ տուեալ ուսումնական տարուան դեկտեմբերի վերջը):

Ինչ փաստաթուղթեր կը ներկայացուին հանրակրթական դպրոց ընդունուելու համար

1) դիմում, իսկ առաջին դասարան ընդունուելուն նաեւ բնակչութեան պետական արձանագրութեան մէջ հաշուառուած ըլլալու մասին տեղեկանք,

2) 2 լուսանկար 3x4 չափի,

3) առաջին դասարան ընդունուելուն կը ներկայացուի ծննդեան վկայականի բնօրինակը եւ պատճէնը: Տնօրէնի «իսկականի հետ ճիշդ է» մակագրութեամբ պատճէնը կը պահուի աշակերտի անձնական գործին մէջ,

4) դպրոցէ դպրոց աշակերտի տեղափոխման թերթիկը (բացառութեամբ հիմնական դպրոցէն առանձին գործող աւագ դպրոց ընդունուելուն),

5) աշակերտի անձնական գործը (առաջինէն բարձր դասարաններ ընդունուելուն),

6) տեղեկանք ընթացիկ գնահատականներու մասին,

7) վկայագիր՝ «Կրթութեան առանձնայատուկ պայմաններու կարիքի վերաբերեալ» տրուած տարածքային կառավարման պետական մարմնին կողմէ, կրթութեան առանձնայատուկ պայմաններու կարիքը ունեցող երեխաներուն յատուկ դպրոց

ընդունելու համար եւ անհատական ուսումնական ծրագիրը (ԱՌԻՊ),

- 8) տեղեկանք՝ «Կեանքի դժուարին իրավիճակի մէջ գտնուող երեխաներու տեղեկատուական համակարգին մէջ» հաշուառուած ըլլալու վերաբերեալ՝ հակասոցիալական վարք ցուցաբերած երեխաներուն յատուկ դպրոց ընդունելու համար:

ՀՀ կրթութեան եւ գիտութեան նախարարութեան 24.11.2010թ. N 1640-ն հրաման

Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ ովքե՞ր իրաւունք ունին ստանալու անվճար մասնագիտական կրթութիւն.

Իւրաքանչիւր ոք օրէնքով սահմանուած պարագաներուն եւ կարգով ունի մրցութեային հիմունքներով պետական բարձրագոյն եւ այլ մասնագիտական կրթական հաստատութիւններու մէջ անվճար կրթութիւն ստանալու իրաւունք:

ՀՀ Սահմանադրութիւն 38 յօդուած

Ո՞ր մասնագիտութիւններու գիծով կ'իրականացուի անընդհատ եւ ամբողջացուած (ինտէգրացուած) կրթական ծրագրով ընդունելութիւն եւ ուսուցում.

Անընդհատ եւ (ինտէգրացուած) ամբողջացուած կրթական ծրագրով ընդունելութիւն եւ ուսուցում կ'իրականացուի «Բուժական գործ», «Ատամնաբուժութիւն» եւ «Բուժական գործ զինուած ուժերու մէջ» մասնագիտութիւններով: Կրթութեան տեւողութիւնն առնուազն 5 տարի է, ուսումնառութեան արդիւնքով շնորհուած կրթական աստիճանը կը հաւասարեցուի մագիստրոսի կրթական աստիճանին:

Ինչպե՞ս կ'իրականացուի օտարերկրեայ համալսարաններէն տեղափոխութիւնը.

Օտարերկրեայ պետական եւ ըստ մասնագիտութիւններու հաւատարմագրուած՝ կրթական ծրագիրներ իրականացնող ոչ պետական բարձրագոյն ուսումնական հաստատութիւններէն Հայաստանի Հանրապետութեան համալսարաններու մէջ ուսանողներու տեղափոխութիւնը կ'իրականացուի վճարովի ուսուցման սկզբունքով:

Օտարերկրեայ համալսարաններէն ուսանողներու տեղափոխութեան պարագային յանձնման ենթակայ ստուգարքներու եւ քննութիւններու թիւին մէջ չեն ներառուիր հայագիտական առարկաները: Բացառութիւն կը կազմեն այն դէպքերը, երբ ուսանողը օտարերկրեայ համալսարանին մէջ, որպէս մասնագիտական, ուսումնասիրած է հայագիտական առարկաներ, ինչպէս նաեւ տեղափոխուած համալսարանին մէջ ընտրած է հայագիտական մասնագիտութիւններ:

ՀՀ կառավարութեան N1240-ն որոշման 3-րդ գլուխ

Ո՞ր պարագաներուն կը թոյլատրուի ուսանողի տեղափոխութիւնը.

Ուսանողի տեղափոխութիւնը կը թոյլատրուի, եթէ տեղափոխման պահուն ուսումնառած ծրագրի եւ ընդունող ծրագրի բովանդակութիւններու տարբերութեամբ պայմանաւորուած՝ առարկայական տարբերութիւններու թիւը չի գերազանցեր 20 (կրեդիտ) գնահատականը: Հակառակ պարագային ուսանողին կ'առաջարկուի փոխադրուիլ աւելի ցած կիսամեակի կամ այլ յարակից մասնագիտութեամբ ուսանելու, որուն պարագային ա-

ռարկայական անհամապատասխանություններու նշուած պահանջը կը բաւարարէ:

ՀՀ կառավարութեան N1240-ն որոշման 3-րդ գլուխ

Ին՞չ ժամկէտներու մէջ կ'ընդունուին տեղափոխութեան մասին դիմումները.

Տեղափոխութեան մասին ուսանողներու դիմումները կ'ընդունուին համապատասխան ձեւով ուսուցման կիսամեակներու ուսումնական պարապմունքներուն նախորդող եւ յաջորդող 2 շաբթուան ընթացքին:

ՀՀ կառավարութեան N1240-ն որոշման 3-րդ գլուխ

Ո՞ր պարագաներուն մէջ է, որ ուսանողի տեղափոխութիւնը չի թոյլատրուիր.

Չի թոյլատրուիր պաքալարի կրթական ծրագիրով առաջին եւ աւարտական կարգերուն ուսանողի տեղափոխութիւնը:

Մագիստրոսի կրթական ծրագրով ուսումնառողներու տեղափոխութիւնը կը թոյլատրուի առաջին կիսամեակի աւարտէն ետք:

Չի թոյլատրուիր նպատակային տեղերուն մէջ ընդունուած ուսանողներու տեղափոխումն այլ համալսարան կամ այլ մասնագիտութեամբ ուսումնառութեան:

/ ՀՀ կառավարութեան N1240-ն որոշման 3-րդ գլուխ

Ին՞չ փաստաթուղթեր պէտք է ներկայացնեն ՀՀ համալսարաններ ընդունուող սուրիահայ դիմորդները.

- դիմում ՀՀ կրթութեան եւ գիտութեան նախարարի անունով, որուն մէջ պէտք է նշուած ըլլայ ընտրած համալսարանը եւ մասնագիտութիւնը,

- անձնագրի պատճենը,
- ծննդեան վկայականի պատճենը՝ հայերեն (ռուսերեն) թարգմանությամբ եւ նոտարի կողմէ հաստատուած մկրտութեան թուղթը,
- կրթութեան վկայականի պատճենը՝ հայերեն (ռուսերեն) թարգմանությամբ եւ նոտարի կողմէ հաստատուած՝ նշելով ուսումնասիրած առարկաները եւ յանձնած քննութիւնները,
- տեղեկանք ՁԻԱՀ-ի (AIDS) վերաբերեալ
- լուսանկար (4*5սմ չափի՝ 6 հատ)

Ինչպիսի բարձրագոյն ուսումնական հաստատութիւններ կան ՀՀ-ի մէջ

- համալսարան,
- ինստիտիտ,
- ակադեմիա,
- երաժշտանոց:

Ինչպիսի՞ որակաւորման աստիճաններ կան ՀՀ-ի մէջ

- պաքալար,
- վկայուած մասնագէտ,
- մագիստրոս:

ՀՀ համալսարաններու քննութիւններու իրականացման համար որքա՞ն գումար կը վճարուի

Քննութիւններու կազմակերպման եւ իրականացման նպատակով իւրաքանչիւր քննութեան համար դիմորդը կը վճարէ 1500 դրամ: Անկախ քննութեան մասնակցութենէն եւ արդիւնքէն վճարած գումարը չի վերադարձուիր:

Որո՞նք կ'ազատին ՀՀ համալսարանի քննութիւններ յանձնելու համար վճարէն

- պարտադիր զինուորական ծառայութենէն զօրացրուածները,
- 1-ին ու 2-րդ խումբերու եւ մինչեւ 18 տարեկան մանկութենէն հաշմանդամները,
- ՀՀ պաշտպանութեան ժամանակ զոհուած (մահացած) զին-ծառայողներու երեխաները,
- ժամկետային զինուորական ծառայութեան պարտականութիւնները կատարելուն հաշմանդամ դարձած քաղաքացիները,
- առանց ծնողական խնամքի մնացած մինչեւ 23 տարեկան անձիք:

Ին՞չ արտօնութիւններ կան ՀՀ համալսարաններ ընդունուող սուրիահայ դիմորդներուն համար (անհամապատասխան է վերնագիրը բովանդակության հետ)

Իւրաքանչիւր տարի սփիւռքահայ դիմորդները կրնան դիմել ՀՀ համալսարաններու որեւէ բաժանմունքի նախապատրաստական բաժին: Այդ նպատակով անոնք պէտք է յուլիս 1-էն մինչեւ հոկտեմբեր 31 ինկած ժամանակահատուածին փաստաթուղթեր ներկայացնեն ՀՀ կրթութեան եւ գիտութեան նախարարութիւն կամ օտարերկրեայ պետութիւններու մէջ գործող ՀՀ դիւանագիտական ներկայացուցչութիւններ հայոց լեզուն եւ մասնագիտական առարկաները ուսումնասիրելու նպատակով եւ տարեվերջին, քննութիւնները բարեյաջող յանձնելով, շարունակել իր ուսումը, կամ անցնիլ հարցազրոյց ընդունելութեան համար նախատեսուած առարկաներէն եւ բաւարար գիտելիքներու առկայութեան պարագային անմիջապէս ընդունուիլ համապատասխան բաժանմունքի 1-ին կարգ:

Ին՞չ փաստաթուղթեր պետք է ներկայացնեք

1. դիմում ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարի անունով, որուն մեջ պետք է նշուած ըլլայ ընտրած համալսարանը եւ մասնագիտութիւնը,
2. անձնագիրի պատճէնը,
3. ծննդեան վկայականի պատճէնը հայերէն (ռուսերէն) թարգմանութեամբ եւ նոտարի կողմէ հաստատուած,
4. կրթութեան վկայականի պատճէնը հայերէն (ռուսերէն) թարգմանութեամբ եւ նոտարի կողմէ հաստատուած նշելով ուսումնասիրած առարկաները եւ յանձնած քննութիւնները,
5. տեղեկանք ընդհանուր առողջական վիճակի մասին,
6. տեղեկանք ՁԻԱՀ-ի (AIDS) վերաբերեալ,
7. լուսանկար (4x5 սմ չափի 6 հատ):

Հնարաւոր է արդեօք ՀՀ համալսարաններ սուրիահայ դիմորդներու ընդունելութիւնը անվճար հիմունքներով

Ինչպէս բոլոր սփիւռքահայերը, այնպէս ալ սուրիահայ դիմորդը կրնայ ընդունուիլ պետական պատուերով (անվճար)՝

- եթէ ընդունելութեան քննութիւններուն բարձր միաւորներ հաւաքէ,
- եթէ ընդունելութեան յանձնաժողովը օտարերկրեայ քաղաքացիներու ընդունելութեան կարգի ծիրէն ներս պետական պատուերի բաշխում կատարէ:

Մփիւռքահայերուն պետութեան կողմէ ուսանողական նպաստներու ձեւով ուսման վարձի լրիւ փոխհատուցմամբ (անվճար) առկայ ուսուցմամբ պաքալարիատի կրթական ծրագիրով ընդունելութեան տեղերու բաշխման ժամանակ նախապատուութիւնը կը տրուի սփիւռքի համար առաջնային համարուող

հայագիտական, մանկավարժական եւ արուեստի բնագաւառի մասնագիտութիւններուն: Սփիւռքահայերուն պետութեան կողմէ տրամադրուող ուսանողական նպաստներու ձեւով ուսման վարձի լրիւ փոխհատուցմամբ (անվճար) առկայ ուսուցմամբ պաքալարի կրթական ծրագիրով ընդունելութեան տեղերու բաշխումը կ'իրականացնէ նախարարութիւնը՝ Հայաստանի Հանրապետութեան կրթութեան եւ գիտութեան նախարարի հրամանով ստեղծուող յանձնաժողովին կողմէ:

Սփիւռքահայերուն պետութեան կողմէ ուսանողական նպաստներու ձեւով ուսման վարձի լրիւ փոխհատուցմամբ (անվճար) առկայ ուսուցմամբ պաքալարիատի կրթական ծրագիրով ընդունելութեան տեղերու բաշխման ժամանակ նախապատուութիւնը կը տրուի սփիւռքի համար առաջնային բարձրագոյն ուսումնական հաստատութեան մէջ եւ տուեալ մասնագիտութեան գիծով ուսումնառութեան ամբողջ ժամանակահատուածին համար:

Հնարաւոր է արդեօք սուրիահայ ուսանողներու ուսման վարձի մասնակի փոխհատուցում

2012 թուականէն սկսած իւրաքանչիւր տարի սուրիահայ ուսանողներու ուսման վարձի փոխհատուցման համար ֆինանսական միջոցներ կը յատկացուին Հայաստանի Հանրապետութեան պետական պիւսճէէն, ինչպէս նաեւ ֆինանսական օգնութիւն կը տրամադրէ «Գալուստ Կիւլպէնկեան» հիմնարկութիւնը, «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամը, Հայկական բարեգործական ընդհանուր միութիւնը:

Այսպէս, 2016թ. հոկտեմբեր 27-ի N 1188-Ն որոշմամբ սուրիահայ ուսանողներու 2016-2017 թուականներու ուսումնական

տարուան ուսման վարձերու մասնակի փոխհատուցման համար պետական պիտճէէն յատկացուած է 20.000.000 ՀՀ դրամ, իսկ մնացած մասը տրամադրած են «Գալուստ Կիլպէնկեան» հիմնարկութիւնը եւ Հայկական բարեգործական ընդհանուր միութիւնը:

Ինչ է նպատակային ուսուցումը

Նպատակային ուսուցում՝ մասնագիտական կրթական ծրագիրներով պետութեան համար առաջնային եւ կարելորութիւն ներկայացնող բնագաւառները, ինչպէս նաեւ ՀՀ տարածաշրջանները, ներառեալ սահմանամերձ եւ բարձրլեռնային բնակավայրերը, համապատասխան որակաւորմամբ մասնագէտներով ապահովելու նպատակով իրականացուող ուսուցումն է:

Որո՞նք կրնան դիմել նպատակային ուսուցման համար.

Նպատակային ուսուցման համար կրնան դիմել ՀՀ քաղաքացիները, որոնց համար պետութիւնը կ'երաշխաւորէ պետական ուսումնական հաստատութիւններուն մէջ մրցութային կարգով անվճար նախնական (արհեստագործական), միջին, բարձրագոյն եւ յետհալսարանական մասնագիտական կրթութիւն ստանալու իրաւունք:

Նպատակային ուսուցմամբ ընդունուած ուսանողի հետ կնքուած պայմանագիրին մէջ պարտադիր կ'ամրագրուի հետեւեալ պայմանը. ուսանողը աւարտելէ ետք առնուազն 3 տարի ժամկետով ՀՀ կառավարութեան սահմանած կարգով կը գործուի աշխատելու ուղեգրող կազմակերպութեան նախատեսած վայրերուն մէջ: Այս պայմանը չկատարելու պարագային շրջաւաւարտը ՀՀ կառավարութեան սահմանած կարգով եւ ժամ-

կէտներու մէջ պարտաւոր է փոխհատուցել ուսումնառութեան տարիներուն համար ՀՀ պետական պիտտէն տրամադրուած ուսանողական նպաստի ձեռով ուսման վճարի լրի փոխհատուցման չափի եւ պետական կրթաթոշակի չափի հանրագումարի կրկնապատիկը:

Յաւելլալ տեղեկութիւններու համար դիմել ՀՀ կրթութեան եւ գիտութեան նախարարութիւն, հասցէ ք. Երեւան, Վ. Մարգսեան 3 Կառավարական տուն 2, հեռ (010) 52-06-32, թէժ գիծ (010) 52-73-43:

Հայաստանի Հանրապետությունում ովքե՞ր իրավունք ունեն ստանալու անվճար մասնագիտական կրթություն.

Յուրաքանչյուր ոք օրէնքով սահմանված դէպքերում եւ կարգով ունի մրցութային հիմունքներով պետական բարձրագոյն եւ այլ մասնագիտական կրթական հաստատություններում անվճար կրթություն ստանալու իրավունք:

ՀՀ Սահմանադրութիւն 38 յօդուած

Ո՞ր մասնագիտութիւններու գիծով կ'իրականացուի անընդհատ եւ ամբողջացուած (ինտէգրացուած) կրթական ծրագրով ընդունելութիւն եւ ուսուցում.

Անընդհատ եւ (ինտէգրացուած) ամբողջացուած կրթական ծրագրով ընդունելութիւն եւ ուսուցում կ'իրականացուի «Բուժական գործ», «Ատամնաբուժութիւն» եւ «Բուժական գործ զինուած ուժերու մէջ» մասնագիտութիւններով: Կրթութեան տեւողութիւնն առնուազն 5 տարի է, ուսումնառութեան արդիւնքով շնորհուած կրթական աստիճանը կը հաւասարեցուի մագիստրոսի կրթական աստիճանին:

Ինչպե՞ս կ'իրականացուի օտարերկրեայ համալսարաններին տեղափոխութիւնը.

Օտարերկրեայ պետական եւ ըստ մասնագիտութիւններու հաւատարմագրուած՝ կրթական ծրագիրներ իրականացնող ոչ պետական բարձրագոյն ուսումնական հաստատութիւններէն Հայաստանի Հանրապետութեան համալսարաններու մէջ ուսանողներու տեղափոխութիւնը կ'իրականացուի վճարովի ուսուցման սկզբունքով:

Օտարերկրեայ համալսարաններէն ուսանողներու տեղափոխութեան պարագային յանձնման ենթակայ ստուգարքներու եւ քննութիւններու թիւին մէջ չեն ներառուիր հայագիտական առարկաները: Բացառութիւն կը կազմեն այն դէպքերը, երբ ուսանողը օտարերկրեայ համալսարանին մէջ, որպէս մասնագիտական, ուսումնասիրած է հայագիտական առարկաներ, ինչպէս նաեւ տեղափոխուած համալսարանին մէջ ընտրած է հայագիտական մասնագիտութիւններ:

ՀՀ կառավարութեան N1240-ն որոշման 3-րդ գլուխ

Ո՞ր պարագաներուն կը թոյլատրուի ուսանողի տեղափոխութիւնը.

Ուսանողի տեղափոխութիւնը կը թոյլատրուի, եթէ տեղափոխման պահուն ուսումնառած ծրագրի եւ ընդունող ծրագրի բովանդակութիւններու տարբերութեամբ պայմանաւորուած՝ առարկայական տարբերութիւններու թիւը չի գերազանցեր 20 (կրեդիտ) գնահատականը: Հակառակ պարագային ուսանողին կ'առաջարկուի փոխադրուիլ աւելի ցած կիսամեակի կամ այլ յարակից մասնագիտութեամբ ուսանելու, որուն պարագային ա-

ռարկայական անհամապատասխանություններու նշուած պահանջը կը բաւարարէ:

ՀՀ կառավարութեան N1240-ն որոշման 3-րդ գլուխ

Ինչ ժամկետներու մէջ կ'ընդունուին տեղափոխութեան մասին դիմումները.

Տեղափոխութեան մասին ուսանողներու դիմումները կ'ընդունուին համապատասխան ձեւով ուսուցման կիսամեակներու ուսումնական պարապմունքներուն նախորդող եւ յաջորդող 2 շաբթուան ընթացքին:

ՀՀ կառավարութեան N1240-ն որոշման 3-րդ գլուխ

Ո՞ր պարագաներուն մէջ է, որ ուսանողի տեղափոխութիւնը չի թոյլատրուիր.

Չի թոյլատրուիր պաքալարի կրթական ծրագիրով առաջին եւ ւարտական կարգերուն ուսանողի տեղափոխութիւնը:

Մագիստրոսի կրթական ծրագրով ուսումնառողներու տեղափոխութիւնը կը թոյլատրուի առաջին կիսամեակի ւարտէն ետք:

Չի թոյլատրուիր նպատակային տեղերուն մէջ ընդունուած ուսանողներու տեղափոխումն այլ համալսարան կամ այլ մասնագիտութեամբ ուսումնառութեան:

/ ՀՀ կառավարութեան N1240-ն որոշման 3-րդ գլուխ

Ինչ փաստաթուղթեր պէտք է ներկայացնեն ՀՀ համալսարաններ ընդունուող սուրբահայ դիմորդները.

- դիմում ՀՀ կրթութեան եւ գիտութեան նախարարի անունով, որուն մէջ պէտք է նշուած ըլլայ ընտրած համալսարանը եւ մասնագիտութիւնը,

- անձնագրի պատճենը,
- ծննդեան վկայականի պատճենը՝ հայերեն (ռուսերեն) թարգմանությամբ եւ նոտարի կողմէ հաստատուած մկրտութեան թուղթը,
- կրթութեան վկայականի պատճենը՝ հայերեն (ռուսերեն) թարգմանությամբ եւ նոտարի կողմէ հաստատուած՝ նշելով ուսումնասիրած առարկաները եւ յանձնած քննութիւնները,
- տեղեկանք ՁԻԱՀ-ի (AIDS) վերաբերեալ
- լուսանկար (4*5սմ չափի՝ 6 հատ)

10.2 Աշխատանքի ընտրութեան վերաբերեալ հարցեր

ՀՀ-ի մէջ իւրաքանչիւր ոք ունի աշխատանքի ազատ ընտրութեան իրաւունք:

Աշխատանքային իրաւունքներ ունենալու եւ պարտականութիւններ կրելու ունակութիւնը հաւասարապէս կը ճանչցուի ՀՀ բոլոր քաղաքացիներուն համար: Օտարերկրեայ քաղաքացիները, քաղաքացիութիւն չունեցող անձիք ՀՀ-ի մէջ ունին այնպիսի աշխատանքի իրաւունք, ինչպիսին ՀՀ քաղաքացիները:

Ի՞նչ է Զբաղուածութեան պետական գործակալութեան դերը:

Զբաղուածութեան պետական գործակալութիւնը ՀՀ աշխատանքի եւ ընկերային հարցերու նախարարութեան առանձնացուած ստորաբաժանում է, որուն ինդիքը զբաղուածութեան ոլորտին մէջ անձանց ծառայութիւններու մատուցումն է: Զբաղուածութեան պետական գործակալութեան կողմէ մատուցուող բոլոր ծառայութիւններն անվճար են:

Ո՞վ կրնայ դիմել զբաղուածութեան պետական գործակալութիւն, եւ ի՞նչ փաստաթուղթեր անհրաժեշտ են հաշուառուելու եւ գործագուրկի կարգավիճակ տրամադրելու համար.

Աշխատանք փնտռող իւրաքանչիւր անձ կրնայ դիմել զբաղուածութեան պետական գործակալութիւն՝ ներկայացնելով.

- 1) անձնագիր կամ նոյնականացման քարտ, նոյնականացման քարտ չունենալու պարագային՝ տեղեկանքի տեսքով յատկացուած հանրային ծառայութիւններու համարանիշ կամ հանրային ծառայութիւններու համարանիշ չստանալու մասին տեղեկանք, իսկ ատոնց բացակայութեան պարագային՝ սոցիալական ապահովութեան քարտ,
- 2) կրթութիւնը, մասնագիտական որակաւորումը հաւաստող համապատասխան փաստաթուղթեր՝ ատոնց առկայութեան պարագաներուն,
- 3) աշխատանքային գրքոյկ կամ աշխատանքային գործունէութեան մասին տեղեկութիւնները հաստատող այլ փաստաթուղթեր,
- 5) զինուորական գրքոյկ, եթէ աշխատանք փնտռողը ժամկետային պարտադիր զինուորական ծառայութիւն անցած անձ է,
- 6) գրաւոր դիմում՝ նշելով յետադարձ ծանուցման հասցէն եւ իր հետ կապ հաստատելու համար անհրաժեշտ այլ տեղեկութիւններ (հեռախօսահամարը, էլեկտրոնային փոստի հասցէն),
- 7) հաշմանդամութիւն ունեցող աշխատանք փնտռող անձը կը ներկայացնէ նաեւ Բժշկասոցիալական փորձաքննութեան գործակալութեան տարածքային մարմնին կողմէ տրուած վերականգնողական անհատական ծրագիրը,
- 8) Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ բնակութեան իրաւունք ունեցող օտարերկրեայ քաղաքացի կամ քաղաքացիութիւն

չունեցող անձը վերոնշեալ փաստաթուղթերու ցանկին մէջ նշուած անձնագրի, նոյնականացման քարտի եւ հանրային ծառայութիւններու համարանիշի փոխարէն կրնայ ներկայացնել իր Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ բնակելու իրաւունքը հաստատող փաստաթուղթը (կացութեան քարտը), իսկ փախստականի կարգավիճակ ունեցող անձը՝ սովորական ճամբորդական փաստաթուղթը:

«Որուն կը տրուի գործագուրկի կարգավիճակ».

Գործագուրկի կարգավիճակ կը տրուի զբաղուածութեան տարածքային կեդրոնին մէջ հաշուառուած, տարիքային կենսաթոշակի իրաւունք տուող տարիքը չլրացած այն անձանց, որոնք ունէ գործատուի մօտ վարձու աշխատանքային գործունէութեամբ զբաղուած չեն.

քաղաքացիաիրաւական պայմանագրով ծառայութիւններ չեն մատուցեր կամ աշխատանքներ չի կատարեր.

զբաղուած չեն անհատ ձեռնարկատիրական եւ նոտարի գործունէութեամբ.

Արտօնագրային վճար վճարողի գործունէութեամբ զբաղուած չէ.

չի գտնուիր ժամկետային պարտադիր զինուորական ծառայութեան.

ուսումնական հաստատութիւններու մէջ, մասնագիտական ուսուցման դասընթացներու եւ ուսուցման այլ ձեւերու մէջ առկայ ուսուցման մէջ ընդգրկուած չէ:

Գործագուրկի կարգավիճակ կը տրամադրուի անհրաժեշտ բոլոր փաստաթուղթերը ստանալէ յետոյ 5 աշխատանքային օրուան ընթացքին:

Ինչպե՞ս կը ծագին աշխատանքային յարաբերությունները

1. Աշխատողի եւ գործատուի միջեւ աշխատանքային յարաբերությունները կը ծագին գրաւոր աշխատանքային պայմանագիրի կնքմամբ
2. աշխատանքի ընդունման մասին անհատական իրաւական գործով

Ին՞չ բովանդակութիւն ունին վերոնշեալ փաստաթուղթերը

Աշխատանքի ընդունման մասին անհատական իրաւական գործին մէջ, աշխատանքային պայմանագիրին մէջ կը նշուին՝

1. անհատական իրաւական գործը ընդունելու, աշխատանքային պայմանագիրը կնքելու տարին, ամիսը, ամսաթիւը, վայրը,
2. աշխատողի անունը, ազգանունը, անոր ցանկութեամբ՝ նաեւ հայրանունը,
3. կազմակերպութեան անուանումը կամ ֆիզիքական անձ գործատուի անունը, ազգանունը, անոր ցանկութեամբ՝ նաեւ հայրանունը,
4. կառուցուածքային ստորաբաժանումը (ատոր առկայութեան պարագային),
5. աշխատանքը սկսելու տարին, ամիսը, ամսաթիւը,
6. պաշտօնի անուանումը եւ (կամ) աշխատանքային գործառոյթները,
7. հիմնական աշխատավարձի չափը եւ (կամ) այն որոշելու ձեւը,
8. աշխատողներուն սահմանուած կարգով տրուող յաւելումները, յաւելավճարները, լրավճարները եւ այլն,

9. անհատական իրաւական գործի կամ աշխատանքային պայմանագիրի գործողութեան ժամկէտը (անհրաժեշտութեան պարագային),
10. փորձաշրջան սահմանելու պարագային՝ փորձաշրջանի տեւողութիւնը եւ պայմանները,
11. աշխատաժամանակի կարգի աշխատաժամանակի սովորական տեւողութիւն կամ ոչ լրիւ աշխատաժամանակ կամ աշխատաժամանակի կրճատ տեւողութիւն կամ աշխատաժամանակի գումարային հաշուարկ,
12. ամէնամեայ արձակուրդի տեսակը (նուազագոյն, լրացուցիչ, երկարացուած) եւ տեւողութիւնը,
13. իրաւական գործը ստորագրող անձի պաշտօնը, անունը, ազգանունը:

Ինչ փաստաթուղթեր կը պահանջուին աշխատանքի ընդունման համար

Աշխատանքի ընդունման համար անհրաժեշտ է գործատուին ներկայացնել հետեւեալ փաստաթուղթերը

1. անձը հաստատող փաստաթուղթ,
2. հասարակական ապահովութեան քարտ կամ հասարակական ապահովութեան քարտ չունենալու մասին տեղեկանք կամ հանրային ծառայութեան համարանիշ կամ հանրային ծառայութեան համարանիշ չունենալու մասին տեղեկանք,
3. կրթութեան կամ անհրաժեշտ որակաւորման մասին վկայական, եթէ աշխատանքային օրէնսդրութեան համապատասխան՝ աշխատանքը կապուած է որոշակի կրթութեան կամ մասնագիտական պատրաստուածութեան հետ,

4. տեղեկանք առողջական վիճակի մասին (առողջապուրեան գրքոյկ), եթէ աշխատանքային պայմանագիրը կը կնքուի այնպիսի աշխատանքներու համար, որոնք կը պահանջեն սկզբնական եւ պարբերական բժշկական զննութիւն, ինչպէս նաեւ մինչեւ տասնութ տարեկան քաղաքացիներու հետ աշխատանքային պայմանագիր կնքելու ժամանակ: Այդպիսի աշխատանքներու ցանկը եւ տեղեկանքի (առողջապուրեան գրքոյկի) ձեւը կը սահմանէ ՀՀ կառավարութիւնը,
5. ծնողքէն մէկուն, որդեգրողի կամ հոգաբարձուի կամ խնամակալի գրաւոր համաձայնութիւնը, եթէ աշխատանքի կ'ընդունուի մինչեւ տասնվեց տարեկան անչափահաս քաղաքացի,
6. օրէնքով կամ այլ օրինաչափական իրաւական գործերով սահմանուած այլ փաստաթուղթեր:

Աշխատանքի ընդունուելուն կ'արգիլուի պահանջել այնպիսի փաստաթուղթեր, որոնք նախատեսուած չեն օրէնքով կամ այլ օրինաչափական իրաւական գործերով:

10.3 Բժշկական օգնութեան վերաբերեալ հարցեր

Ո՞վ ունի բժշկական օգնութեան իրաւունք ՀՀ-ի մէջ

Իւրաքանչիւր ոք ունի օրէնքով սահմանուած եղանակներով բժշկական օգնութիւն եւ սպասարկում ստանալու իրաւունք:

Իւրաքանչիւր ոք, ներառեալ օտարերկրացին, ունի անվճար հիմնական բժշկական ծառայութիւններ ստանալու իրաւունք: Ատոնց ցանկը եւ մատուցման կարգը կը սահմանուին Առողջապահութեան նախարարի 18.11.13թ. N 71-ն հրամանով, որ կը կարգաւորէ 18 տարեկան եւ բարձր տարիքի բնակչութեան

խումբերուն պետութեան կողմէ երաշխաւորուած անվճար բժշկական օգնութեան եւ սպասարկման ծիրէն ներս հիւանդանոցային բժշկական օգնութեան եւ սպասարկման տրամադրման հետ կապուած յարաբերութիւնները:

Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար դիմել ՀՀ առողջապահութեան նախարարութիւն, հասցէ

ք. Երեւան, Հանրապետութեան հրապարակ,

Կառավարական տուն 3,

հեռ.՝ (010) 54 40 28

թէլ գրծ՝ 8003, (060 80 80 03)

ել. փոստ՝ info@moh.am

10.4 Նպաստներու վերաբերեալ հարցեր

Որո՞նք իրաւունք ունին ստանալու պետական նպաստներ

1. ՀՀ քաղաքացիները,
2. ՀՀ-ի մէջ բնակող եւ բնակութեան իրաւունք (կացութեան կարգավիճակ) ունեցող օտարերկրեայ քաղաքացիները,
3. ՀՀ-ի մէջ բնակող քաղաքացիութիւն չունեցող անձիք,
4. ՀՀ-ի մէջ փախստականի կարգավիճակ ունեցող անձիք:
«Պետական նպաստներու մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 2

Որո՞նք են պետական նպաստներու տեսակները

1. ընտանեկան նպաստ.
2. Ընկերային նպաստ.
3. հրատապ օգնութիւն.
4. երեխայի ծննդեան միանուագ նպաստ.
5. մինչեւ երկու տարեկան երեխայի խնամքի նպաստ.

6. Ժամանակաւոր անաշխատունակութեան նպաստ.
7. մայրութեան նպաստ.
8. ծերութեան նպաստ.
9. հաշմանդամութեան նպաստ.
10. կերակրողը կորսնցնելու պարագային նպաստ.
11. թաղման նպաստ:

«Պետական նպաստներու մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 5

Ո՞վ կրնայ օգտուիլ ընտանեկան նպաստէն

Ընտանեկան նպաստ ստանալու իրաւունք ունի ընտանիքի սոցիալական գնահատման համակարգին մէջ հաշուառուած, 30.00 -էն բարձր անապահովութեան միաւոր ունեցող, մինչեւ 18 տարեկան անդամ ունեցող ընտանիքը:

Ընտանեկան նպաստի չափը կ'որոշուի՝ ընտանեկան նպաստի հիմնական չափին աւելցնելով 18 տարին չլրացած իւրաքանչիւր անդամի (երեխայի) համար տրուող յաւելումը:

Ընտանեկան նպաստի ամսական հիմնական չափը կը կազմէ 18000 ՀՀ դրամ, իսկ իւրաքանչիւր երեխայի համար տրուող յաւելման չափը կը տարբերի ելլելով տուեալ ընտանիքի անապահովութեան աստիճանէն, բնակավայրէն, ընտանիքի 18 տարին չլրացած անդամներու քանակէն:Ո

*«Պետական նպաստներու մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 13,
ՀՀ կառավարութեան 2018թ. յունուարի 25-ի N 61-Ն որոշում*

Ո՞վ կրնայ օգտուիլ հասարակական նպաստէն

Հասարակական նպաստ ստանալու իրաւունք ունի ընտանիքի սոցիալական գնահատման համակարգին մէջ հաշուառուած, 30.00-է բարձր անապահովութեան միաւոր ունեցող, մինչեւ 18

տարեկան անդամ չունեցող ընտանիքը: Հասարակական նպաստի ամսական չափը կը կազմէ 18000 ՀՀ դրամ:

*«Պետական նպաստների մասին» ՀՀ օրենքի յօդուած 16,
ՀՀ կառավարութեան 2018թ. յունուարի 25-ի N 61-Ն որոշում*

Ո՞վ ունի հրատապ օգնութիւն ստանալու իրաւունք

Միանուագ հրատապ օգնութեան իրաւունք ունի այն ընտանիքը, որ դիմելու ամսուայ դրութեամբ ունի ընտանեկան նպաստի իրաւունք

1. ընտանիքին մէջ երեխայի ծննդեան պարագային.
2. ընտանիքին մէջ երեխայի առաջին դասարան ընդունուելու պարագային.
3. ընտանիքի անդամի մահուան պարագային:

Եռամսեակային հրատապ օգնութիւն կը տրամադրուի անյետաձգելի լուծում պահանջող կեանքի դժուարին իրավիճակի մէջ:

«Պետական նպաստներու մասին» ՀՀ օրենքի յօդուած 18

Որո՞նք են հրատապ օգնութեան չափերը

Միանուագ հրատապ օգնութեան չափերն են՝

1. երեխայի ծննդեան պարագային՝ 50000 դրամ,
2. երեխայի՝ առաջին դասարան ընդունուելու պարագային, 25000 դրամ,
3. ընտանիքի անդամի մահուան պարագային՝ 50000 դրամ.

Եռամսեակային հրատապ օգնութեան ամսական չափը 18000 դրամ է:

ՀՀ կառավարութեան 2018թ. յունուարի 25-ի N 61-Ն որոշում

Որո՞նք են երեխայի ծննդեան միանուագ նպաստի չափերը

Երեխայի ծննդեան միանուագ նպաստի չափը 1-ին եւ 2-րդ երեխաներուն համար կը կազմէ 50.000 ՀՀ դրամ, ընտանիքին մէջ ծնած 3-րդ եւ 4-րդ երեխաներուն համար՝ 1.000.000 ՀՀ դրամ, իսկ 5-րդ եւ իւրաքանչիւր յաջորդ երեխայի համար՝ 1.500.000 ՀՀ դրամ:

Երրորդ եւ յաջորդ երեխաներուն միանուագ նպաստ վճարելու համար նոր ծնած երեխայի անունով կը բացուի պետական աջակցութեան հաշիւ, որուն կը փոխանցուի նպաստին մէկ մասը: Պետական աջակցութեան հաշուին 3-րդ եւ 4-րդ երեխաներուն համար կը փոխանցուի 500.000 ՀՀ դրամ, իսկ 5-րդ եւ իւրաքանչիւր յաջորդ երեխայի համար՝ 1.000.000 ՀՀ դրամ:

Հաշուետէրը իրաւունք ունի առանց սահմանափակումներու տնօրինելու ընտանեկան դրամագլուխը 18 տարին լրանալէ ետք: Մինչեւ երեխայի 18 տարին լրանալը այդ հաշիւը կը տնօրինէ երեխային հետ նոյն բնակութեան վայրին մէջ բնակող (հաշուառուած) օրինական ներկայացուցիչը (ծնողը, խնամակալը, որդեգրողը) բացառապէս Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան սահմանած պայմաններով եւ կարգով անկանխիկ վճարումներ կատարելու նպատակով:

ՀՀ կառավարութեան 2014թ. մարտ 6-ի N275-ն որոշում

Ո՞վ կրնայ օգտուիլ մինչեւ երկու տարեկան երեխայի խնամքի նպաստէն

Մինչեւ երկու տարեկան երեխայի խնամքի նպաստ ստանալու իրաւունք ունի երկու ծնողներէն մէկը կամ միակ ծնողը կամ որդեգրողը կամ խնամակալը, որ կը գտնուի երեխայի խնամքի արձակուրդի մէջ ՀՀ աշխատանքային օրէնսգիրքին համապա-

տասխան՝ մինչև երեխայի երկու տարեկանը լրանալը: Մինչև 2 տարեկան երեխայի խնամքի նպաստի ամսական չափը կը կազմէ 18000 ՀՀ դրամ:

«Պետական նպաստներու մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 23,

ՀՀ կառավարութեան 2015 թուականի դեկտեմբեր 29-ի N1566-Ն որոշում

Որո՞նք են ժամանակաւոր անաշխատունակութեան նպաստի տեսակները

Ժամանակաւոր անաշխատունակութեան նպաստի միջոցով մասնակիօրէն կը փոխհատուցուի վարձու աշխատող եւ ինքնուրոյնաբար իրեն աշխատանքով ապահոված անձանց ժամանակաւոր անաշխատունակութեան հետեւանքով կորսնցուցած աշխատավարձը (եկամուտը), որ անձը կը ստանար կամ կրնար ստանալ:

Ժամանակաւոր անաշխատունակութեան նպաստի տեսակներն են՝

1. հիւանդութեան (վնասուածքի) պատճառով տրուող նպաստ,
2. Յարադրման (պրոթեզաւորում) պատճառով տրուող նպաստ,
3. առողջարանային բուժման անհրաժեշտութեան պատճառով տրուող նպաստ,
4. ընտանիքի անդամի հիւանդութեան (վնասուածքի) պատճառով տրուող նպաստ:

«Ժամանակաւոր անաշխատունակութեան եւ մայրութեան նպաստներու մասին» ՀՀ օրէնք, յօդուած 3

Ո՞վ կրնայ օգտուիլ մայրութեան նպաստէն

Մայրութեան նպաստի միջոցով Հայաստանի Հանրապետութեան աշխատանքային օրէնսգիրքով սահմանուած՝ յղութեան

Եւ ծննդաբերութեան արձակուրդի (արձակուրդի իրաւունք ունենալու) ժամանակահատուածին մասնակիօրէն կամ ամբողջութեամբ կը փոխհատուցուի վարձու աշխատող եւ ինքնուրոյնաբար իրեն աշխատանքով ապահոված անձանց յղութեան եւ ծննդաբերութեան պատճառով յառաջացած ժամանակաւոր անաշխատունակութեան հետեւանքով կորսնցուցած աշխատավարձը (եկամուտը), որ անձը կը ստանար կամ կրնար ստանալ:

«Ժամանակաւոր անաշխատունակութեան եւ մայրութեան նպաստներու մասին» ՀՀ օրէնք, յօդուած3

Ո՞վ կրնայ օգտուիլ ծերութեան նպաստէն

Ծերութեան նպաստի իրաւունք ունի կենսաթոշակ ստանալու իրաւունք չունեցող անձը 65 տարին լրանալու պարագային: Ծերութեան նպաստի իրաւունք ունեցող անձը նպաստ նշանակուելու համար կրնայ դիմել որեւէ ժամանակ՝ իր հայեցողութեամբ: Ծերութեան նպաստը կը նշանակուի ցմահ: Ծերութեան նպաստի չափը կը կազմէ 16000 ՀՀ դրամ:

*«Պետական նպաստներու մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած29,
ՀՀ կառավարութեան 2013թ. դեկտեմբեր 26-ի N1489-Ն որոշում*

Ո՞վ կրնայ օգտուիլ հաշմանդամութեան նպաստէն

Հաշմանդամութեան նպաստը կը նշանակուի կենսաթոշակ ստանալու իրաւունք չունեցող հաշմանդամին, ինչպէս նաեւ հաշմանդամ երեխայ ճանչցուած անձին: Հաշմանդամութեան նպաստը կը սահմանուի հաշմանդամութեան ամբողջ ժամանակահատուածին համար:

Հիմք՝ Պետական նպաստներու մասին՝ ՀՀ օրէնքի 30-րդ յօդուած պարբերութեամբ:

Որո՞նք են հաշմանդամության նպաստի չափերը

Հաշմանդամության հասարակական նպաստի ամսական չափերն են.

- առաջին խումբի հաշմանդամի համար՝ 21500 դրամ,
- երկրորդ խումբի հաշմանդամի համար՝ 19000 դրամ,
- երրորդ խումբի հաշմանդամի համար՝ 16000 դրամ:

ՀՀ կառավարության 2013թ. դեկտեմբեր 26-ի N1489-Ն որոշում

Ո՞վ ունի կերակրողը կորսնցնելու պարագային նպաստ ստանալու իրաունք

Կերակրողը կորսնցնելու պարագային նպաստի իրաունք ունի մահացած կերակրողի՝ կենսաթոշակ ստանալու իրաունք չունեցող՝

1. 18 տարին չլրացած երեխան՝ մինչև 18 տարին լրանալը.
2. առկայ ցերեկային ուսուցմամբ ուսանող զուակր՝ մինչև 23 տարին լրանալը.
3. ամուսինը կամ խնամակալ ճանչցուած անձը՝ եթե ան զբաղուած է մահացած կերակրողի 14 տարին չլրացած՝ նպաստի իրաունք ունեցող երեխայի խնամքով, երեխայի հետ հաշուառուած է նոյն բնակութեան վայրին մէջ (հասցէին) եւ չաշխատիր:

Կերակրողը կորսնցնելու պարագային նպաստի չափը 16000 ՀՀ դրամ է:

«Պետական նպաստներու մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 31,

ՀՀ կառավարության 2013թ. դեկտեմբեր 26-ի N1489-Ն որոշում

Ո՞վ կրնայ օգտուիլ թաղման նպաստին

Նպաստառուի մահուան կամ հաշմանդամութեան նպաստի իրաւունք ունեցող անձի հաշմանդամութեան վերափորձաքննութեան ժամկետը լրանալէ ետք՝ երեք ամսուան ընթացքին, վերափորձաքննութեան չներկայանալու եւ անոր մահանալու

պարագային յուղարկաւորութիւնը կատարած անձին կը նշանակուի եւ կը վճարուի թաղման նպաստ: Թաղման նպաստի չափը 200.000 ՀՀ դրամ է:

«Պետական նպաստներու մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 35,

ՀՀ կառավարութեան 2013թ. դեկտեմբեր 26-ի N1489-Ն որոշում

10.5 Հաշմանդամութեան վերաբերեալ հարցեր

Արդեօք Սուրիոյ մէջ նախապէս ստացուած հաշմանդամութեան սահմանումը կը ճանցչո՞ւի ՀՀ-ի մէջ

Ելլելով այն փաստէն, որ տարբեր պետութիւններու մէջ հաշմանդամութեան խումբը տարբեր ձեւով կը սահմանուի, Սուրիոյ քաղաքացիին պէտք է ՀՀ-ի մէջ հաշմանդամութեան կարգ տրուի:

Ին՞չ անհրաժեշտ է հաշմանդամութեան 1-ին, 2-րդ, 3-րդ խումբ ստանալու համար

1. Շրջիկ բուժարանի (ամբուլատոր) բուժման արդիւնքով ստանալ հիւանդութեան պատմութեան թերթիկ (նաեւ կը կոչուի *էպիկրիզ*):

2. Դիմել փաստացի բնակութեան վայրի համաբուժարան /Պոլիկլինիկա դիմելու համար պէտք է հաշուառուած ըլլաք Ձեր բնակութեան վայրին մէջ:/ եւ ստանալ բժշկական-հասարակական փորձաքննութեան ուղեգիր (հաշուառում չունեցող անձիք կրնան ենթարկուիլ բժշկական-հասարակական փորձաքննութեան՝ ներկայացնելով տեղեկանք փաստացի բնակութեան վայրէն): Ուղեգիրին մէջ պէտք է նշուած ըլլայ հիւանդութեան ախտորոշման, բուժման արդիւնքներու եւ մարմնի-համակարգի աշխատանքի խանգարման աստիճանի մասին մանրամասն տեղեկութիւն:
3. Համաբուժարանէն ստացուած ուղեգրի հիման վրայ պէտք է դիմէք փաստացի բնակութեան վայրը սպասարկող բժշկական-հասարակական փորձաքննութիւն իրականացնող յանձնաժողովին:
4. Փորձաքննութեան ժամանակ յանձնաժողովի անդամները կ'իրականացնեն անձի գնումը, կը ձեւակերպեն փորձաքննական ախտորոշումը եւ կը գնահատեն անոր կենսագործունեութեան սահմանափակումներու աստիճանը: Արդիւնքները քննարկելէ յետոյ յանձնաժողովը կ'ընդունի փորձաքննական որոշում եւ, անձի անաշխատունակութեան չափի աստիճանէն կախուած, կ'որոշուի հաշմանդամութեան խումբը:

Ինչ ժամկետով անձին կը սահմանուի հաշմանդամութիւն

1-ին խումբի հաշմանդամութիւնը - երկու տարի ժամկետով,
 2-րդ եւ 3-րդ խումբերու հաշմանդամութիւնը - մէկ տարի ժամկետով,

«Հաշմանդամ երեխայ» կարգավիճակը - երկու տարի ժամկետով կամ մինչեւ 18 տ.:

Որո՞նք են հաշմանդամության խումբ ստանալու հիմքերը

Հաշմանդամության խումբ ստանալու պատճառ կրնան ըլ-
լալ՝

1. մանկությունն հիւանդութիւն,
2. ընդհանուր հիւանդութիւն (բնածին, ձեռքբերովի),
3. աշխատանքային խեղում կամ վնասուածք,
4. մասնագիտական հիւանդութիւն (մասնագիտական գործու-
նեութեան հետեւանքով յառաջացած),
5. բնական, տեխնածին եւ այլ աղէտներ, ինչպէս նաեւ աստոնջ
վերացման աշխատանքներու ժամանակ ստացած հիւանդու-
թիւն, խեղում կամ վնասուածք,
6. Չեռնոպիլի ԱԷԿ-ի վթարի եւ այլ ճառագայթային աղէտներու
վերացման աշխատանքներու ժամանակ ստացած հիւանդու-
թիւն, խեղում կամ վնասուածք,
7. Հայրենական մեծ պատերազմի եւ այլ պետութիւններու մէջ
մարտական գործողութիւններու ժամանակ ստացած հիւան-
դութիւն, խեղում կամ վնասուածք,
8. ՀՀ պաշտպանութեան ժամանակ ստացած հիւանդութիւն,
խեղում կամ վնասուածք,
9. զինուորական ծառայութեան ժամանակ ստացած հիւանդու-
թիւն, խեղում կամ վնասուածք,
10. զինուորական պարտականութիւնները կատարելուն ստա-
ցած հիւանդութիւն, խեղում կամ վնասուածք,
11. օրէնսդրութեամբ նախատեսուած այլ դէպքեր:

*«ՀՀ-ի մէջ հաշմանդամներու հասարակական պաշտպանու-
թեան մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 6*

Ինչ արտօնություններ ունին հաշմանդամները

- Բարձրագոյն ուսումնական հաստատություններու ընդունելութեան քննությունները դրական գնահատականներով յանձնած 1-ին եւ 2-րդ խումբերու հաշմանդամները եւ հաշմանդամ երեխայի կարգավիճակ ունեցող անձիք կ'ընդունուին պետական բարձրագոյն կամ միջնակարգ-մասնագիտական ուսումնական հաստատություններու անվճար համակարգ՝ վճարովի համակարգի համար առնուազն անցումային միաւորներ հաւաքելու պարագային:

- Պետական բարձրագոյն կամ միջնակարգ-մասնագիտական ուսումնական հաստատություններ ընդունուած 1-ին եւ 2-րդ խումբի հաշմանդամներու եւ հաշմանդամ երեխայի կարգավիճակ ունեցող անձանց ուսուցման ծախսերը կը կատարուին պետական պիտճէի միջոցներու հաշուին: Յերեկային ուսուցման հաշմանդամներուն, հերթական քննությունները եւ ստուգարքները դրական գնահատականներով յանձնելու պարագային, կը վճարուի կրթաթոշակ՝ անկախ ստացուող նպաստէն կամ թոշակէն:

«ՀՀ-ի մէջ հաշմանդամներու հասարակական պաշտպանութեան մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 14

- 1-ին եւ 2-րդ խումբի հաշմանդամներու համար կը սահմանուի աշխատաժամերու կրճատուած տեւողութիւն՝ շաբաթական 36 ժամէն ոչ աւելի:

- Աշխատանքի ընդունուելուն հաշմանդամներու համար փորձաշրջան չի սահմանուիր: Աշխատողներու թիւի կամ հաստիքներու կրճատման ժամանակ աշխատանքի հաւասար արտադրողականութեան եւ նոյն որակաւորման պարագային հաշ-

մանդամները կ'օգտուին աշխատանքի մեջ մնալու առաւելութեան:

«ՀՀ-ի մէջ հաշմանդամներու հասարակական պաշտպանութեան մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 19

- Հենաշարժական գործիքի խանգարումներով հաշմանդամներուն կը տրուի բնակութեան վայրին մօտ մեքենայի տնակ կառուցելու իրաւունք:

«ՀՀ-ի մէջ հաշմանդամներու հասարակական պաշտպանութեան մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 32

Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար դիմել ՀՀ աշխատանքի եւ ընկերային հարցերու նախարարութիւն, հասցէ ք.Երեւան, Հանրապետութեան հրապարակ, Կառավարական տուն 3, հեռ. (010) 52-08-30: Կրնաք դիմել նաեւ մարզպետարաններու մէջ հասարակական պաշտպանութեան բաժիններու կամ համալիր հասարակական ծառայութիւններու տարածաշրջանային կեդրոններ, եթէ ատոնք առկայ են Ձեր համայնքին մէջ (Ճշդէք առկայութիւնը Աշխատանքի եւ ընկերային հարցերու նախարարութենէն)

10.6 Հանրային ծառայութիւններու համարանիշի վերաբերեալ հարցեր

Ինչ է հանրային ծառայութիւններու համարանիշը

Այն իւրաքանչիւր ՀՀ քաղաքացի, ՀՀ-ի մէջ օրինական կարգով բնակող օտարերկրեայ քաղաքացի, ՀՀ-ի մէջ մշտապէս բնակող քաղաքացիութիւն չունեցող անձին եւ փախստականին յատկացուող թուային տաս նիշերու համակցութիւն է: Այն կը

տրուի նախապէս տրամադրուող հասարակական ապահովութեան քարտի փոխարէն: Հանրային ծառայութիւններու համարանիշը կը ձեւաւորուի օրէնքով սահմանուած կարգով բնակչութեան պետական արձանագրութեան մէջ մուտքագրուած անձնական տուեալներու՝ սեռի, ծննդեան օրուայ, ամսուայ, տարեթիւի հիման վրայ, ինչպէս նաեւ կը ներառէ օժանդակ հերթական եռանիշ համար եւ ճշգրտող մէկ նիշ:

«Հանրային ծառայութիւններու համարանիշի մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 2

Եր ք անհրաժեշտ է հանրային ծառայութիւններու համարանիշը

1. քաղաքացիին աշխատավարձ եւ նման այլ եկամուտ վճարելու, հասարակական ապահովութեան պետական ծրագիրներով նախատեսուած կենսաթոշակ, նպաստ, հատուցում նշանակելու եւ վճարելու ժամանակ.
2. հարկեր, տուրքեր, պարտադիր վճարներ հաշուարկելու եւ վճարելու ժամանակ, բացառութեամբ համայնքի պիտձէ վճարուող գումարներու
3. դրամատնային հաշիւ բանալու ժամանակ.
4. պետական եւ տեղական ինքնակառավարման մարմիններու, պետական եւ համայնքային ենթակայութեան կազմակերպութիւններու տեղեկատուական հիմքերը վարելու ժամանակ.
5. օրէնքով նախատեսուած այլ պարագաներու մէջ:

«Հանրային ծառայութիւններու համարանիշի մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 3

Այն պարագաներուն, երբ անձը հրաժարած է ձեռք բերել հանրային ծառայութիւններու համարանիշ, այդ հրաժարումը չի կրնար որեւէ իրաւունքի սահմանափակման հիմք հանդիսանալ կամ խոչընդոտել անձի իրաւունքներու իրականացման: Հանրային ծառայութիւններու համարանիշ ձեռք բերելէ հրաժարելու պարագային Դուք պետք է տարածքային անձնագրային ծառայութենէն ստանաք հանրային ծառայութիւններու համարանիշ չունենալու մասին տեղեկանք:

«Հանրային ծառայութիւններու համարանիշի մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 6

Ինչպէ՞ս ստանալ հանրային ծառայութիւններու համարանիշ
Հանրային ծառայութիւններու համարանիշ ստանալու համար անհրաժեշտ է դիմել ՀՀ ոստիկանութեան անձնագրային եւ վիզաներու վարչութիւն կամ քաղաքացիի բնակութեան վայրի տարածքային անձնագրային ծառայութիւն: Համարանիշը Կը տրամադրուի անվճար:

11. Մշտական բնակութեան հասցէին մէջ հաշուառուելու վերաբերեալ հարցեր

Ինչպէ՞ս գրանցուիլ մշտական բնակութեան հասցէի մէջ

ՀՀ բնակիչը բնակչութեան պետական արձանագրութեան մէջ հաշուառուելու համար իր մշտական բնակութեան վայրի (կացարանի) հասցէն կը տրամադրէ իր բնակութեան անձնագրային բաժին ներկայացնելով սահմանուած ձեւի դիմում, անձը հաս-

տատող եւ տուեալ վայրին մէջ բնակելու իրաւունքը հաւաստող փաստաթուղթեր:

ՀՀ քաղաքացի չհանդիսացող անձիք կը ներկայացնեն նաեւ ՀՀ տարածքին մէջ իրենց բնակութեան իրաւունքը (կացութեան կարգավիճակը, ապաստան հայցողի կամ փախստականի կարգավիճակը) հաւաստող փաստաթուղթ: Անձը հաստատող

փաստաթուղթի հետ միասին օտարերկրացիները կը ներկայացնեն նաեւ փաստաթուղթի նոտարական կարգով վաւերացուած պատճէնը կամ համապատասխան մարմնին կողմէ տրուած նօթագրութիւնը:

Եթէ չհաշուառուած կամ բնակութեան վայրը փոխելու կապակցութեամբ հաշուառուող անձը չի կրնար ներկայացնել տուեալ տարածքին մէջ բնակելու իր իրաւունքը հաւաստող փաստաթուղթ (օրինակ կը վարձակալէ տուեալ գոյքը), ապա անձի՝ դիմումին մէջ նշուած հասցէին մէջ բնակելու փաստը կը ստուգուի ոստիկանութեան կողմէ, դիմումը ստանալէ յետոյ ոչ ուշ, քան 5 աշխատանքային օրուան ընթացքին: Դիմումին մէջ նշուած հասցէին մէջ անձի բնակելու փաստը ստուգելէ յետոյ նոյն աշխատանքային օրը, բայց ոչ ուշ քան յաջորդ աշխատանքային օրուայ ժամը 10:00-ը, ոստիկանութեան կողմէ բնակութեան վայրի անձնագրային ծառայութիւն կ'ուղարկուի փաստացի բնակելու փաստը հաւաստող կամ հերքող տեղեկանք:

Տուեալ անձանց հաշուառումը կ'իրականացուի փաստացի բնակելու փաստը հաւաստող տեղեկանքը անձնագրային ծառայութիւն ստացուելէ յետոյ 3 աշխատանքային օրուան ընթացքին: Նման հաշուառում չի պահանջեր այն տան սեփականատիրոջ համաձայնութիւնը, ուր Դուք կը բնակիք: Փաստացի բնակելու փաստը հերքող տեղեկանք ստանալէ յետոյ 3 աշխատանք-

քային օրուան ընթացքին անձնագրային ծառայութիւնը գրաւոր կը մերժէ դիմումատուին:

Հաշուառումը չառաջացներ բնակելի տարածութեան սեփականութեան, ինչպէս նաեւ օգտագործման իրաւունք:

*ՀՀ կառավարութեան 2005թ. յուլիս 14-ի N1231-Ն որոշում
Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար դիմել. ՀՀ անձնագրային եւ վիզաներու վարչութիւն, հասցէ ք.Երեւան, Դաւթաշէն, 4-րդ թաղամաս, 17/10շէնք, թէժ գիծ (010) 37-02-64:*

12. Վարորդական վկայական ստանալու վերաբերեալ հարցեր

Կրնա՞մ օգտագործել իմ սուրիական վարորդական վկայականս Հայաստանի մէջ

Սուրիոյ Արաբական Հանրապետութենէն Հայաստանի Հանրապետութիւն եկած ազգութեամբ հայ քաղաքացիներուն Սուրիոյ մէջ տրուած վարորդական վկայականները չեն համապատասխաներ 1968 թուականի նոյեմբեր 8-ի «Ճանապարհային երթելեկութեան մասին» պայմանադրութեան, որուն հետեւանքովատոնք գործածելի չեն համարուիր Հայաստանի տարածքներս: Ատոնց փոխանակումը նոյնպէս արգիլուած է:

Սուրիոյ Արաբական Հանրապետութեան ազգութեամբ հայ քաղաքացիներուն Սուրիոյ Արաբական Հանրապետութեան ազգային վարորդական վկայականներու հիման վրայ, առաջին անգամ դիմելու պարագային առանց որակաւորման քննութիւններ յանձնելու կը յատկացուի ՀՀ ազգային վարորդական վկայականներ մէկ տարուան ժամկետով: ՀՀ ազգային վարորդական

վկայական կը տրամադրուի նոտարական կարգով թարգմանու-
ած սուրիական վարորդական վկայականի հիման վրայ: ՀՀ ազ-
գային վկայական ստանալու համար պէտք է ներկայացուի
նաեւ անձնագիր, գրանցման հասցէի բացակայութեան պարա-
գային՝ բնակելու վայրէն տեղեկանք:

ՀՀ ազգային վարորդական վկայական կրնայ յատկացուիլ մի-
այն մէկ անգամ, մէկ տարուան ժամկետով: Ժամկետը լրանալէ
ետք անհրաժեշտ է յանձնել որակաւորման քննութիւն: Որակա-
ւորման քննութիւնները բացասական յանձնելու պարագային ա-
ռանց որակաւորման քննութիւններ յանձնելու յատկացուած ՀՀ
ազգային վարորդական վկայականները կը համարուին ուժը
կորսնցուցած

ՀՀ կառավարութեան որոշում 2016թ. ապրիլ 15-ի N389-Ն

Ին՞չ քննութիւններ պէտք է յանձնել վարորդական իրաւունքի համար

1. տեսական,
2. գործնական:

Տեսական եւ գործնական քննութիւնները կարելի է յանձնել
բազմաթիւ անգամներ, իւրաքանչիւր անգամ վճարելով սահմա-
նուած վճարները: Տեսական քննութեան դրական արդիւնքը կը
պահպանուի 1 տարի, որուն ընթացքին կարելի է գործնական
քննութիւն յանձնել: Գործնական քննութիւնը բացասական
ստանալու պարագային անհրաժեշտութիւն չկայ տեսական քն-
նութիւնը կրկին յանձնելու:

Ին՞չ վճարներ սահմանուած են քննութիւններուն համար
Տեսականի համար 3.000 ՀՀ դրամ,

Գործնականի համար 13.000 ՀՀ դրամ,

Վարորդական իրաւունքի վկայականի համար սահմանուած է վճար 12.000 ՀՀ դրամի չափով:

*Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար դիմել Երեւանի հաշն-
ւատման քննական բաժին, հասցէ ք. Երեւան, Գաջեգործներու 76
հասցէով, հեռ. (010) 43-03-91, կամ այցելել հետեւեալ կայքը
www.varord.am:*

13. Անուան փոփոխման վերաբերեալ հարցեր

Տասնվեց եւ աւելի տարեկան անձը իրաւունք ունի սահմանուած կարգով փոխելու իր անունը: Սա կը ներառէ անունը, հայրանունը եւ ազգանունը: Տասնվեցէն մինչեւ տասնութ տարեկան անձը իր անուան փոխումը կը կատարէ ծնողներու, որդեգրողներու կամ խնամակալի (հոգաբարձուի) գրաւոր համաձայնութեան առկայութեան պարագային, իսկ նման համաձայնութեան բացակայութեան պարագային՝ դատարանի՝ օրինական ուժի մէջ մտած վճիռի հիման վրայ, բացառութեամբ մինչեւ անոր՝ օրէնքով սահմանուած կարգով լրի գործունակ ճանչցուելու պարագաներուն:

Ո՞ր մարմինը կը կատարէ անուան փոխման պետական գրանցումը

Անուան փոխման պետական գրանցումը կը կատարուի մշտական բնակութեան կամ ծնունդի պետական գրանցման վայրի ՔԿԱԳ մարմնին մէջ՝ ՀՀ արդարադատութեան նախարարութեան համաձայնութեամբ:

*«Քաղաքացիական կացութեան գործերու մասին» ՀՀ օրէնքի
յօդուած 59*

**Ինչ փաստաթուղթեր անհրաժեշտ են անուան փոխման պե-
տական գրանցման համար**

1. դիմողի անձը հաստատող փաստաթուղթը,
2. անունը փոխել ցանկացող անձի ծննդեան վկայականը, եթէ
ատոր մէջ պիտի կատարուին փոփոխութիւններ,
3. դիմողի ամուսնութեան վկայականը, եթէ դիմողը ամուսնա-
ցած է,
4. ամուսնալուծութեան վկայականը, եթէ դիմողը կը ցանկայ
վերականգնել իր մինչամուսնական ազգանունը,
5. դիմողի անչափահաս երեխաներէն իւրաքանչիւրի ծննդեան
վկայականը,
6. 16-18 տարեկան անձանց պարագային անձի ծնողներու կամ
օրինական ներկայացուցիչներու համաձայնութիւնը անուան
փոխման մասին,
7. զօրամասէն (զինուորական կառավարման մարմինէն) ծա-
ռայութեան մասին տեղեկանք զինծառայողներու պարա-
գային,
8. լուսանկար 2 հատ 3 x 4 սմ չափի,
9. անհրաժեշտ այլ փաստաթուղթեր:

*«Քաղաքացիական կացութեան գործերու մասին» ՀՀ օրէնքի
յօդուած 59*

ՀՀ կառավարութեան 2005թ յունիս 23-ի N941-Ն որոշում

Անուան փոխման մասին դիմումը ՔԿԱԳ-ի տարածքային
մարմնին կողմէ քննութեան կ'առնուի դիմումը տալու օրուրնէ
երկամսեայ ժամկետով:

Անուան փոխման գրանցման մերժումը կրնայ բողոքարկուիլ դատական կարգով:

Ե՞րբ հնարավոր է մինչև 16 տարեկան երեխաներու անուան փոփոխումը

Մինչև 16 տարեկան երեխաներու անուան, հայրանուան եւ ազգանուան գրանցում կատարել կը թոյլատրուի հետեւեալ յարգելի պատճառներէն որեւէ մէկուն առկայութեան պարագային

1. անուան, ազգանուան անբարեհնչունութեան,
2. անուան կամ ազգանուան արտասանութեան դժուարութեան,
3. ծնողներու համաձայնութեամբ միւս ծնողի ազգանուն կրելու ցանկութիւն,
4. եթէ ծնունդ գրանցելուն երեխային ազգանունը կամ անունը սրուած է առանց ծնողներու ցանկութիւնը հաշուի առնելու,
5. եթէ երեխան փաստացի կը կրէ իր ծննդեան գրանցման մէջ նշուած անունէն տարբերուող անուն ելլելով երեխայի լաւագոյն շահերէն,
6. եթէ ծնունդի գրանցման մէջ նշուած է երեխայի թերի անունը (փաղաքշական, կրճատ, փոքրացնող):

ՀՀ կառավարութեան 2005թ յունիս 23-ի N941-Ն որոշում

Եր՞բ հնարավոր է 16 տարեկանէն բարձր անձանց անուան փոփոխումը

16 տարեկանէն բարձր անձանց անուան, հայրանուան եւ ազգանուան փոխման գրանցում կատարել կը թոյլատրուի հետեւեալ յարգելի պատճառներէն որեւէ մէկուն առկայութեան պարագային

1. անուան, հայրանուան, ազգանուան անբարեհնչունութեան,

2. անուան, հայրանուան, ազգանուան արտասանութեան դժուարութեան,
3. ամուլի ցանկութեամբ մէկ ընդհանուր ազգանուն կրելու,
4. մինչամուսնական ազգանունը կրելու ցանկութեան,
5. երեխաներուն հետ միասին ընդհանուր ազգանուն կրելու ցանկութեան, եթէ ամուսինը մահացած է, իսկ դիմողը եղած է մինչամուսնական ազգանունով,
6. դիմողի՝ իրեն դաստիարակած անձի անունով հայրանուն եւ ազգանուն կրելու ցանկութեան,
7. դիմողի ազգութեան համապատասխան ազգանուն եւ անուն կրելու ցանկութեան,
8. դիմողի տոհմական ազգանունը կրելու ցանկութեան:
9. եթէ անձը փաստացի կը կրէ իր ծննդեան գրանցման մէջ նշուած անունէն տարբերող անուն:

ՀՀ կառավարութեան 2005թ յունիս 23-ի N 941-Ն որոշում

Որքա՞ն կը կազմէ անուան փոփոխման գրանցման վճարը

Անուան, հայրանուան, ազգանուան փոխման համար կը գանձուի վճար 5000 դրամ: Եթէ անձը կը ցանկայ մինչեւ սահմանուած երկամսեայ ժամկետը ստանալ ՀՀ արդարադատութեան նախարարութեան անուան, հայրանուան, ազգանուան փոխման վերաբերեալ եզրակացութիւնը, ապա անձը պէտք է կատարէ հետեւեալ վճարումները.

- երեք աշխատանքային օրուայ ընթացքին՝ 50000 դրամ,
- հինգ աշխատանքային օրուայ ընթացքին՝ 30000 դրամ,
- տաս աշխատանքային օրուայ ընթացքին՝ 20000 դրամ:

Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար դիմել ՀՀ արդարադատութեան նախարարութիւն, հասցէ ք.Երեւան, Վ.Սարգսեան 3/8, հեռ (010) 59-41-61 կայքէջ www.moj.am

14. Ընտրելու իրաունքի վերաբերեալ հարցեր

ՀՀ-ի մէջ ո՞վ ունի ընտրելու իրաունք

1. Ազգային ժողովի ընտրութիւններու ժամանակ ընտրելու իրաունք ունին ընտրութեան օրը (այսուհետ՝ քուէարկութեան օրը) 18 տարին լրացած Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիները:
2. Տեղական ինքնակառավարման մարմիններու ընտրութիւններու ժամանակ ընտրելու իրաունք ունին քուէարկութեան օրը 18 տարին լրացած ընտրութիւն իրականացնող համայնքի բնակչութեան արձանագրութեան մէջ՝
 - 1) մինչեւ քուէարկութեան օրը առնուազն 6 ամսուայ հաշուառում ունեցող Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիները.
 - 2) մինչեւ քուէարկութեան օրը առնուազն վեց ամսուայ հաշուառում չունեցող Հայաստանի Հանրապետութեան այն քաղաքացիները, որոնք համայնքին մէջ հաշուառուած են պարտադիր ժամկետային զինուորական ծառայութենէն զօրացրուելու կամ ազատագրկման ձեռով պատիժը կրելէ ազատուելու հանգամանքներով պայմանաւորուած.
 - 3) մինչեւ քուէարկութեան օրը առնուազն մէկ տարուայ հաշուառում ունեցող Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիութիւն չունեցող անձիք (այսուհետ՝ քաղաքացիութիւն չունեցող ընտրող):
 - 4) Տեղական ինքնակառավարման մարմիններու ընտրութիւններու ժամանակ Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիներու համար սահմանուած իրաունքներն ու պարտականութիւնները կը տարածուին նաեւ տեղական

ինքնակառավարման մարմիններու ընտրութիւններու ժամանակ ընտրելու իրաւունք ունեցող անձանց վրայ:

ՀՀ ընտրական օրէնսգիրք (Մահմանադրական օրէնքի) յօդուած 2

Որո՞նք չունին ընտրելու իրաւունք

Ընտրելու իրաւունք չունին դատարանի օրինական ուժի մէջ մտած վճիռով անգործունակ ճանչցուած, ինչպէս նաեւ դիտաւորութեամբ կատարուած ծանր եւ առանձնապէս ծանր յանցանքներու համար օրինական ուժի մէջ մտած դատավճիռով դատաւարտուած եւ պատիժը կրող անձիք:

ՀՀ ընտրական օրէնսգիրք (Մահմանադրական օրէնքի) յօդուած 2, մաս 4

Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար դիմել ՀՀ կեդրոնական ընտրական յանձնաժողով, հասցէ ք.Երեւան, Գէորգ Քոչարի փող., 21ա շէնք, հեռ ' (010) 54-35-23

15. Մաքսային օրէնսդրութեան վերաբերեալ հարցեր

Ինչը՞ կը համարուի ՀՀ մշտական բնակութեան ժամանոյ ֆիզիքական անձանց անձնական գոյք

- անձի անձնական գործածութեան համար օգտագործուած իրերը,
- անձնական օգտագործման մէկ ինքնաշարժ,
- տնային օգտագործուած գոյքը:

Ատոնք պետք չէ ունենան գործարանային փաթեթաւորում ու պիտակաւորում եւ ֆիզիքական անձին կողմէ պետք է ձեռք բերուած ըլլան նախքան ՀՀ ժամանելը:

ՀՀ մշտական բնակութեան ժամանող ֆիզիքական անձանց անձնական օգտագործման գոյք ֆիզիքական անձի անձնական գործածութեան օգտագործուած իրերը, անձնական օգտագործման մէկ ինքնաշարժ եւ տնային օգտագործուած գոյքը, որոնք չունին գործարանային փաթեթաւորում ու պիտակաւորում եւ ֆիզիքական անձին կողմէ ձեռք բերուած են նախքան ՀՀ ժամանելը: Աւելին, անձնական օգտագործման ինքնաշարժը պետք է *նախքան ՀՀ ներմուծուիլը վերջին անգամ հաշուառումէն հանուելէ առաջ առնուագն 6 ամիս հաշուառուած ըլլայ ՀՀ մշտական բնակութեան ժամանող ֆիզիքական անձի անունով այն երկրին մէջ, ուր ՀՀ մշտական բնակութեան ժամանող անձը վերջին անգամ մշտապէս բնակած է նախքան ֆիզիքական անձի ՀՀ մշտական բնակութեան ժամանելու օրը:*

«Մաքսային կարգաւորման մասին» ՀՀ օրէնքի 5 յօդուած

Ինչ արտօնութիւն սահմանուած է ՀՀ մշտական բնակութեան ժամանող ֆիզիքական անձանց համար

ՀՀ մշտական բնակութեան համար ժամանող ֆիզիքական անձիք, ներառեալ հարկադիր տեղահանուածները կամ փախստականները, կրնան առանց մաքսային վճարներու (բացառութեամբ մաքսավճարի) վճարման ներմուծել իրենց անձնական օգտագործման գոյքը:

«Մաքսային կարգաւորման մասին» ՀՀ օրէնքի 249 յօդուած 11-րդ մաս

Ինչ արտօնություն սահմանուած է հարկադիր տեղահանուածներու կամ փախստականներու համար, անկախ Հայաստանի Հանրապետություն մշտական բնակութեան նպատակով ժամանելու հանգամանքէն

Հարկադիր տեղահանուածները կամ փախստականները, անկախ Հայաստանի Հանրապետություն մշտական բնակութեան նպատակով ժամանելու հանգամանքէն, կրնան մաքսատուրքի արտօնութեամբ Հայաստանի Հանրապետություն ներմուծել իրենց անձնական օգտագործման գոյքը, եթէ մաքսային մարմիններ կը ներկայացնեն համապատասխան կարգավիճակը հաստատող Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան լիազօր մարմնի տրամադրած փաստաթուղթը:

«Մաքսային կարգաւորման մասին» ՀՀ օրէնքի 249 յօդուած 22-րդ մաս

Ինչ է մաքսավճարը

Մաքսավճար մաքսային օրէնքով սահմանուած կարգով եւ չափով գանձուող, պետական պիտուէին մէջ հաշուառուող պարտադիր վճար է:

Ինչը կը համարուի ՀՀ մշտական բնակութեան ժամանող ֆիզիքական անձանց անձնական գոյք եւ ատոնց բնաիրային չափերը

Հայաստանի Հանրապետություն ժամանող ֆիզիքական անձանց անձնական օգտագործման իրերու բնաիրային չափերը կը սահմանէ Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութիւնը, մասնաւորապէս.

1. կենցաղային եւ անձնական օգտագործման օգտագործուած սարքեր՝ իւրաքանչիւր տեսակէն 3 հատ.
2. օգտագործուած կահոյք՝ իւրաքանչիւր տեսակէն մէկ լրակազմ.
3. անձնական օգտագործման մէկ ինքնաշարժ.
4. անձնական գործածութեան օգտագործուած իրեր եւ այլ տնային օգտագործուած գոյք առանց քանակային սահմանափակումներու:

Աւելին, անձնական օգտագործման ինքնաշարժը պէտք է վերջին անգամ հաշուառումէն հանուած ըլլայ այն երկրին մէջ, ուր ՀՀ մշտական բնակութեան ժամանոյ անձը վերջին անգամ մշտապէս բնակած է նախքան ՀՀ որպէս մշտական բնակիչ հաշուառուիլը:

ՀՀ կառավարութեան 2015 թուականի թիւ 1312-Ն որոշում

Ինչ փաստաթուղթեր անհրաժեշտ են անձնական գոյքը մաքսային արտօնութիւններով ներմուծելու համար

ՀՀ մշտական բնակութեան համար ժամանոյ ֆիզիքական անձը անձնական օգտագործման գոյքը արտօնութեամբ ներմուծելու համար վերադաս մաքսային մարմին կը ներկայացնէ դիմում, որուն մէջ կը նշէ տեղեկութիւններ տեղափոխուող ապրանքներու անուանման, քաշի եւ քանակի վերաբերեալ, կցելով հետեւեալ փաստաթուղթերը

- 1) ՀՀ քաղաքացիի անձնագիրի պատճէնը կամ նոյնականացման քարտի պատճէնը, կամ ՀՀ կառավարութեան լիազօր մարմնի տրամադրած ՀՀ-ի մէջ մշտական բնակութեան իրաւունքը հաւաստող այլ փաստաթուղթ.

- 2) մինչև ՀՀ ժամանումը օտարերկրեայ պետության մեջ քաղաքացիի մշտական բնակության փաստը հաւաստող փաստաթուղթ՝ օտարերկրեայ անձնագրի կամ կացութեան քարտի պատճէնը, կամ օտարերկրեայ պետութեան տրամադրած մշտական բնակութեան փաստի վերաբերեալ այլ փաստաթուղթ՝ միջազգային վաւերացմամբ (ապոստիլ) կամ օտարերկրեայ պետութեան մեջ ՀՀ հիւպատոսութեան վաւերացմամբ.
- 3) օտարերկրեայ պետութեան լիազօր մարմնի տրամադրած ինքնաշարժի եւ (կամ) կցորդի սեփականութեան փաստը հաւաստող փաստաթուղթի պատճէնը.
- 4) «Մաքսային միութեան մաքսային օրէնսգիրքի մասին» 2009 - թուականի նոյեմբեր 27ին ստորագրուած պայմանագիրի անբաժանելի մասը համարուող Մաքսայինմիութեան մաքսային օրէնսգիրքի 49րդ գլուխի դրոյթներով սահմանուած - ֆիզիքական անձանց կողմէ ապրանքներու յայտարարագրման ժամանակ պահանջուող փաստաթուղթերը.
- 5) անձնական օգտագործման ինքնաշաժ ներմուծելու պարագային ինքնաշարժի հաշուառման (գրանցման) փաստաթուղթը, որով կը հիմնաւորուի, որ այն նախքան ՀՀ ներմուծուիլը վերջին անգամ հաշուառումէն հանուելէն առաջ առնուազն վեց ամիս հաշուառուած եղած է ՀՀ մշտական բնակութեան ժամանող ֆիզիքական անձի անունով այն երկրին մեջ, ուր ՀՀ մշտական բնակութեան ժամանող անձը վերջին անգամ մշտապէս բնակած է նախքան ՀՀ-ի մեջ որպէս մշտական բնակիչ հաշուառուիլը:

ՀՀ կառավարութեան 2015թուականի թիւ 1461 որոշում

Որո՞նք կը համարուին Հայաստանի Հանրապետութեան տարածքէն դուրս մշտապէս բնակած անձ

Հայաստանի Հանրապետութեան տարածքէն դուրս մշտապէս բնակած կը համարուի այն անձը, որ դիտարկուող ժամանակահատուածի իւրաքանչիւր օրացուցային տարրուան ընթացքին ընդհանուր առմամբ բնակած է Հայաստանի Հանրապետութեան տարածքէն դուրս 184 օր եւ աւելի:

«Մաքսային կարգաւորման մասին» ՀՀ օրէնքի 249 յօդուած 14-րդ մաս

Ո՞վ կը համարուի ՀՀ-ի մէջ մշտապէս բնակող անձ

ՀՀ տարածքին մէջ մշտապէս բնակած կը համարուի այն անձը, որ դիտարկուող ժամանակահատուածի իւրաքանչիւր օրացուցային տարրուան ընթացքին ընդհանուր առմամբ գտնուած է ՀՀ տարածքին մէջ 181 օր եւ աւելի: Հայաստանի Հանրապետութիւն մշտական բնակութեան ժամանելուն Հայաստանի Հանրապետութեան հաշուառում ունեցող ֆիզիքական անձանց համար Հայաստանի Հանրապետութիւն մշտական բնակութեան ժամանման օր կը համարուի Հայաստանի Հանրապետութիւն մշտական բնակութեան նպատակով ժամանելու օրուան յաջորդող 180 օրուան ընթացքին մաքսային մարմին գրաւոր դիմելու օրը:

«Մաքսային կարգաւորման մասին» ՀՀ օրէնքի 249 յօդուած 15-րդ եւ 19-րդ մասեր

Որքա՞ն ժամանակահատուածի մէջ կրնայ ներմուծուիլ անձնական օգտագործման գոյքը

ՀՀ մշտական բնակութեան ժամանող ֆիզիքական անձանց, ներառեալ հարկադիր տեղահանուածներու կամ փախստա-

կաններու, անձնական օգտագործման գոյքը կրնայ ներմուծուիլ մշտական բնակութեան նպատակով ՀՀ ժամանման օրուրնէ ոչ ուշ, քան 18 ամսուան ընթացքին:

«Մաքսային կարգաւորման մասին» ՀՀ օրէնքի 249 յօդուած 11-րդ եւ 17-րդ մաս

Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար դիմել ՀՀ պետական եկամուտներու կոմիտէ, հասցէ ք.Երևան, Մովսէս Խորենացիի 7 հեռ. (060) 54-46-57, թէժ գիծ՝ 06054-44-44

Անձնական օգտագործման ապրանքներու բաժին հիման վրայ, ԵՏՄ մաքսային տարածք այդ ապրանքները ներմուծող անձէն եւ (կամ) ԵՏՄ մաքսային տարածք անձնականօգտագործման այդ ապրանքները ներմուծելու եղանակներէն՝ Եւրասիական տնտեսական յանձնաժողովն իրաւունք ունի սահմանելու անձնական օգտագործման ապրանքները մաքսատուրքերու, հարկերու վճարումէն ազատմամբ ԵՏՄ միութեան մաքսային տարածք ներմուծելու պարագաները եւ պայմանները, ինչպէս նաեւ անձնական օգտագործման այդ ապրանքներու օգտագործման եւ (կամ) տնօրինման մասով սահմանափակումները:

Եվրասիական տնտեսական միութեան մաքսային օրէնսգիրք, հոդված 266, կետ 8

16. Ձեռնարկատիրական գործունեութեամբ զբաղելու վերաբերեալ հարցեր

Կա՞ն, արդեօք, սուրիահայերուն տրամադրուող վարկային արտօնութիւններ

Փոքր եւ միջին ձեռնարկատիրութեան զարգացման ազգային կեդրոնը (ՓՄՁ ԶԱԿ) ՄԱԿ-ի փախստականներու հարցերով զերագոյն յանձնակատարի Հայաստանեան գրասենեակի (ՄԱԿ ՓԳՀ) հովանաւորութեամբ 2013թ. մարտ ամիսէն նախաձեռնած է «Սուրիահայերու համար սկսնակ գործարարութեան դասընթացներ»-ու անվճար ծրագիր, որուն նպատակն է օգնել սուրիահայերուն իրականացնելու իրենց գործարար գաղափարները:

«Աջակցութիւն սուրիահայերուն» ծրագիր

2012 թուականի նոյեմբերէն Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ-ը նախաձեռնած է «Աջակցութիւն սուրիահայերուն» ծրագիրը, որուն ծիրէն ներս պարբերաբար կը կազմակերպուին դասընթացներ սեփական գործ հիմնել փափաքող սուրիահայերու համար՝ Հայաստանի մէջ ձեռնարկատիրական գործունեութեան ծաւալման առանձնայատկութիւններու, գործող հարկային, մաքսային օրէնսդրութիւններու եւ այլ ուղղութիւններով, B2B հանդիպումներ Հայաստանի տարբեր ոլորտներու մէջ գործող գործարարներու հետ, տեղեկատուական բնոյթի հանդիպումներ արտադրութիւններու, ազատ տնտեսական գօտիներու մէջ եւ այլուր ելլելով մասնակիցներու ցանկութիւններէն, տեղեկատուութեան եւ խորհրդատուութեան տրամադրում Հայաստանի մէջ ձեռնարկատիրական գործունեութիւն իրականացնելուն յառաջացող խնդիրներու վերաբերեալ:

Ստեղծուած է սուրիահայերու տուեալներու հիմնապաշար, որ պարբերաբար կը համալրուի, եւ որուն հիման վրայ կը կատարուի կարիքներու բացայայտում եւ յստակեցում յետագայ աշխատանքը արդիւնաւէտ կազմակերպելու նպատակով: Սեփական գործ հիմնել փափաքող սուրիահայերու համար կ'իրականացուի սկսնակ գործարարներու աջակցութեան ծրագիր: Մասնակիցները կը ծանօթանան Հայաստանի մէջ ձեռնարկատիրական գործունէութիւն ծաւալելու պայմաններուն, ձեռք կը բերեն գործարար ծրագրաւորման համապատասխան գիտելիք եւ կազմակերպութեան մասնագէտներու օգնութեամբ կը կազմեն գործարար-ծրագիր արտօնեալ վարկ ստանալու նպատակով: Ծրագիրը շարունակական է ելլելով սուրիահայերու կարիքներէն:

Ո՞ր պարագային կը տրամադրուին վարկեր եւ ի՞նչ պայմաններով

Ծրագիրին մասնակցած եւ լաւագոյն գնահատականի արժանացած կենսունակ գործարար ծրագիրներու համար կը տրամադրուի վարկ հետեւեալ պայմաններով՝

- առաւելագոյնը 5 մլն դրամ,
- տարեկան տոկոսադրոյքը՝ 4%,
- մինչեւ 5 տարի մարման ժամկետով,
- Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ-ի կողմէ տրամադրուող երաշխաւորութիւն (100%) առանց գրաւի:

Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար դիմել ՀՀ ՓՄՁ ԶԱԿ հասցէ ք. Երեւան, Մհեր Մկրտչեան փող., 5այ շէնք, հեռ. (010) 58 32-61, ինչպէս նաեւ ք. Երեւան, Կոմիտասի պող., 49/3 շէնք, 7-րդ յարկ, հեռ. ' (010) 23-71-02 (106): Կայք <http://www.smednc.am/hy/>

Ինչպե՞ս կրնայ անձը ՀՀ-ի մեջ զբաղիլ ձեռնարկատիրական գործունեությամբ

- գրանցուելով որպես անհատ ձեռնարկատեր,
- ստեղծելով առևտրային իրաւաբանական անձ:

Ո՞վ է անհատ ձեռնարկատէրը (ԱԶ)

ԱԶ-ը այն անձն է, որ իրաւունք ունի առանց իրաւաբանական անձ կազմաւորելու, ինքնուրոյն, իր անունով եւ իր պատասխանատուութեամբ, իրականացնել գործունեութիւն, որուն հիմնական նպատակը գոյք օգտագործելով, ապրանքներ վաճառելով, աշխատանքներ կատարելով կամ ծառայութիւններ մատուցելով շահոյթ (եկամուտ) ստանալ:

Որո՞նք կրնան ըլլալ անհատ ձեռնարկատէրեր

- ՀՀ քաղաքացիները,
- Փախստականները,
- Օտարերկրեայ քաղաքացիները,
- Քաղաքացիութիւն չունեցող անձիք:

«Անհատ ձեռնարկատիրոջ մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 1

Անհատ ձեռնարկատէրը ունի գոյք՝ սեփականութեան իրաւունքով, եւ իր պարտաւորութիւններուն համար պատասխանատու է այդ գոյքով:

Ան կրնայ իր անունով ձեռք բերել ու իրականացնել գոյքային եւ անձնական ոչ գոյքային իրաւունքներ, կրել պարտականութիւններ, դատարան ներկայանալ որպէս հայցուոր կամ պատասխանող:

«Անհատ ձեռնարկատիրոջ մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 6

Անհատ ձեռնարկատերը իր պարտավորություններուն համար պատասխանատու է իրեն պատկանող գոյքով: Անհատ ձեռնարկատեր չհանդիսացող ֆիզիքական անձը կը կրէ պատասխանատուութիւն իր՝ որպէս անհատ ձեռնարկատեր, ստանձնած պարտավորություններու կատարման համար:

«Անհատ ձեռնարկատիրոջ մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 9

Ին՞չ փաստաթուղթեր անհրաժեշտ են որպէս ԱԶ հաշուառուելու համար

- 1) անձնագիրի պատճէնը (օտարերկրացիի պարագային անձնագիրի պատճէնը վաւերացուած եւ թարգմանուած նոտարի կողմէ
- 2) վճար 3000 ՀՀ դրամ:

Որպէս ԱԶ հնարաւոր է նաեւ գրանցուիլ ՀՀ Կառավարութեան էլեկտրոնային գրանցման միջոցով, հետեւեալ յղումով <https://www.e-register.am/>

Ին՞չ փաստաթուղթեր անհրաժեշտ են ԱԶ հաշուառումէն հանելու համար

- 1) դիմում,
- 2) անհատ ձեռնարկատիրոջ հաշուառման (գրանցման) վկայական:

Որո՞նք կը հանդիսանան առաւել կիրառուող առեւտրային իրաւաբանական անձի տեսակները.

- սահմանափակ պատասխանատուութեամբ ընկերութիւններ,
- բաժնետիրական ընկերութիւններ:

Ի՞նչ է սահմանափակ պատասխանատուութեամբ ընկերությունը

Մէկ կամ քանի մը անձի հիմնադրած ընկերութիւն է, որուն կանոնադրական դրամագլուխը բաժնուած է ընկերութեան կանոնադրութեամբ սահմանուած չափերով բաժնեմասերու:

Ընկերութիւնը որպէս սեփականութիւն ունի առանձնացուած գոյք եւ իր պարտաւորութիւններուն համար պատասխանատու է այդ գոյքով: Այն կրնայ իր անունով ձեռք բերել եւ իրականացնել գոյքային եւ անձնական ոչ գոյքային իրաւունքներ, կրել պարտականութիւններ եւ դատարան ներկայանալ որպէս հայցուոր կամ պատասխանող:

«Սահմանափակ պատասխանատուութեամբ ընկերութիւններու մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած3

Ըներութիւնը իր պարտաւորութիւններուն համար պատասխանատու է իրեն պատկանող ամբողջ գոյքով: Ընկերութիւնը պատասխանատու չէ իր մասնակիցներու պարտաւորութիւններուն համար: Ընկերութեան մասնակիցները պատասխանատու չեն ընկերութեան պարտաւորութիւններուն համար եւ իրենց ներդրած ականդներու արժէքի սահմաններուն մէջ կը կրեն ընկերութեան գործունէութեան հետ կապուած վնասներու պատասխանատուութիւնը:

«Սահմանափակ պատասխանատուութեամբ ընկերութիւններու մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած5

Որո՞նք են բաժնետիրական ընկերութիւնները

- բաց բաժնետիրական ընկերութիւն,
- փակ բաժնետիրական ընկերութիւն,

որ պետք է արտայայտուի Ընկերության կանոնադրության եւ ապրանքանիշի անուանման մէջ:

Ի՞նչ է բաց բաժնետիրական ընկերութիւնը

Ընկերութիւնը կը համարուի բաց, եթէ անոր բաժնետէրերը իրաւունք ունին օտարել (վաճառել, նուիրել եւ այլն) իրենց պատկանող բաժնետոմսերը առանց միւս բաժնետէրերու համաձայնութեան:

Բաց բաժնետիրական ընկերութիւններու բաժնետէրերու թիւը չի սահմանափակուիր:

Ի՞նչ է փակ բաժնետիրական ընկերութիւնը

Ընկերութիւնը կը համարուի փակ, եթէ ընկերութեան բաժնետոմսերը կը բաշխուին միայն անոր բաժնետէրերու (ներառեալ՝ հիմնադիրներու) կամ նախապէս որոշուած այլ անձանց միջեւ:

Փակ ընկերութիւնը պետք է ունենայ ոչ աւելի, քան 49 բաժնետէր: Եթէ բաժնետէրերու թիւը 49-էն աւելի դարձած է, ապա ընկերութիւնը մէկ տարուան ընթացքին պետք է վերակազմաւորուի կամ համապատասխանաբար կրճատէ իր բաժնետէրերու թիւը: Հակառակ պարագային այն ենթակայ է լուծարման դատական կարգով:

«Բաժնետիրական ընկերութիւններու մասին» ՀՀ օրէնքի 10-րդում 8

Ինչ փաստաթուղթեր անհրաժեշտ են առեւտրային իրաւաբանական անձանց սկզբնական գրանցման համար

ՄՊԸ-ի պարագային միայն հիմնադիրի (հիմնադիրներու) անձնագիրի (անձնագիրներու) պատճենները:

ՄՊԸ հնարաւոր է նաեւ գրանցել ՀՀ Կառավարութեան էլեկտրոնային գրանցման միջոցով, հետեւեալ յղումով <https://www.e-register.am/>

Բաց կամ փակ բաժնետիրական ընկերութիւն գրանցելու պարագային անհրաժեշտ է հետեւեալը

1. դիմում,

2. իրաւաբանական անձ հիմնադրելու մասին հիմնադիր ժողովի արձանագրութիւնը: Մէկ անձի կողմէ իրաւաբանական անձի հիմնադրման պարագային կը ներկայացուի հիմնադիրի գրաւոր որոշումը, գործադիր մարմնի ղեկավարի անձնագրի պատճէնը:

Առեւտրային իրաւաբանական անձանց սկզբնական գրանցման համար վճարներ նախատեսուած չեն:

Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար դիմել ՀՀ իրաւաբանական անձանց պետական գրանցման գործակալութիւն, հասցէ՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պող., 49/3 շէնք, հեռ (010) 20-14-45, (010) 20-14-49

Ի՞նչը կը համարուի ընտանեկան ձեռնարկատիրութիւն

Ընտանեկան ձեռնարկատիրութիւն կը համարուի ձեռնարկատիրական եկամուտ ստանալու նպատակով ընտանիքի մէկէ աւելի անդամներու կողմէ համատեղ իրականացուող գործունեութիւնը:

Ընտանիքի անդամներ կը համարուին ծնողը, ամուսինը, գաւակը, եղբայրը, քոյրը:

ՀՀ Հարկային օրէնսգիրքի 266 յօդուած:

Որո՞նք կը համարուին ընտանեկան ձեռնարկատիրութեան առարկաներ

Ընտանեկան ձեռնարկատիրութիւն կրնայ համարուիլ այն **ռեզիդենտ** (մնայուն) առեւտրային կազմակերպութիւնը եւ անհատ ձեռնարկատէրը, որուն նախորդ հարկային տարուան ընթացքին գործունէութեան բոլոր տեսակներու մասով իրացման շրջանառութիւնը չէ գերազանցած 18 միլիոն դրամը: Անհատ ձեռնարկատէրը կրնայ համարուիլ ընտանեկան ձեռնարկատիրութեան ներկայացուցիչ, եթէ իր գործունէութիւնը (ներառեալ՝ արտօնագրային հարկի հարթակ համարուող գործունէութիւնը) կ'իրականացնէ բացառապէս իր ընտանիքի անդամներու (ներառեալ՝ որպէս վարձու աշխատողի) միջոցով:

Առեւտրային կազմակերպութիւնը կրնայ համարուիլ ընտանեկան ձեռնարկատիրութեան կառոյց, եթէ առեւտրային կազմակերպութեան կանոնադրական կամ բաժնեհաւաք կառոյցը ամբողջութեամբ կը պատկանի ընտանիքի մէկ կամ մի քանի անդամի, եւ եթէ կազմակերպութիւնն իր գործունէութիւնը (ներառեալ՝ արտօնագրային հարկի հարթակ համարուող գործունէութիւնը) կ'իրականացնէ բացառապէս կազմակերպութեան կանոնադրական կամ բաժնեհաւաք կառոյցի մասնակցութիւն ունեցող անձանց եւ (կամ) այդ անձանց ընտանիքի անդամներուն (ներառեալ՝ որպէս վարձու աշխատողի) միջոցով:

1. Ընտանեկան ձեռնարկատիրութեան անհատները չեն կրնար համարուիլ՝

առեւտրական (առք ու վաճառքի) գործունէութեամբ զբաղուող կազմակերպութիւններ եւ անհատ ձեռնարկատէրեր.

2. արտօնագրային հարկ վճարողները՝ գործունէութեան այդ տեսակներու մասով.

3. անուղղակի (ակցիզային) հարկ վճարողները.
4. դրամատուները, վարկային կազմակերպությունները, ապահովագրական ընկերությունները, ներդրումային ընկերությունները, արժեթուղթերու շուկայի մասնագիտացուած մասնակիցները, գրաստուները, արտարժոյթի առք ու վաճառքի, արտարժոյթի **առեստրային-միջնորդութեան** առք ու վաճառքի գործունէութիւն իրականացնողները, ներդրումային հիմնադրամները, հիմնադրամներու կառավարիչները, վճարահաշուարկային կազմակերպությունները, խաղատուներու, շահումով խաղերու կամ վիճակախաղերու կազմակերպման գործունէութիւն իրականացնողները, հաշուեքննական կազմակերպությունները.
5. հարկային տարուայ ընթացքին հսկիչ դրամարկղային մեքենաներու շահագործման կանոններու երրորդ խախտումը կատարած կազմակերպությունները եւ անհատ ձեռնարկատէրերը՝ խախտումն արձանագրելու օրուրնէ մինչեւ այդ օրը ներառող հարկային տարուան յաջորդող հարկային տարուան աւարտը, եւ օրէնսգիրքով նախատեսուած պարագաներուն:

ՀՀ հարկային օրէնսգիրքի 267-րդ յօդուած

Կ'ազատին արդէօ՞ք ընտանեկան ձեռնարկատիրութեան առարկաները պետական հարկերէն

Ընտանեկան ձեռնարկատիրութեան անհատները կ'ազատուին ընտանեկան ձեռնարկատիրութեան մասով յառաջացող բոլոր պետական հարկերու հաշուարկման եւ պետական պիւտճէ վճարման պարտաւորութենէն (ներառեալ՝ որպէս հարկային գործակալ՝ հարկը հաշուարկելու, պահելու եւ պետական պիւտ-

ճէ փոխանցելու պարտաւորութենէն, շահութահարկի կանխավճարներու կատարման պարտաւորութենէն), բացառութեամբ հետեւեալ պարագաներէն՝

Ընտանեկան ձեռնարկատիրութեան անհատները չեն ազատուիր՝

- 1) Հայաստանի Հանրապետութիւն ներմուծող (ինչպէս նաեւ՝ ԵՏՄ անդամ պետութիւններէն) ապրանքներու մասով Օրէնսգիրքով սահմանուած կարգով հարկերու հաշուարկման եւ պետական պիտճէ վճարման պարտաւորութենէն.
- 2) ընտանեկան ձեռնարկատիրութեան մէջ ներգրաւուած վարձու աշխատողներուն (ներառեալ՝ նաեւ այն պարագային, երբ այդ վարձու աշխատողները միաժամանակ ներգրաւուած են նաեւ արտօնագրային հարկի առարկայ համարուող գործունէութեան մէջ) ընտանեկան ձեռնարկատիրութեան մասով հարկային գործակալին կողմէ վճարուող (հաշուարկուող) հարկուող եկամուտներէն իւրաքանչիւր վարձու աշխատողի համար ամսական հինգ հազար դրամի չափով եկամտային հարկ հաշուարկելու եւ վճարելու պարտաւորութենէն (ներառեալ՝ ոչ ամբողջական ամսուան համար), որ այդ եկամուտներու մասով կը համարուի եկամտային հարկի գիծով վերջնական հարկային պարտաւորութիւն.
- 3) Օրէնսգիրքով սահմանուած կարգով բնապահպանական հարկի եւ (կամ) ճանապարհային հարկի հաշուարկման եւ պետական պիտճէ վճարման պարտաւորութենէն:

ՀՀ հարկային օրէնսգիրքի 269 յօդուած

17. Հարկերու վերաբերեալ հարցեր

Որո՞նք են հարկերու տեսակները

Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ հարկատեսակներն են՝

- 1) պետական հարկեր, որոնց տեսակներն են՝
 - ա. աւելացուած արժէքի հարկը (այսուհետ նաեւ՝ ԱԱՀ),
 - բ. անուղղակի (ակցիզային) (արտադրութեան) հարկը,
 - գ. շահութահարկը,
 - դ. եկամտային հարկը,
 - ե. բնապահպանական հարկը,
 - զ. ճանապարհային հարկը,
 - է. շրջանառութեան հարկը,
 - ը. արտօնագրային հարկը.

2) տեղական հարկեր, որոնց տեսակներն են՝

- ա. անշարժ գոյքի հարկը,
 - բ. փոխադրամիջոցներու գոյքահարկը:
- ՀՀ հարկային օրէնսգիրքի 6-րդ յօդուած

Այլ օրէնքներով կրնան սահմանուիլ այլ տեղական հարկատեսակներ:

Ի՞նչ է եկամտային հարկը

Եկամտային հարկը Հարկային օրէնսգիրքով սահմանուած կարգով, չափով եւ ժամկետներու մէջ պետական պիտօճէ վճարուող պետական հարկ է:

Որո՞նք են եկամտային հարկ վճարողները

- Եկամտային հարկ վճարողներ կը համարուին բնակիչ (ոեզի-դէնտ) եւ ոչ բնակիչ ֆիզիքական անձիք:

- Անհատ ձեռնարկատերերը եւ նոտարները՝ որպէս ֆիզիքական անձիք, եկամտային հարկ վճարողներ կը համարուին միայն անձնական եկամուտներու մասով:
- ՀՀ ռեզիդենտ (բնակիչ) կը համարուին այն ֆիզիքական անձիք՝
 - որոնք հարկային տարուան ընթացքին Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ փաստացի գտնուած են 183 եւ աւելի օր,
 - *ՀՀ-ի մէջ փաստացի գտնուելու ամբողջական օրեր կը համարուին նաև ՀՀ ժամանելու եւ ՀՀ-էն մեկնելու օրերը՝ անկախ այդ օրերուն ընթացքին ֆիզիքական անձի՝ ՀՀ-ի մէջ փաստացի գտնուելու ժամերու քանակէն:
 - որոնց կենսական շահերու կեդրոնը կը գտնուի ՀՀ-ի մէջ,
 - ՀՀ-ի մէջ պետական ծառայութեան մէջ գտնուող՝ ժամանակաւորապէս ՀՀ տարածքէն դուրս աշխատող ֆիզիքական անձիք:
 - * Եթէ ֆիզիքական անձը, Օրէնսգիրքի համաձայն, հարկային տարուան որեւէ օրուայ դրութեամբ կը համարուի բնակիչ (ռեզիդենտ), ապա այդ ֆիզիքական անձը կը համարուի ռեզիդենտ ամբողջ հարկային տարուան համար:
 - ՀՀ քաղաքացին, փախստականը, օտարերկրեայ քաղաքացին, քաղաքացիութիւն չունեցող անձը, անհատ ձեռնարկատերը, նոտարը:
ՀՀ հարկային օրէնսգիրքի 140-րդ յօդուած

Որն է եկամտային հարկով հարկման օբյեկտը

- 1) բնակիչ (ռեզիդենտ) ֆիզիքական անձանց համար՝ ՀՀ աղբիւրներէն եւ (կամ) ՀՀ-էն դուրս գտնուող աղբիւրներէն ստացող համախառն եկամուտը, բացառութեամբ ՀՀ-ի մէջ հաշուառո-

լած անհատ ձեռնարկատերերու եւ նոտարներու ձեռնարկատիրական եկամուտներու.

- 2) ոչ բնակիչ (ռեզիդենտ) ֆիզիքական անձանց համար՝ ՀՀ աղբիւրներէն ստացող համախառն եկամուտը, բացառութեամբ մշտական հաստատութեան միջոցով ՀՀ-ի մէջ գործունէութիւն իրականացնող եւ (կամ) մշտական հաստատութեան միջոցով ՀՀ աղբիւրներէն եկամուտ ստացող ոչ բնակիչ (ռեզիդենտ) ֆիզիքական անձանց մշտական հաստատութեան վերագրուող եկամուտներու, ինչպէս նաեւ արտաքին տնտեսական գործունէութենէն ստացուող եկամուտներու:

ՀՀ հարկային օրէնսգիրքի 141 յօդուած

Եկամտային հարկով հարկման առարկայի հաշուառման մեթոտները

- 1) հաշուառման հաշուեզրման մեթոտ՝
- աշխատավարձի եւ ատոր հաւասարեցուած վճարումներու մասով
- 2) հաշուառման դրամարկղային մեթոտ՝
- բացասական եկամուտներու մասով
 - քաղաքացիաիրաւական պայմանագիրներու ծիրէն ներս կատարուած աշխատանքներու եւ (կամ) մատուցուած ծառայութիւններու համար ստացուող եկամուտներու մասով
 - «Ժամանակաւոր անաշխատունակութեան եւ մայրութեան նպաստներու մասին» Հայաստանի Հանրապետութեան օրէնքով սահմանուած ժամանակաւոր անաշխատունակութեան եւ մայրութեան նպաստներու մասով
 - այլ եկամուտներու մասով
- Հաշուետու ժամանակաշրջանը

- եկամտային հարկը հարկային գործակալին կողմէ հաշուարկելու, պահելու եւ պետական պիտոճէ վճարելու պարագաներուն՝ իւրաքանչիւր հաշուետու ամիս:
- ՀՀ անունով կնքուած եւ վաւերացուած պայմանագիրներու դրոյթներու համաձայն՝ եկամուտ վճարողի՝ հարկային գործակալի պարտաւորութենէն ազատած ըլլալու պարագաներուն ԱՎՈԻՄ-ի, ինչպէս նաեւ քաղաքացիաիրաւական պայմանագիրներու ծիրէն ներս կատարուած աշխատանքներու եւ (կամ) մատուցուած ծառայութիւններու համար ստացուող եկամուտներու մասով՝ իւրաքանչիւր հաշուետու ամիս:
- այլ պարագաներու՝ իւրաքանչիւր հաշուետու տարի:
Նուազեցուող եկամուտներ
 - 1) ՀՀ օրէնսդրութեան համաձայն ստացուող նպաստներու գումարները, բացառութեամբ ժամանակաւոր անաշխատունակութեան նպաստներու եւ մայրութեան նպաստներու գումարներու.
 - 2) ՀՀ օրէնսդրութեան համաձայն ստացուող բոլոր տեսակի կենսաթոշակները, բացառութեամբ սահմանուած կարգով կամաւոր կենսաթոշակային բաղադրիչին մասնակցութեան ծիրէն ներս ստացուող կենսաթոշակներու.
 - 3) ՀՀ օրէնսդրութեան համաձայն՝ կամաւոր կենսաթոշակային բաղադրիչի ծիրէն ներս ֆիզիքական անձին կողմէ իրեն համար եւ (կամ) ֆիզիքական անձին համար երրորդ անձի (ներառեալ՝ գործատուի) կողմէ կատարուող կամաւոր կենսաթոշակային վճարները՝ ֆիզիքական անձի հիմնական հարկման 5 տոկոսը չգերազանցող չափով.
 - 4) ապահովագրական հատուցումները, բացառութեամբ ՀՀ օրէնսդրութեամբ սահմանուած կարգով կամաւոր կենսաթո-

շակային բաղադրիչի ծիրեն ներս սահմանուած կարգով ստացուող հատուցումներու (ներառեալ՝ կենսաթոշակներու)։

- 5) «Կուտակային կենսաթոշակներու մասին» ՀՀ օրէնքով կուտակային կենսաթոշակային բաղադրիչի ծիրեն ներս ֆիզիքական անձին համար (օգտին) ՀՀ պետական պիտճէէն յատկացուող լրացուցիչ միջոցները։
- 6) «Կուտակային կենսաթոշակներու մասին» ՀՀ օրէնքով կուտակային կենսաթոշակային բաղադրիչի ծիրեն ներս ֆիզիքական անձին համար (օգտին) կատարուող կուտակային յատկացումներու հաշուին մինչէ կուտակային կենսաթոշակ ստանալու իրաւունքի ձեռքբերման՝ օրէնքով սահմանուած ժամկէտը լրանալը ստացուող եկամուտները։
- 7) «Զինուորական ծառայութեան եւ զինծառայողի կարգավիճակի մասին» Հայաստանի Հանրապետութեան օրէնքի 64-66-րդ յօդուածներուն համաձայն՝ զինծառայողներուն եւ անոնց հաւասարեցուած անձանց համար կատարուող աշխատանքները, անոնց մատուցուող ծառայութիւնները կամ անոնց՝ բնամթերային (ոչ դրամական) ձեւով ստացուող եկամուտները, ինչպէս նաեւ պարտադիր ժամկէտային զինծառայողներու (ռազմատուտմնական հաստատութիւններու ուսանողներու) ստացուող դրամական ապահովութիւնը։
- 8) գոհուած զինծառայողներու ընտանիքներու անդամներու եւ հաշմանդամ դարձած զինծառայողներու՝ ՀՀ օրէնսդրութեան համաձայն ստացուող միանուագ վճարները։
- 9) ՀՀ օրէնսդրութեան համաձայն՝ սոցիալական պաշտպանութեան համակարգի ծիրեն ներս ստացուող պատուովճարները, դրամական օգնութիւններն ու օժանդակութիւնները։

10) ՀՀ օրենսդրութեան համաձայն ստացուող այլմենտները (ապրուստավճարները).

11) արին ու կուրծքի կաթ յանձնելու եւ նուիրատուութեան այլ տեսակներու համար ստացուող եկամուտները.

12) ՀՀ օրենսդրութեամբ սահմանուած չափանիշներու սահմաններուն աշխատանքային պայմանագիրներու ծիրէն ներս աշխատանքներու կատարման հետ կապուած փոխհատուցման վճարները (ներառեալ՝ դիւանագիտական ծառայողներու փոխհատուցման վճարները), բացառութեամբ աշխատանքէն ազատուելու պարագային չօգտագործուած արձակուրդի փոխհատուցման վճարներու.

Եկամտային հարկի դրոյքաչափերը
ամսական դրոյքաչափերու հետեւեալ սանդղակով.

Հարկման հիմնական ամսական մեծութիւնը

Եկամտային հարկի դրոյքաչափը

մինչեւ 150000 դրամը ներառեալ

23 տոկոս

150000-էն մինչեւ 2000000 դրամը ներառեալ

34500 դրամ՝ գումարած 150000 դրամը գերազանցող գումարի

28 տոկոսը

2000000-էն աւելի դրամ

552500 դրամ՝ գումարած 2000000 դրամը գերազանցող գու-

մարի 36 տոկոսը

2) տարեկան դրոյքաչափերու հետեւեալ սանդղակով.

Հիմնական հարկի տարեկան մեծութիւնը

Եկամտային հարկի դրոյքաչափը.

մինչեւ 1800000 դրամը ներառեալ

23 տոկոս

1800000-էն մինչեւ 24000000 դրամը ներառեալ
414000 դրամ՝ գումարած 1800000 դրամը գերազանցող գու-
մարի 28 տոկոսը

24000000-էն աւելի դրամ
6630000 դրամ՝ գումարած 24000000 դրամը գերազանցող գու-
մարի 36 տոկոսը

Եկամտային հարկի դրոյքաչափերը.

- Վարձակալական վճարներու մասով եկամտային հարկը կը հաշուարկուի 10 տոկոս դրոյքաչափով, իսկ հարկային տա-
րուան ընթացքին ստացուած վարձակալական վճարներու
հանրագումարը 58.35 միլիոն դրամը գերազանցելու պարա-
գային, գերազանցող մասին համար ֆիզիքական անձին կող-
մէ կը հաշուարկուի լրացուցիչ եկամտային հարկ՝ 10 տոկոս
դրոյքաչափով:
- Օտարերկրեայ քաղաքացիներու եւ քաղաքացիութիւն չունե-
ցող անձանց ստացած շահաբաժիններու մասով եկամտային
հարկը կը հաշուարկուի 10 տոկոս դրոյքաչափով, իսկ ՀՀ քա-
ղաքացիներու ստացած շահաբաժիններու մասով եկամ-
տային հարկը կը հաշուարկուի 5 տոկոս դրոյքաչափով:
- Տոկոսներու մասով եկամտային հարկը կը հաշուարկուի 10
տոկոս դրոյքաչափով՝ հաշուի առնելով Օրէնսգիրքի 149-րդ
յօդուածով սահմանուած նուազեցումները:
- Ռոյալթիներու (սեփականութեան) մասով եկամտային հար-
կը կը հաշուարկուի 10 տոկոս դրոյքաչափով:
- Կառուցապատողին կողմէ շէնքի, ատոր բնակարաններու
կամ այլ տարածքներու օտարումէն ստացուած եկամուտնե-
րու մասով եկամտային հարկը կը հաշուարկուի 20 տոկոս
դրոյքաչափով:

Գոյքի օտարումէն հաշուարկուող եկամտային հարկի դրոյքաչափերը.

Գոյքի օտարումէն հարկային գործակալներէն ստացուող եկամուտներու մասով եկամտային հարկը կը հաշուարկուի 10 տոկոս դրոյքաչափով, բացառութեամբ՝

- անհատ ձեռնարկատէր եւ նոտար չհանդիսացող ֆիզիքական անձերէն տարբերուող հարկ վճարողներէն արտադրական, այլ առետրային եւ հասարակական նշանակութեան գոյքի, ներառեալ՝ շէնքերու, շինութիւններու (ներառեալ՝ անաւարտ (կիսակառոյց), արդիւնաբերութեան, ընդերքօգտագործման եւ այլ արտադրական նշանակութեան հողերու կամ գոյքի սեփականութեան մէջ անձին պատկանող բաժնեմասի օտարումէն ստացուող եկամուտներու մասով եկամտային հարկը կը հաշուարկուի 20 տոկոս դրոյքաչափով,

կառուցապատողի կողմէ շէնքի, աստոր բնակարաններու կամ այլ տարածքներու օտարումէն ստացուած եկամուտներու մասով եկամտային հարկը կը հաշուարկուի 20 տոկոս դրոյքաչափով:

* գոյքի օտարում չի համարուիր կազմակերպութեան կանոնադրական կամ բաժնեհաւաք կառոյցի կամ պայմանագրային ներդրումային ֆոնտին մէջ գոյքի ներդրումը:

Եկամտային հարկի դրոյքաչափերը

Բնակիչ (ռեզիդենտ) շահութահարկ վճարողի եւ մշտական հաստատութեան միջոցով ՀՀ-ի մէջ գործունէութիւն իրականացնող ոչ ռեզիդենտ շահութահարկ վճարողի՝ շահութահարկով հիմնական հարկ որոշելուն հարկային տարուան ընթացքին անհատ ձեռնարկատէր եւ նոտար չհանդիսացող ֆիզիքական անձանց վճարուող բացասական եկամուտները համա-

խառն եկամուտէն նուազեցնելու պարագային նուազեցման կատարման հարկային տարուան յաջորդող 12 ամիսներուն ընթացքին այդ եկամուտները չվճարուելու պարագային աստոնց նկատմամբ եկամտային հարկը կը հաշուարկուի 20 տոկոս դրոյքաչափով եւ կը ներառուի 12-րդ ամսուան համար հարկային մարմին ներկայացուող եկամտային հարկի հաշուարկում: Սոյն մասի դրոյթները չեն վերաբերիր դրամատուներուն եւ վարկային կազմակերպութիւններուն՝ այլ հարկ վճարողներէն ներգրաւուած վարկերու, փոխառութիւններու եւ աւանդներու դիմաց վճարուող տոկոսներու մասով, ինչպէս նաեւ այլ կազմակերպութիւններու՝ վերջիններու թողարկած եւ հրապարակային առաջարկի միջոցով հանրութեան առաջարկուած կամ կարգաւորուող շուկայի մէջ առեւտուրի թոյլատրուած պարտքային արժեթուղթերու դիմաց վճարուող գումարներու մասով:

Հարկային գործակալին եկամտային հարկը հաշուարկելու եւ պահելու պարտաւորութենէն ազատելու դէպքերը

- 1) Հայաստանի Հանրապետութեան անուսով կնքուած եւ վաւերացուած պայմանագիրներու դրոյթներու համաձայն
- 2) ֆիզիքական անձանց վճարուող եկամուտները կը վերաբերին մրցոյթներուն մէջ ստացուող նիւթական մրցանակներու, ինչպէս նաեւ խաղատուներու, շահումով խաղերու եւ (կամ) առցանց շահումով խաղերու ստացուած շահումներուն.
- 3) ֆիզիքական անձանց կը վճարուին Օրէնսգիրքի 149-րդ յօդուածի 2-րդ մասի 3-րդ կէտով սահմանուած պարագաներուն կանոնադրական կամ բաժնեհաւաք կառոյցի շէնքի, բնակարանի, առանձնատան կամ այլ շինութեան (ներառեալ՝ անաւարտ (կիսակառոյց) ձեւով մասնակցութեան (բաժնետոմսի,

բաժնեմասի, փայաբաժնի) կամ ներդրում վկայող այլ արժեթուղթերու օտարումէն ստացուող եկամուտներ:

Ին՞չ է շահութահարկը

Շահութահարկը հարկման առարկային համար Հարկային օրէնսգիրքով սահմանուած կարգով, չափով եւ ժամկետներու մէջ պետական պիտճէ վճարուող պետական հարկ է: Շահութահարկը հարկ վճարողներուն կողմէ «շահութահարկի մասին» ՀՀ օրէնքով սահմանուած կարգով եւ չափով պետական պիտճէ վճարուող ուղղակի հարկ է:

ՀՀ օրէնքը շահութահարկի մասին յօդուած2

ՀՀ հարկային օրէնսգիրքի 102 յօդուած

Որո՞նք կը հանդիսանան շահութահարկ վճարող

Շահութահարկ վճարողներ կը համարուին՝

- 1) ռեզիդենտ (մնայուն) կազմակերպութիւնները.
- 2) Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ հաշուառուած՝
ա. անհատ ձեռնարկատերերը,
բ. նոտարները.
- 3) Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ հաշուառուած, կանոնները գրանցած պայմանագրային ներդրումային ֆոնտերը (բացառութեամբ կենսաթոշակային ֆոնտերու եւ երաշխիքային ֆոնտերու).
- 4) ոչ ռեզիդենտ (մնայուն) կազմակերպութիւնները, ինչպէս նաեւ մշտական հաստատութեան միջոցով Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ գործունէութիւն իրականացնող եւ (կամ) մշտական հաստատութեան միջոցով Հայաստանի

Հանրապետության աղբիւրներէն եկամուտ ստացող ոչ ռեզիդէնտ (բնակիչ) ֆիզիքական անձիք:

ՀՀ գրանցուած կազմակերպութիւնները,

ՀՀ ոչ գրանցուած կազմակերպութիւնները:

Պաշտօնական կը համարուին ՀՀ-ի մէջ ստեղծուած (պետական գրանցում ստացած) կազմակերպութիւնները:

Ոչ պաշտօնական կը համարուին օտարերկրեայ պետութիւններու մէջ ստեղծուած կազմակերպութիւնները, ինչպէս նաեւ միջազգային կազմակերպութիւնները եւ ատոնց կողմէ ՀՀ-էն դուրս ստեղծուած կազմակերպութիւնները:

«Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 4

Ինչ է շահութահարկով հարկուող առարկան

Շահութահարկով հարկման առարկայ կը համարուի՝

- 1) ռեզիդէնտ (մնայուն) կազմակերպութիւններու, Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ հաշուառուած անհատ ձեռնարկատէրերու եւ նոտարներու (այսուհետ՝ ռեզիդէնտ (մնայուն) շահութահարկ վճարողներ) համար՝ Հայաստանի Հանրապետութեան աղբիւրներէն եւ (կամ) Հայաստանի Հանրապետութենէն դուրս գտնուող աղբիւրներէն ստացուող կամ ստացման ենթակայ (այսուհետ՝ սոյն բաժինին մէջ՝ ստացուող) համախառն եկամուտը, բացառութեամբ Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ հաշուառուած անհատ ձեռնարկատէրերու եւ նոտարներու անձնական եկամուտներու.
- 2) Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ հաշուառուած, կանոնները գրանցուած ներդրումային ֆոնտերու (բացառութեամբ կենսաթոշակային ֆոնտերու եւ երաշխիքային ֆոնտերու), ինչպէս նաեւ «Կալուածներու արժեթղթաւորման եւ կալուած-

ներով ապահովուած արժեթուղթերու մասին» Հայաստանի Հանրապետութեան օրէնքի հիման վրայ ստեղծուած արժեթղթատրման հիմնադրամի համար՝ զուտ կալուածամասերու հանրագումարը.

- 3) ոչ ռեզիդենտ (մնայուն) կազմակերպութիւններու, ինչպէս նաեւ մշտական հաստատութեան միջոցով Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ գործունէութիւն իրականացնող եւ (կամ) մշտական հաստատութեան միջոցով Հայաստանի Հանրապետութեան աղբիւրներէն եկամուտ ստացող ոչ ռեզիդենտ (բնակիչ) ֆիզիքական անձանց (այսուհետ՝ ոչ ռեզիդենտ (մնայուն) շահութահարկ վճարողներ) համար՝ Հայաստանի Հանրապետութեան աղբիւրներէն ստացուող համախառն եկամուտը, բացառութեամբ մշտական հաստատութեան միջոցով Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ գործունէութիւն իրականացնող եւ (կամ) մշտական հաստատութեան միջոցով Հայաստանի Հանրապետութեան աղբիւրներէն եկամուտ ստացող ոչ ռեզիդենտ ֆիզիքական անձանց՝ Հայաստանի Հանրապետութեան աղբիւրներէն ստացուող անձնական եկամուտներու:

Ինչ է աւելցուած արժեքի հարկը (ԱԱՀ)

Աւելցուած արժեքի հարկը հարկային օրէնսգիրքով սահմանուած՝ հարկման առարկայ համարուող գործարքներու եւ (կամ) գործառնութիւններու իրականացման համար Օրէնսգիրքով սահմանուած կարգով, չափով եւ ժամկէտներու մէջ պետական պիտճէ վճարուող պետական հարկ է: ՀՀ հարկային օրէնսգիրքի յօդուած 58

Որո՞նք կը համարուին ԱԱՀ վճարողներ

Հարկային մարմնին մեջ որպէս ԱԱՀ վճարող հաշուառուած կազմակերպութիւնները, անհատ ձեռնարկատէրերը եւ նոտարները:

ԱԱՀ վճարողներ կը համարուին հարկային մարմնին մեջ որպէս ԱԱՀ վճարող հաշուառուած կազմակերպութիւնները, անհատ ձեռնարկատէրերը եւ նոտարները տուեալ հարկային տարուան յունուարի 1-էն մինչեւ տուեալ հարկային տարուայ աւարտը, եթէ հարկ վճարողը տուեալ հարկային տարուայ յունուարի 1-ի դրութեամբ Օրէնսգիրքի համաձայն, չի կրնար համարուիլ շրջանառութեան հարկ վճարող կամ Օրէնսգիրքով սահմանուած ժամկետի մեջ հարկային մարմին չի ներկայացուցած հարկային մարմնի հաստատած ձեռով շրջանառութեան հարկ վճարող համարուելու եւ հարկային մարմնի հաստատած ձեռով ընտանեկան ձեռնարկատիրութեան առարկայ համարուելու վերաբերեալ յայտարարութիւն:

Հարկային տարուան ընթացքին պետական գրանցում ստացած կազմակերպութիւնը կամ որպէս անհատ ձեռնարկատէր հաշուառուած կամ որպէս նոտար նշանակուած ֆիզիքական անձը՝ համապատասխանաբար, պետական գրանցման կամ որպէս անհատ ձեռնարկատէր հաշուառման կամ որպէս նոտար նշանակման օրուրնէ մինչեւ տուեալ հարկային տարուայ աւարտը, եթէ հարկ վճարողը համապատասխանաբար պետական գրանցման կամ որպէս անհատ ձեռնարկատէր հաշուառման կամ որպէս նոտար նշանակման օրուայ դրութեամբ, Օրէնսգիրքի համաձայն, չի կրնար համարուիլ շրջանառութեան հարկ վճարող կամ Օրէնսգիրքով սահմանուած ժամկետի մեջ հարկային մարմին չէ ներկայացուցած հարկային մարմնի հաս-

տատած ձևով շրջանառության հարկ վճարող համարուելու եւ հարկային մարմնի հաստատած ձևով ընտանեկան ձեռնարկատիրութեան առարկայ համարուելու վերաբերեալ յայտարարութիւն:

Հարկային տարուայ ընթացքին որպէս ընտանեկան ձեռնարկատիրութեան առարկայ համարուելէ դադրած կազմակերպութիւնը կամ անհատ ձեռնարկատէրը՝ որպէս ընտանեկան ձեռնարկատիրութեան առարկայ համարուելէ դադրելու օրուրնէ մինչեւ տուեալ հարկային տարուայ աւարտը, եթէ հարկ վճարողը որպէս ընտանեկան ձեռնարկատիրութեան առարկայ համարուելէ դադրելու օրուայ դրութեամբ, Օրէնսգիրքի համաձայն, չի կրնար համարուիլ շրջանառութեան հարկ վճարող կամ Օրէնսգիրքով սահմանուած ժամկետի մէջ հարկային մարմին չէ ներկայացուցած հարկային մարմնի հաստատած ձևով շրջանառութեան հարկ վճարող համարուելու վերաբերեալ յայտարարութիւն:

Յայտարարութեան մէջ նշուած օրուրնէ (բայց յայտարարութիւնը ներկայացնելու օրուան նախորդող 20-րդ օրուրնէ ոչ շուտ) մինչեւ յայտարարութեան մէջ նշուած հարկային տարուայ աւարտը, եթէ հարկ վճարողը հարկային մարմին ներկայացուցած է յայտարարութիւն՝ նշում կատարելով ԱԱՀ վճարող համարուելու եւ որպէս ԱԱՀ վճարող հաշուառուելու մասին:

Հարկային տարուայ այն պահէն մինչեւ տուեալ հարկային տարուայ աւարտը, որ ժամանակէն հարկ վճարողը Օրէնսգիրքի համաձայն, տուեալ հարկային տարուան կը դադրի համարուիլ շրջանառութեան հարկ վճարող:

Ընդ որում, հարկային տարուայ ընթացքին գործունէութեան բոլոր տեսակներու մասով իրացման (վաճառքի) շրջանառու-

թեան ԱԱՀ-ի շեմը գերազանցելու հիմքով ԱԱՀ վճարող համարուելու պարագային ԱԱՀ-ն կը հաշուարկուի եւ վճարուի ԱԱՀ-ի շեմը գերազանցող մասով:

Հարկային մարմնին մէջ որպէս ԱԱՀ վճարող հաշուառուած ոչ առեւտրային կազմակերպութիւնները եւ բացառապէս գիւղատնտեսական արտադրանք արտադրող կազմակերպութիւններն ու անհատ ձեռնարկատէրերը ԱԱՀ վճարողներ կը համարուին՝

տուեալ հարկային տարուայ յունուար 1-էն մինչեւ տուեալ հարկային տարուայ աւարտը, եթէ կազմակերպութեան կամ անհատ ձեռնարկատիրոջ՝ Օրէնսգիրքով սահմանուած կարգով հաշուարկուող՝ նախորդ հարկային տարուայ ընթացքին գործունէութեան բոլոր տեսակներու մասով իրացման (վաճառքի) շրջանառութիւնը գերազանցած է ԱԱՀ-ի շեմը հարկային տարուայ այն պահէն մինչեւ տուեալ հարկային տարուայ աւարտը, որ պահուն կազմակերպութեան կամ անհատ ձեռնարկատիրոջ՝ Օրէնսգիրքով սահմանուած կարգով հաշուարկուող՝ գործունէութեան բոլոր տեսակներու մասով իրացման շրջանառութիւնը կը գերազանցէ ԱԱՀ-ի շեմը:

Յայտարարութեան մէջ նշուած օրուրնէ (բայց յայտարարութիւնը ներկայացնելու օրուան նախորդող 20-րդ օրուրնէ ոչ շուտ) մինչեւ յայտարարութեան մէջ նշուած հարկային տարուայ աւարտը, եթէ կազմակերպութիւնը կամ անհատ ձեռնարկատէրը հարկային մարմին ներկայացուցած է յայտարարութիւն՝ նշում կատարելով ԱԱՀ վճարող համարուելու եւ որպէս ԱԱՀ վճարող հաշուառուելու մասին:

Հարկային մարմնին մէջ որպէս ԱԱՀ վճարողներ կը հաշուառուին՝

1) կազմակերպությունները, անհատ ձեռնարկատերերը եւ նոտարները.

2) կամաւորութեան սկզբունքով յայտարարութիւն ներկայացնելու պարագային՝

ա. Հայաստանի Հանրապետութիւնը՝ ի դէմս պետական կառավարչական հիմնարկներու,

բ. Հայաստանի Հանրապետութեան համայնքները՝ ի դէմս համայնքային կառավարչական հիմնարկներու,

գ. Հայաստանի Հանրապետութեան կեդրոնական դրամատունը

Ա/Զ եւ նոտար չհանդիսացող ֆիզիքական անձիք չեն համարուիր ԱԱՀ վճարողներ, սակայն եթէ անոնք ՀՀ տարածք կը ներմուծեն ապրանքներ, որոնց ներմուծումը կը համարուի ձեռնարկատիրական գործունէութեան նպատակով իրականացուող ներմուծում, կամ եթէ մշտական հաստատութիւն չունեցող ոչ ռեզիդենտ (բնակիչ) ֆիզիքական անձիք կ'իրականացնեն ԱԱՀ-ով հարկման առարկայ համարուող գործարքներ եւ (կամ) գործառնութիւններ, ապա պարտաւոր են Օրէնսգիրքով սահմանուած կարգով, չափով եւ ժամկէտներու մէջ հաշուարկել եւ պետական պիտոճէ վճարել այդ գործարքներէն եւ (կամ) գործառնութիւններէն յառաջացող ԱԱՀ-ի գումարները:

ԱՊՐԱՆՔԻ ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ ՎԱՅՐ

Ապրանքի մատակարարման վայրը կը համարուի Հայաստանի Հանրապետութիւնը, եթէ ապրանքի մատակարարման պահուն այն կը գտնուի Հայաստանի Հանրապետութեան տարածքին, կամ եթէ ապրանքը կ'արտահանուի Հայաստանի Հանրապետութենէն:

Եթե ապրանքի մատակարարման վայրը չի համարուիլ Հաստանի Հանրապետութիւնը, ապա այդ ապրանքի մատակարարման վայրը կը համարուի Հայաստանի Հանրապետութենէն դուրս:

Աւելցուած արժէքի հարկով հարկման առարկան աշխատանքի կատարումը եւ (կամ) ծառայութեան մատուցումը

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱՏԱՐՈՒՄ

աշխատանքի կատարման արդիւնքի սեփականութեան իրաւունքի փոխանցում մէկ անձէ ուրիշ անձի՝ որեւէ ձեւով կատարուող հատուցմամբ (ներառեալ՝ մասնակի հատուցմամբ կամ դրամաշնորհներու կամ աջակցութեան ձեւով հատուցմամբ) կամ անհատոյց:

Աշխատանքի կատարում կը համարուի նաեւ համատեղ գործունէութեան մասնակիցին կողմէ, որպէս համատեղ գործունէութեան մէջ կատարուող ներդրում, համատեղ գործունէութեան հաշուետու մասնակիցին համար աշխատանքի կատարումը, եթէ այդ աշխատանքը կը կատարուի մինչեւ հաշուետու մասնակիցին կողմէ Օրէնսգիրքով սահմանուած յայտարարութեան ներկայացումը.

ԾԱՌԱՅՈՒԹԵԱՆ ՄԱՏՈՒՑՈՒՄ

մէկ անձի կողմէ մէկ այլ անձի օգտին գործողութեան իրականացում՝ որեւէ ձեւով կատարուող հատուցմամբ (ներառեալ՝ մասնակի հատուցմամբ կամ դրամաշնորհներու կամ աջակցութեան ձեւով հատուցմամբ) կամ անհատոյց:

Ծառայութեան մատուցում կը համարուի նաեւ համատեղ գործունէութեան մասնակիցին կողմէ, որպէս համատեղ գործու-

նէութեան մէջ կատարուող ներդրում, համատեղ գործունէութեան հաշուետու մասնակիցին ծառայութեան մատուցումը, եթէ այդ ծառայութիւնը կը մատուցուի մինչեւ հաշուետու մասնակիցին կողմէ Օրէնսգիրքով սահմանուած յայտարարութեան ներկայացումը:

Ծառայութեան մատուցում կը համարուի նաեւ՝

ա. ապրանքի՝ վարձակալութեան կամ օգտագործման տրամադրումը,

բ. փոխառութեան տրամադրումը,

գ. ոչ նիւթական կալուածամասի օտարումը.

3) «Բաց թողնում՝ ներքին սպառման համար» մաքսային ընթացակարգով Հայաստանի Հանրապետութիւն ապրանքի ներմուծումը.

4) ԵՏՄ անդամ պետութիւններէն Հայաստանի Հանրապետութիւն ԵՏՄ ապրանքի կարգավիճակ ունեցող ապրանքի ներմուծումը:

Աւելցուած արժէքի հարկով հարկման հիմքը -

Ապրանքի մատակարարման, աշխատանքի կատարման կամ ծառայութեան մատուցման գործարքներու պարագային, եթէ Օրէնսգիրքով այլ բան սահմանուած չէ, ապա ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի ստոնց արժէքը՝ դրամական արտայայտութեամբ՝ առանց ԱԱՀ-ի:

ԵՏՄ անդամ պետութիւններէն ՀՀ ԵՏՄ ապրանքի կարգավիճակ ունեցող ապրանքի ներմուծման պարագային, եթէ Օրէնսգիրքով այլ բան սահմանուած չէ, ապա ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի ներմուծուող ապրանքի ձեռքբերման արժէքը, իսկ Օրէնսգիրքի համաձայն՝ անուղղակի տուրքի հարկով հարկման ենթակայ ապրանքի ներմուծման պարագային՝ ներմուծո-

ւող ապրանքի ձեռքբերման արժեքի եւ Օրէնսգիրքով սահմանուած կարգով հաշուարկուած անուղղակի տուրքի հարկի հանրագումարը:

ՀՀ տարածքէն «արտահանում» մաքսային ընթացակարգով արտահանուած, ինչպէս նաեւ ՀՀ տարածքէն ԵՏՄ անդամ պետութիւն արտահանուած՝ ԵՏՄ ապրանքի կարգավիճակ ունեցող ապրանքի մատակարարման գործարքի պարագային ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի «Մաքսային կարգաւորման մասին» ՀՀ օրէնքով սահմանուած կարգով հաշուարկուող մաքսային արժեքը:

Աւելցուած արժեքի հարկով հարկման հիմքի որոշման առանձնայատկութիւնները

1. Ապրանքի մատակարարման գործարքի՝ ԱԱՀ-ով հարկման հիմքը որոշելուն Օրէնսգիրքի 61-րդ յօդուածի 1-ին մասով սահմանուած հիմնական հարկման կը գումարուին նաեւ՝

1) Օրէնսգիրքի 5-րդ բաժինին համաձայն՝ անուղղակի հարկով հարկման ենթակայ ապրանքի մատակարարման պարագային՝ Օրէնսգիրքով սահմանուած կարգով հաշուարկուած անուղղակի հարկի գումարը.

2) Օրէնսգիրքի 8-րդ բաժինին համաձայն՝ բնապահպանական հարկով հարկման ենթակայ ապրանքի մատակարարման պարագային՝ Օրէնսգիրքով սահմանուած կարգով հաշուարկուած բնապահպանական հարկի գումարը:

2. Տարայաւորուած ապրանքի մատակարարման պարագային տարայի արժեքը կը ներառուի ԱԱՀ-ով հիմնական հարկին մէջ:

3. Ծխախոտի արտադրանքի ներմուծման եւ (կամ) մատակարարման գործարքներու պարագային ԱԱՀ-ով հարկման

հիմք կը համարուի ծխախոտի արտադրանքի տուփի վրայ Կառավարութեան սահմանած կարգով մակնշուած՝ ծխախոտի արտադրանքի առաւելագոյն մանրածախ գինը՝ առանց ԱԱՀ-ի:

4. ԵՏՄ միասնական մաքսային օրէնսդրութեամբ սահմանուած կարգով՝

1) վերամշակման նպատակով Հայաստանի Հանրապետութեան տարածքէն «Վերամշակում՝ մաքսային տարածքէն դուրս» մաքսային ընթացակարգով արտահանուած կամ վերամշակման նպատակով ԵՏՄ անդամ պետութիւններ արտահանուած հումքէն ստացուած ապրանքի ներմուծման պարագային ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի հումքի վերամշակման աշխատանքներու եւ (կամ) ծառայութիւններու արժէքը, իսկ հումքի վերամշակման արդիւնքով Օրէնսգիրքի 5-րդ բաժինին համաձայն՝ անուղղակի հարկով հարկման ենթակայ նոր ապրանքի ստացման պարագային ԱԱՀ-ով հիմնական հարկման կը ներառուի նաեւ այդ նոր ապրանքի համար Օրէնսգիրքի 5-րդ բաժինով սահմանուած կարգով հաշուարկուած անուղղակի (ակցիզային) հարկի գումարը.

2) նորոգման (վերանորոգման) նպատակով Հայաստանի Հանրապետութեան տարածքէն «Վերամշակում՝ մաքսային տարածքէն դուրս» մաքսային ընթացակարգով արտահանուած կամ նորոգման (վերանորոգման) նպատակով ԵՏՄ անդամ պետութիւններ արտահանուած գոյքի ներմուծման պարագային ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի այդ գոյքի նորոգման (վերանորոգման) համար օգտագործուած պահեստամասերու, մանրամասներու, հանգոյցներու, այլ լրակազմող տարրերու արժէքը:

Մոյն մասով սահմանուած պարագաներու՝ գործարքի կողմերու միջեւ կազմուած փաստաթուղթերու (ներառեալ՝ պայմանագիրներու, հաշուարկային փաստաթուղթերու) բացակայութեան, կամ այդ փաստաթուղթերուն մէջ հումքի վերամշակման աշխատանքներու եւ (կամ) ծառայութիւններու, գոյքի նորոգման (վերանորոգման) համար օգտագործուած պահեստամասերու, մանրամասներու, հանգոյցներու, այլ լրակազմող տարրերու արժէք նախատեսուած չլլալու պարագային ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի՝

ա. վերամշակման նպատակով Հայաստանի Հանրապետութեան տարածքէն «վերամշակում՝ մաքսային տարածքէն դուրս» մաքսային ընթացակարգով արտահանուած հումքէն ստացուած ապրանքի ներմուծման պարագային՝ վերամշակման արդիւնք հանդիսացող ներմուծուող ապրանքի մաքսային արժէքի եւ արտահանուած հումքի մաքսային արժէքի դրական տարբերութիւնը, իսկ հումքի վերամշակման արդիւնքով Օրէնսգիրքի 5-րդ բաժինին համաձայն՝ անուղղակի (ակցիզային) հարկով հարկման ենթակայ նոր ապրանքի ստացման պարագային ԱԱՀ-ով հիմնական հարկին կը ներառուի նաեւ այդ նոր ապրանքի համար Օրէնսգիրքի 5-րդ բաժնով սահմանուած կարգով հաշուարկուած անուղղակի (ակցիզային) հարկի գումարը,

բ. վերամշակման նպատակով ԵՏՄ անդամ պետութիւններ արտահանուած հումքէն ստացուած ապրանքի ներմուծման պարագային՝ վերամշակման արդիւնք հանդիսացող ներմուծուող ապրանքի հաշուեկշռային արժէքի եւ արտահանուած հումքի հաշուեկշռային արժէքի դրական տարբերութիւնը, իսկ հումքի վերամշակման արդիւնքով Օրէնսգիրքի 5-րդ բաժինին հա-

մաձայն՝ անուղղակի (ակցիզային) հարկով հարկման ենթակայ նոր ապրանքի ստացման պարագային ԱԱՀ-ով հիմնական հարկին կը ներառուի նաեւ այդ նոր ապրանքին համար Օրէնսգիրքի 5-րդ բաժինով սահմանուած կարգով հաշուարկուած անուղղակի (ակցիզային) հարկի գումարը, եթէ այդ գումարը չէ ներառուած վերամշակման արդիւնք հանդիսացող ներմուծուող ապրանքի հաշուեկշռային արժէքին մէջ,

գ. նորոգման (վերանորոգման) նպատակով Հայաստանի Հանրապետութեան տարածքէն «Վերամշակում՝ մաքսային տարածքէն դուրս» մաքսային ընթացակարգով արտահանուած գոյքի ներմուծման պարագային՝ նորոգուած (վերանորոգուած) ներմուծուող գոյքի մաքսային արժէքի եւ արտահանուած գոյքի մաքսային արժէքի դրական տարբերութիւնը,

դ. նորոգման (վերանորոգման) նպատակով ԵՏՄ անդամ պետութիւններ արտահանուած գոյքի ներմուծման պարագային՝ նորոգուած (վերանորոգուած) ներմուծուող գոյքի հաշուեկշռային արժէքի եւ արտահանուած գոյքի հաշուեկշռային արժէքի դրական տարբերութիւնը:

5. ԵՏՄ միասնական մաքսային օրէնսդրութեամբ սահմանուած կարգով՝

1) վերամշակման նպատակով «Վերամշակում՝ մաքսային տարածքին մէջ» մաքսային ընթացակարգով Հայաստանի Հանրապետութիւն ներմուծուած կամ վերամշակման նպատակով ԵՏՄ անդամ պետութիւններէն Հայաստանի Հանրապետութիւն ներմուծուած հումքէն ստացուած ապրանքի արտահանման պարագային ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի հումքի վերամշակման աշխատանքներու եւ (կամ) ծառայութիւններու արժէքը, իսկ հումքի վերամշակման արդիւնքով Օրէնսգիրքի 5-րդ

բաժինին համաձայն՝ անուղղակի հարկով հարկման ենթակա նոր ապրանքի ստացման պարագային ԱԱՀ-ով հիմնական հարկման կը ներառուի նաեւ այդ նոր ապրանքին համար Օրէնսգիրքի 5-րդ բաժինով սահմանուած կարգով հաշուարկուած անուղղակի հարկի գումարը.

2) նորոգման (վերանորոգման) նպատակով «Վերամշակում՝ մաքսային տարածքին մէջ» մաքսային ընթացակարգով Հայաստանի Հանրապետութիւն ներմուծուած կամ նորոգման (վերանորոգման) նպատակով ԵՏՄ անդամ պետութիւններէն Հայաստանի Հանրապետութիւն ներմուծուած գոյքի արտահանման պարագային ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի այդ գոյքի նորոգման (վերանորոգման) համար օգտագործուած պահեստամասերու, մանրամասներու, հանգոյցներու, այլ լրակազմող տարրերու արժէքը:

Սոյն մասով սահմանուած պարագաներուն գործարքի կողմերուն միջեւ կազմուած փաստաթուղթերու (ներառեալ՝ պայմանագիրներու, հաշուարկային փաստաթուղթերու) բացակայութեան, կամ այդ փաստաթուղթերուն մէջ հումքի վերամշակման աշխատանքներու եւ (կամ) ծառայութիւններու, գոյքի նորոգման (վերանորոգման) համար օգտագործուած պահեստամասերու, մանրամասներու, հանգոյցներու, այլ լրակազմող տարրերու արժէք նախատեսուած չըլլալու պարագային՝

ա. վերամշակման նպատակով «Վերամշակում՝ մաքսային տարածքին մէջ մաքսային ընթացակարգով Հայաստանի Հանրապետութիւն ներմուծուած հումքէն ստացուած ապրանքի արտահանման պարագային ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի վերամշակման արդիւնք հանդիսացող արտահանուող ապրան-

քի մաքսային արժեքի եւ ներմուծուած հումքի մաքսային արժեքի դրական տարբերութիւնը,

բ. վերամշակման նպատակով ԵՏՄ անդամ պետութիւններէն Հայաստանի Հանրապետութիւն ներմուծուած հումքէն ստացուած ապրանքի արտահանման պարագային ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի 0,

գ. նորոգման (վերանորոգման) նպատակով «Վերամշակում՝ մաքսային տարածքին մէջ» մաքսային ընթացակարգով Հայաստանի Հանրապետութիւն ներմուծուած գոյքի արտահանման պարագային ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի նորոգուած (վերանորոգուած) արտահանուող գոյքի մաքսային արժեքի եւ ներմուծուած գոյքի մաքսային արժեքի դրական տարբերութիւնը,

դ. նորոգման (վերանորոգման) նպատակով ԵՏՄ անդամ պետութիւններէն Հայաստանի Հանրապետութիւն ներմուծուած գոյքի արտահանման պարագային ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի 0:

6. Ապրանքի մատակարարման, աշխատանքի կատարման կամ ծառայութեան մատուցման անհատոյց կամ իրական արժեքէն էականօրէն ցած արժեքով հատուցմամբ գործարքներու պարագային ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի այդ գործարքներու իրական արժեքի 80 տոկոսը, բացառութեամբ սոյն յօդուածի 7-րդ մասով սահմանուած դէպքերուն: Սոյն մասի կիրառութեան իմաստով՝

1) կը համարուի, որ ԱԱՀ-ով հարկման առարկայ համարուող գործարքն իրականացուած է իրական արժեքէն էականօրէն ցած արժեքով, եթէ ատոր հատուցման արժեքը (առանց ԱԱՀ-ի) 20 եւ անլի տոկոսով ցած է նոյն, իսկ ատոր բացակայութեան պարագային՝ համանման ապրանքի մատակարարման, համանման

աշխատանքի կատարման կամ համանման ծառայութեան մատուցման գործարքներու իրական արժեքէն (առանց ԱԱՀ-ի), բացառութեամբ՝

ա. օրէնքով սահմանուած պարագաներուն հրապարակային սակարկութեան միջոցով իրականացուող գործարքներու,

բ. ապրանքի մատակարարման կամ աշխատանքի կատարման կամ ծառայութեան մատուցման այն գործարքներուն, որոնք կ'իրականացուի հարկ վճարողին կողմէ նախապէս ընդունուած գրաւոր գործին մէջ նշուած կամ նախապէս ընդունուած այլ իրաւական գործի մէջ նշուած առեւտրային զեղչի չափով պակաս արժեքով, եւ այդ առեւտրային զեղչը սոյն ենթակէտին մէջ նշուած գործերով սահմանուած ժամանակահատուածին մէջ կ'արտացոլուի հարկ վճարողի կողմէ դուրս գրուող հաշուարկային փաստաթուղթերուն մէջ.

2) գործարքի իրական արժեքի որոշման համար սոյն կէտին մէջ նշուած առաջնահերթութեամբ հիմք կ'ընդունուի՝

ա. համեմատելի հանգամանքներու մէջ տուեալ հարկ վճարողին կողմէ նոյն ապրանքի մատակարարման, նոյն աշխատանքի կատարման կամ նոյն ծառայութեան մատուցման պարագային՝ Օրէնսգիրքով սահմանուած կարգով հաշուարկուած՝ ԱԱՀ-ով հարկման հիմքը, իսկ ատոր բացակայութեան պարագային՝ գործարար շրջանակներէն ներս համեմատելի հանգամանքներու մէջ նոյն ապրանքի մատակարարման, նոյն աշխատանքի կատարման կամ նոյն ծառայութեան մատուցման պարագաներուն որպէս ԱԱՀ-ով հարկման հիմք ընդունուող մեծութիւնը կամ

բ. համեմատելի հանգամանքներու մէջ տուեալ հարկ վճարողին կողմէ համանման ապրանքի մատակարարման, համան-

ման աշխատանքի կատարման կամ համանման ծառայութեան մատուցման պարագային՝ Օրէնսգիրքով սահմանուած կարգով հաշուարկուած՝ ԱԱՀ-ով հարկման հիմքը, իսկ ատոր բացակայութեան պարագային՝ գործարար շրջանակներէն ներս համեմատելի հանգամանքներու մէջ համանման ապրանքի մատակարարման, համանման աշխատանքի կատարման կամ համանման ծառայութեան մատուցման պարագաներուն որպէս ԱԱՀ-ով հարկման հիմք ընդունուող մեծութիւնը:

Սոյն կէտի կիրառութեան իմաստով՝ նոյն կամ համանման ապրանքի մատակարարման, նոյն կամ համանման աշխատանքի կատարման կամ նոյն կամ համանման ծառայութեան մատուցման գործարքներու համեմատելի հանգամանքները կ'որոշուին համապատասխան գործարքի կատարման օրուան նախորդող 365 օրուան ընթացքին նոյն կամ համանման ապրանքի մատակարարման, նոյն կամ համանման աշխատանքի կատարման նոյն կամ համանման ծառայութեան մատուցման գործարքներու հիման վրայ:

7. Կառավարութեան որոշումներու հիման վրայ ԱԱՀ վճարողներուն կողմէ ապրանքի մատակարարման, աշխատանքի կատարման կամ ծառայութեան մատուցման անհատոյց գործարքներու պարագային ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի 0 դրամ, իսկ իրական արժէքէն ցած արժէքով հատուցմամբ գործարքներու պարագային ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի ստացման ենթակայ հատուցման գումարը՝ առանց ԱԱՀ-ի:
8. Շէնքերու, շինութիւններու (ներառեալ՝ անաւարտ, կիսակառոյց), բնակելի կամ այլ տարածքներու, հողամասերու օտարման պարագային ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կ'որոշուի Օրէնս-

գիրքի 61-րդ յօդուածով եւ սոյն յօդուածով սահմանուած կարգով, բայց ոչ պակաս, քան ատոնց համար Օրէնսգիրքի 228-րդ յօդուածով սահմանուած կարգով որոշուող՝ անշարժ գոյքի հարկով հիմնական հարկի չափով, բացառութեամբ սոյն մասով սահմանուած դէպքի: Սոյն պարբերութեան դրոյթները չեն կիրառուիր, եթէ սոյն պարբերութեամբ սահմանուած գոյքային միաւորներու օտարման գործարքի կողմ կը համարուի պետութիւնը կամ համայնքը (բացառութեամբ այն դէպքերուն, երբ գործարքը կը կատարուի այլ կազմակերպութեան միջոցով):

Գերակայ հանրային շահերով հասարակութեան եւ պետութեան կարիքներու համար օտարուող (օտարուած) սեփականութեան դիմաց սեփականատիրոջը՝ կառուցուած բազմաբնակարան (ներառեալ՝ բազմակի գործառոյթներով) կամ ստորաբաժանուած շէնքի բնակարաններով կամ այլ տարածքներով, իսկ բնակելի թաղամասերու կամ համալիրներու մէջ՝ բնակելի տուններով հատուցելու պարագային ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի «Հասարակութեան եւ պետութեան կարիքներուն համար սեփականութեան օտարման մասին» Հայաստանի Հանրապետութեան օրէնքի 11-րդ յօդուածի 1-ին մասով որոշուող արժէքը:

9. Շէնքերու, շինութիւններու (ներառեալ՝ անաւարտ, կիսակառոյց), բնակելի կամ այլ տարածքներու, հողամասերու վարձակալութեան կամ անհատոյց օգտագործման իրաւունքով տրամադրման գործարքներու պարագային ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կ'որոշուի Օրէնսգիրքի 61-րդ յօդուածով եւ սոյն յօդուածով սահմանուած կարգով, բայց ոչ պակաս, քան ատոնց համար Օրէնսգիրքի 228-րդ յօդուածով սահմանուած կարգով

որոշուող՝ անշարժ գոյքի հարկով հիմնական հարկի, իսկ ատոր բացակայութեան պարագային՝ անշարժ գոյքի հարկով հարկման տուեալ առարկայի ընդհանուր մակերեսին վրայ վարձակալութեան կամ անհատոյց օգտագործման յանձնուած տարածքի մակերեսի տեսակարար կշռին համապատասխանող հիմնական հարկի 2.5 տոկոսի չափով՝ հաշուարկուած տարեկան կտրուածքով: Այդ մեծութիւնը, ըստ ԱԱՀ-ի ամբողջական հաշուետու ժամանակաշրջաններու, կը բաշխուի հաւասարաչափ:

ԱԱՀ-ի հաշուետու ժամանակաշրջանի ընթացքին սոյն մասով սահմանուած գոյքը վարձակալութեան կամ անհատոյց օգտագործման իրաւունքով տրամադրուելու եւ (կամ) այդ գոյքի վարձակալութեան կամ անհատոյց օգտագործման իրաւունքը դադրեցուելու պարագային այդ հաշուետու ժամանակաշրջանին նշուած գործարքներու մասով ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կ'որոշուի որպէս սոյն մասի առաջին պարբերութեամբ որոշուած հիմնական հարկի եւ հաշուետու ժամանակաշրջանի ընթացքին գոյքը վարձակալութեան կամ անհատոյց օգտագործման իրաւունքով տրամադրուելու օրերուն՝ ԱԱՀ-ի հաշուետու ժամանակաշրջանին ներառուող օրերուն մէջ ունեցած տեսակարար կշիռի արտադրեալ:

Սոյն մասի դրոյթները չեն կիրառուիր, եթէ սոյն մասով սահմանուած գոյքային միաւորներու վարձակալութեան կամ անհատոյց օգտագործման յանձնելու գործարքի կողմ կը համարուի պետութիւնը կամ համայնքը (բացառութեամբ այն պարագաներուն, երբ գործարքը կը կատարուի այլ կազմակերպութեան միջոցով):

10. Յանձնարարութեան պայմանագրի հիման վրայ յանձնակատարին կողմէ ծառայութիւններու մատուցման պարագային յանձնակատարին համար ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի յանձնակատարին հասանելիք գումարը (վարձատրութեան եւ յանձնակատարի կողմէ իր անունով կատարած ծախսերուն դիմաց, որպէս փոխհատուցում, վճարուող գումարը)՝ առանց ԱԱՀ-ի, իսկ յանձնարարողի համար ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի յանձնարարութեան պայմանագրի հիման վրայ յանձնակատարի միջոցով ապրանքի մատակարարման կամ աշխատանքի կատարման կամ ծառայութեան մատուցման ընդհանուր արժէքը՝ առանց ԱԱՀ-ի:
11. Յանձնաժողովի պայմանագրի հիման վրայ յանձնակատարին կողմէ ապրանքի մատակարարման կամ աշխատանքի կատարման կամ ծառայութեան մատուցման պարագային (բացառութեամբ սոյն մասով սահմանուած պարագայի) յանձնակատարին համար ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի յանձնակատարի պայմանագրի հիման վրայ իր կողմէ մատակարարուած ապրանքի կամ կատարուած աշխատանքի կամ մատուցուած ծառայութեան ընդհանուր արժէքը (առանց ԱԱՀ-ի), իսկ յանձնաժողովի համար ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի յանձնաժողովի պայմանագրի հիման վրայ յանձնակատարի միջոցով մատակարարուած ապրանքի կամ կատարուած աշխատանքի կամ մատուցուած ծառայութեան արժէքի (առանց ԱԱՀ-ի) եւ յանձնակատարի հասանելիք գումարի (առանց ԱԱՀ-ի) տարբերութիւնը: Յանձնակատարներու համար ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կ'որոշուի իր կողմէ մատակարարուած ապրանքի կամ կատարուած աշխատանքի կամ մատուցուած ծառայութեան ընդհանուր ար-

ժեքով նաեւ այն պարագաներուն, երբ յանձնաժողովի պայմանագրի հիման վրայ յանձնակատարին կողմէ այլ անձէ ձեռք բերուած ապրանքը կամ ընդունուած աշխատանքի արդիւնքը կամ ստացուած ծառայութիւնը կը յանձնուի յանձնակատարին:

Եթէ յանձնաժողովի պայմանագրի հիման վրայ ապրանքի մատակարարման կամ աշխատանքի կատարման կամ ծառայութեան մատուցման գործարքը, Օրէնսգիրքի համաձայն, ենթակայ չէ ԱԱՀ-ով հարկման, ապա յանձնակատարին համար ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի իրեն հասանելիք գումարը (վարձատրութեան եւ գործակալի կողմէ իր անունով կատարուած ծախսերու դիմաց որպէս փոխհատուցում վճարուող գումարը)՝ առանց ԱԱՀ-ի:

12. Գործակալութեան պայմանագրի հիման վրայ գործակալին կողմէ ապրանքի մատակարարման կամ աշխատանքի կատարման կամ ծառայութեան մատուցման պարագային՝

1) եթէ գործակալը կը գործէ տնօրէնի անունով եւ տնօրէնի հաշուին, ապա գործակալի եւ տնօրէնի համար ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կ'որոշուի սոյն յօդուածի 10-րդ մասով սահմանուած՝ համապատասխանաբար յանձնակատարի եւ յանձնարարողի համար ԱԱՀ-ով հիմնական հարկի որոշման կանոններով.

2) եթէ գործակալը կը գործէ իր անունով եւ տնօրէնի հաշուին, ապա գործակալի եւ տնօրէնի համար ԱԱՀ-ով հիմնական հարկ կ'որոշուի սոյն յօդուածի 11-րդ մասով սահմանուած՝ համապատասխանաբար յանձնաժողովի եւ յանձնակատարի համար ԱԱՀ-ով հիմնական հարկի որոշման կանոններով:

13. Պատուիրատուին տուած հումքէն եւ նիւթերէն ապրանքներու արտադրութեան, շշալցման կամ որեւէ այլ կերպ տարա-

յաւորման պարագային, երբ հումքի, նիւթերու եւ արտադրուած, շշալցուած կամ որեւէ այլ կերպ տարայաւորուած ապրանքի նկատմամբ սեփականութեան իրաւունքը կը պատկանի պատուիրատուին, արտադրողի, շշալցնողի կամ որեւէ այլ կերպ տարայաւորողի համար ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի այդ հումքէն եւ նիւթերէն ապրանքներու արտադրութեան, շշալցման կամ որեւէ այլ կերպ տարայաւորման աշխատանքներու եւ (կամ) ծառայութիւններու արժէքը՝ առանց ԱԱՀ-ի:

14. Աճուրդի միջոցով ապրանքի մատակարարման պարագային աճուրդի կազմակերպիչի համար ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի մատակարարուող ապրանքի սեփականատիրոջ եւ (կամ) այլ անձի կողմէ աճուրդի կազմակերպիչին տրուող միջնորդավճարի (պարգեւավճարի, տոկոսի եւ այլն) գումարը՝ առանց ԱԱՀ-ի:
15. Զբօսաշրջութեան գործունէութեան մասով ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կ'որոշուի Օրէնսգիրքի 61-րդ յօդուածով եւ սոյն յօդուածով սահմանուած կարգով՝ առանց միջազգային ուղեւորափոխադրման համար զբօսաշրջային գործակալի կամ զբօսաշրջային գործակալի կողմէ վճարուող գումարի:
16. Պետութեան կամ լիազօր մարմնի սահմանած սակագիներով ապրանքներու մատակարարման, աշխատանքներու կատարման կամ ծառայութիւններու մատուցման գործարքներու համար ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի համապատասխան սակագինի (առանց ԱԱՀ-ի) եւ ատոր կիրառութեան հետ կապուած՝ պետական պիւտճէն տրամադրուող աջակցութեան (առանց ԱԱՀ-ի) հանրագումարը:

17. Եթե Կառավարության սահմանած ապրանքատեսակներու մատակարարման գործարքներու մասով ապրանքի մատակարարման դիմաց հատուցման ենթակայ գումարը, կնքուած պայմանագիրի համաձայն, ենթակայ է ճշտման՝ ճշգրտուող տուեալներու (ապրանքի վերջնական քանակի, որակական յատկանիշներու) հիման վրայ՝ ապրանքը ստանալէ կամ ատոր վերամշակումն աւարտելէ յետոյ, ապա այդ ապրանքի մատակարարման պարագային ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կ'որոշուի օտարերկրեայ պորսայի կամ հանդէսի կողմէ հրապարակուող տուեալներով որոշուող՝ ապրանքի միաւորի հաշուարկային գնի եւ տուեալ ապրանքի մատակարարման պայմանագրով նախատեսուող ճշգրտուող տուեալներու (մասնաւորապէս՝ ապրանքի վերջնական քանակի, որակական յատկանիշներու) հիման վրայ (անկախ վերջնահաշուարկի արդիւնքով վճարման ենթակայ հատուցման գումարէն): Սոյն մասի կիրառութեան իմաստով՝

1) հարկման հիմքի որոշման նպատակով ճշգրտուող տուեալները, ատոնց ճշգրտման առաւելագոյն սահմանները, ինչպէս նաեւ ապրանքի միաւորի հաշուարկային գնի որոշման կարգը (ներառեալ՝ հաշուարկային գնի որոշման պարբերականութիւնը) կը սահմանէ Կառավարութիւնը.

2) ապրանքի մատակարարման գործարքներու պարագային ապրանքի մատակարարման դիմաց հատուցման ենթակայ գումարի (առանց ԱԱՀ-ի) աւելացումը կամ պակասեցումը կը ներառուի ապրանքի մատակարարման դիմաց հատուցման ենթակայ վերջնական գումարը յայտնի դառնալու օրն ընդգրկող հաշուետու ժամանակաշրջանի համար հարկային մարմին ներկայացուող ԱԱՀ-ի եւ անուղակի (ակցիզային) հարկի միասնա-

կան հաշուարկում՝ որպէս ԱԱՀ-ով հիմնական հարկի աւելացում կամ պակասեցում:

18. Գոյքի հաւատարմագրային կառավարման արդիւնքով իրականացուած՝ ԱԱՀ-ով հարկման առարկայ համարուող գործարքներու մասով հաւատարմագրային կառավարիչին համար ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի իր եւ կառավարման հիմնադրին կողմէ իրականացուած գործարքներուն համար Օրէնսգիրքով սահմանուած կարգով որոշուող հիմնական հարկերու ընդհանուր արժեքը:

19. Ֆինանսական հետեւեալ գործարքներուն համար ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կ'որոշուի հետեւեալ ձեւով.

1) արտարժոյթի առուվաճառքի գործարքներու համար ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի արտարժոյթի վաճառքի եւ ձեռքբերման արժեքներու դրական տարբերութիւնը.

2) ցպահանջ, ժամկետային, խնայողական եւ նման այլ անանդներու ընդունման, դրամատնային եւ այլ հաշիւներու բացման, վարման եւ սպասարկման, ինչպէս նաեւ վճարահաշուարկային ծառայութիւններու համար ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի այդ ծառայութիւններու մատուցման համար գանձուող վճարը՝ առանց ԱԱՀ-ի.

3) վարկերու (փոխառութիւններու) տրամադրման ծառայութիւններու համար ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի ատոնց դիմաց ստացուող տոկոսային եկամուտը՝ դրամական արտայայտութեամբ.

4) **Ֆակտորինգային** ծառայութիւններու համար ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի ծառայութիւն մատուցողին զիջուող դրամական պահանջի եւ ծառայութենէն օգտուողին փոխանցուող դրամական միջոցներու տարբերութիւնը.

5) երաշխաւորութիւններու, դրամատնային երաշխիքներու տրամադրման, վարկագիրներու բացման ծառայութիւններու համար ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի այդ ծառայութիւններու մատուցման դիմաց գանձուող վճարը՝ առանց ԱԱՀ-ի.

6) արժեթուղթերու, ներառեալ՝ մուրհակներու, չէքերու, վճարագիրներու, վճարային այլ արժեթուղթերու, վճարային փաստաթուղթերու թողարկման եւ (կամ) օտարման գործարքներու համար ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի արժեթուղթերու օտարման գինը՝ առանց ԱԱՀ-ի.

7) արժեթուղթերու ի պահ ընդունման կամ հաշուառման ծառայութիւններու համար ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի այդ ծառայութիւններու մատուցման դիմաց գանձուող վճարը՝ առանց ԱԱՀ-ի.

8) մուրհակներու, չէքերու, վճարագիրներու, վճարային այլ արժեթուղթերու, վճարային փաստաթուղթերու զեղչման, փոխանցման, զիջման գործարքներու կամ սպասարկման ծառայութիւններու համար ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի զեղչը՝ առանց ԱԱՀ-ի կամ սպասարկման ծառայութեան մատուցման դիմաց գանձուող վճարը՝ առանց ԱԱՀ-ի.

9) վճարային քարտերու եւ այլ գործիքներու թողարկման, զեղչման, փոխանցման, զիջման գործարքներու կամ սպասարկման ծառայութիւններու համար ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի վճարային քարտերու եւ այլ գործիքներու տրամադրման վճարը՝ առանց ԱԱՀ-ի կամ սպասարկման ծառայութեան մատուցման դիմաց գանձուող վճարը՝ առանց ԱԱՀ-ի.

10) կանխիկի տրամադրման ծառայութիւններու համար ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի այդ ծառայութիւններուն համար գանձուող կանխիկացման վճարը՝ առանց ԱԱՀ-ի.

11) արժեթուղթերու հաւատարմագրային կառավարման ծառայութիւններու համար ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի հաւատարմագրային կառավարիչի մատուցած հաւատարմագրային կառավարման ծառայութիւններուն համար գանձուող վճարը (վարձատրութիւնը)՝ առանց ԱԱՀ-ի.

12) դրամատնային ոսկիի օտարման պարագային ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի դրամատնային ոսկիի արժէքը՝ առանց ԱԱՀ-ի.

13) դրամատնային ոսկիով արտայայտուած հաշիւներու բացման եւ վարման, ատոնցմով այլ գործառնութիւններու կատարման ծառայութիւններու համար ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի սպասարկման վճարը՝ առանց ԱԱՀ-ի.

14) օրէնքով սահմանուած կարգով դրամատան կամ վարկային կազմակերպութեան սեփականութիւնը դարձած՝ անհատ ձեռնարկատէր չհամարուող ֆիզիքական անձանց մինչ այդ պատկանող գրաւի առարկայի օտարման պարագային ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի գրաւի առարկայի օտարման արժէքը՝ առանց ԱԱՀ-ի.

15) գումարներու (հասոյթներու, թաղային եւ այլ վճարներու) ընդունման, ինչպէս նաեւ աշխատավարձերու, թոշակներու, նպաստներու, ապահովագրական եւ այլ վճարներու կատարման ծառայութիւններու համար ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի այդ ծառայութիւններուն համար գանձուող վճարը՝ առանց ԱԱՀ-ի.

16) եթե ֆինանսական վարձակալութեան (լիզինկի) պայմանագրով կը նախատեսուի, որ պայմանագրի գործողութեան ժամկետի աւարտին վարձակալութեան առարկայի նկատմամբ սեփականութեան իրաւունքը կրնայ անցնիլ վարձակալին, ապա ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կ'որոշուի Օրէնսգիրքի 61-րդ յօդուածով եւ սոյն յօդուածով սահմանուած կարգով, իսկ եթե ֆինանսական վարձակալութեան (լիզինկի) պայմանագրով չի նախատեսուիր, որ պայմանագրի գործողութեան ժամկետի աւարտին վարձակալութեան առարկայի նկատմամբ սեփականութեան իրաւունքը կրնայ անցնիլ վարձակալին, ապա ԱԱՀ-ով հարկման հիմք կը համարուի ֆինանսական վարձակալութենէն ստացման ենթակայ տոկոսագումարը:

Ին՞չ է գոյքահարկը

Գոյքահարկը սեփականութեան իրաւունքով հարկ վճարողներուն պատկանող՝ հարկուող առարկայ համարուող գոյքի համար վճարուող ուղղակի հարկ է, որ կախուած չէ հարկ վճարողներու տնտեսական գործունէութեան արդիւնքներով:

«Գոյքահարկի մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած2

Որո՞նք են գոյքահարկ վճարողները

Գոյքահարկ վճարող կը համարուին ՀՀ-ի մէջ եւ օտարերկրեայ պետութիւններու մէջ ստեղծուած կազմակերպութիւնները, միջազգային կազմակերպութիւնները եւ աստոնց կողմէ ՀՀ-էն դուրս ստեղծուած կազմակերպութիւնները, ՀՀ քաղաքացիները, օտարերկրեայ քաղաքացիները, ինչպէս նաեւ քաղաքացիութիւն չունեցող անձիք, որոնց ՀՀ տարածքին մէջ կը պատկանի հարկուող առարկայ համարուող գոյքը, բացառութեամբ ՀՀ պետա-

կան մարմիններու, ՀՀ կեդրոնական դրամատան, ՀՀ տեղական ինքնակառավարման մարմիններու եւ հիմնարկներու:

«Գոյքահարկի մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 3

Որոնք են գոյքահարկով հարկուող առարկաները

- շէնքեր եւ շինութիւններ,
- անհատական բնակելի տուն, բնակարան, այգետնակ (ամառանոց),
- բազմաբնակարան բնակելի շէնք,
- բազմաբնակարան շէնքի ոչ բնակելի տարածք,
- կառանոց (կարած),
- հասարակական նշանակութեան շինութիւն,
- արտադրական նշանակութեան շինութիւն,
- անաւարտ (կիսակառոյց) շինութիւն,
- ՀՀ օրէնսդրութեան համաձայն նոր կառուցուած, ձեռք բերուած եւ անշարժ գոյքի կալուածատուրքը վարող լիազօր մարմինին կողմէ հաշուառուած ու գնահատուած, սակայն դեռեւս իրաւունքներու պետական գրանցում չստացած շինութիւններ,
- սեփականութեան կամ հողի օգտագործման իրաւունք ունեցող անձանց կողմէ այդ հողամասին վրայ ինքնակամ կառուցուած շէնքեր եւ շինութիւններ (ներառեալ՝ բազմաբնակարան շէնքերու մէջ կամ շէնքերուն կից ինքնակամ կառոյցներ),
- փոխադրամիջոցները՝ ինքնաշարժային փոխադրամիջոց, ջրային փոխադրամիջոց, ձիւնագնաց, բեռնատարներ եւ *մոթորսայր*:

«Գոյքահարկի մասին» ՀՀ օրէնքի յօդուած 4

Կազմակերպությունները գոյքահարկի հաշուարկուած գումարները պիտոճէ կը վճարեն իւրաքանչիւր կիսամեակ՝ մինչեւ տուեալ կիսամեակին յաջորդող ամսուն 20-ը ներառեալ:

Ֆիզիքական անձիք գոյքահարկի տարեկան գումարը պիտոճէ կը վճարեն մինչեւ հաշուետու տարրուան դեկտեմբեր 1-ը ներառեալ:

Համայնքի վարչական տարածքին մէջ գտնուող շինութիւններուն համար՝ հարկուող կառոյցի գտնուելու վայրի համայնքի պիտոճէ, իսկ համայնքներու վարչական տարածքներէն դուրս գտնուող շինութիւններուն համար՝ ՀՀ պետական պիտոճէ:

Հարկուող առարկայ համարուող փոխադրամիջոցի համար՝ գոյքահարկ վճարող կազմակերպութեան գտնուելու (հաշուառման) վայրի համայնքի պիտոճէ: Փոխադրամիջոցի սեփականատէր համարուող ֆիզիքական անձը գոյքահարկը կը վճարէ իր հաշուառման (գրանցման) վայրի համայնքի պիտոճէ: Նշուած հաշուառման (գրանցման) բացակայութեան պարագային գոյքահարկի գումարը կը վճարէ իր հիմնական բնակութեան վայրի համայնքի պիտոճէ:

18. Հայաստանի Հանրապետութեան մարդու իրաւունքներու պաշտպան (Պաշտպան)

Ո՞վ է Պաշտպանը

Պաշտպանը անկախ պաշտօնատար անձ է, որ կը հետեւի պետական եւ տեղական ինքնակառավարման մարմիններու ու պաշտօնատար անձանց, իսկ Մարդու իրաւունքներու պաշտպանի մասին օրէնքով սահմանուած պարագաներուն՝ նաեւ

կազմակերպություններու կողմէ մարդու իրաւունքներու եւ ազատութիւններու պահպանման, կը նպաստէ խախտուած իրաւունքներու եւ ազատութիւններու վերականգնման, իրաւունքներու ու ազատութիւններու առնչուող օրինաչափական իրաւական գործերու կատարելագործման:

ՀՀ Սահմանադրութեան յօդուած 191

Ո՞ր բողոքները ենթական են Պաշտպանի քննարկման

Պաշտպանը բողոքի առկայութեան պարագային կամ սեփական նախաձեռնութեամբ կը քննարկուի

1. պետական եւ տեղական ինքնակառավարման մարմիններու ու պաշտօնատար անձանց, ինչպէս նաեւ պետական եւ տեղական ինքնակառավարման մարմիններու պատուիրակած լիազօրութիւնները իրականացնող կազմակերպություններուն կողմէ Հայաստանի Հանրապետութեան Սահմանադրութեամբ եւ օրէնքներով ամրագրուած մարդու իրաւունքներու եւ ազատութիւններու խախտումները.
2. հանրային ծառայութեան ոլորտին մէջ գործող կազմակերպություններուն կողմէ մարդու իրաւունքներու եւ ազատութիւններու խախտման վերաբերեալ հարցերը, եթէ տեղեկութիւն կայ մարդու իրաւունքներու կամ ազատութիւններու զանգուածային խախտումներու մասին, կամ ատիկա ունի հանրային նշանակութիւն կամ կապուած է այնպիսի անձանց շահերու պաշտպանութեան անհրաժեշտութեան հետ, որոնք չեն կրնար ինքնուրոյն օգտագործել իրենց իրաւունքներու եւ ազատութիւններու պաշտպանութեան իրաւական միջոցները:

«Մարդու իրաւունքներու պաշտպանի մասին» ՀՀ սահմանադրական օրէնքի յօդուած 15

Ո՞վ կրնայ դիմել Պաշտպանին

Պաշտպանին կրնայ դիմել իւրաքանչիւր ֆիզիքական (անկախ ազգութենէն, քաղաքացիութենէն, բնակութեան վայրէն, սեռէն, ցեղէն տարիքէն, քաղաքական եւ այլ հայեացքներէն) եւ իրաւաբանական անձ:

«Մարդու իրաւունքներու պաշտպանի մասին» ՀՀ սահմանադրական օրէնքի յօդուած 16

Արդե՞՞ք Պաշտպանին դիմելու համար անհրաժեշտ է վճարել

Պաշտպանին ներկայացուող բողոքներու համար պետական տուրք չի գանձուիր:

«Մարդու իրաւունքներու պաշտպանի մասին» ՀՀ սահմանադրական օրէնքի յօդուած 17» :

Ինչպէս պետք է դիմել Պաշտպանին

Բողոքը Պաշտպանին կը ներկայացուի գրաւոր կամ բանաւոր կարգով: Գրաւոր կարգով ներկայացուող բողոքները քաղաքացին անձամբ կրնայ ներկայացնել ՀՀ մարդու իրաւունքներու պաշտպանի աշխատակազմ, ուղարկել փոստային ծառայութեան միջոցով կամ ներկայացնել առցանց:

Բողոքի համար որեւէ յատուկ ձեւ սահմանուած չէ, սակայն բողոքին մէջ պետք է նշուած ըլլան դիմողի անուն-ազգանունը, բնակութեան վայրը (հասցէն), հեռախօսահամարը կամ իրաւաբանական անձի անուանումը, , գտնուելու վայրը եւ յետադարձ կապի վերաբերեալ տուեալները:

Ինչ բողոքներ չեն քննուիր Պաշտպանին կողմ:

Պաշտպանը չի քննարկեր այն բողոքները որոնք.

1. ուսումնասիրութեան կամ քննարկման ընթացքին բարձրացուած հարցը ստացած է լուծում, անձը բարձրացուած այն նոյն հարցով դիմած է դատարան, առկայ է նոյն հարցին վերաբերեալ դատարանի վերջնական դատական գործ, կամ այն անձը, որուն իրաւունքներուն ենթադրեալ խախտման առնչուած է բողոքը, մահացած է կամ օրինական ուժի մէջ մտած է անոր անյայտ բացակայող կամ մահացած ճանչնալու վերաբերեալ դատարանի վճիռը,
2. այն բողոքները, որոնք անանուն են, ինչպէս նաեւ որոնք տրուած են մէկ տարիէն աւելի ուշ այն օրուրնէ, երբ դիմողն իմացած է կամ պէտք է իմացած ըլլար իր իրաւունքներուն եւ ազատութիւններուն խախտման մասին,
3. այն բողոքները, որոնք պահանջ չեն բովանդակելի կամ չեն վկայեր մարդու իրաւունքներու կամ ազատութիւններու ենթադրեալ խախտման մասին, կամ բողոքի բովանդակութենէն պարզ չէ, թէ որ պետական կամ տեղական ինքնակառավարման մարմնի, կազմակերպութեան կամ ատոնց պաշտօնատար անձի կամ ներկայացուցիչի կողմէ խախտուած է բողոք ներկայացուցած անձի իրաւունքը:

«Մարդու իրաւունքներու պաշտպանի մասին» ՀՀ սահմանադրական օրէնքի յօդուած 21»:

Ինչ որոշումներ կը կայացնէ Պաշտպանը

Բողոքի կամ սեփական նախաձեռնութեամբ սկսած քննարկման արդիւնքով Պաշտպանը կ'ընդունի հետեւեալ որոշումներէն մէկը.

1. մարդու իրաւունքներու կամ ազատութիւններու խախտման առկայութեան մասին,
2. մարդու իրաւունքներու կամ ազատութիւններու խախտման բացակայութեան մասին,
3. մարդու իրաւունքները կամ ազատութիւնները խախտող պետական կամ տեղական ինքնակառավարման մարմնի կամ ատոր պաշտօնատար անձի՝ օրէնքին եւ այլ իրաւական գործերուն հակասող օրինաչափական իրաւական գործերն ամբողջովին կամ մասնակիօրէն անվաւեր ճանչնալու վերաբերեալ դատարան հայց ներկայացնելու մասին,
4. բողոքի քննարկումը դադրեցնելու մասին:
«Մարդու իրաւունքներու պաշտպանի մասին» ՀՀ սահմանադրական օրէնքի յօդուած 26»:

19. Այլ հարցեր

Ինչպէ՞ս կը դրսեւորուի կանանց նկատմամբ բռնութիւնը

Կանանց նկատմամբ բռնութիւնը կը ներկայացնէ կանանց եւ տղամարդոց միջեւ պատմականօրէն անհաւասար իշխանական յարաբերութիւններու դրսեւորում, որոնք յանգեցուցած են տղամարդոց կողմէ կանանց նկատմամբ գերիշխող դիրքի հաստատման ու խտրականութեան եւ կանանց լիարժէք յառաջխաղացման արգելակման:

Կանանց նկատմամբ բռնութիւնը մարդու իրաւունքներու խախտում է եւ խտրականութեան ձեւ եւ կը ներառէ սեռային պատկանելութեան հիմքով բռնութեան այն բոլոր գործողութիւնները, որոնք կը յանգեցնեն կամ կրնան յանգեցնել կանանց

Ֆիզիքական, սեռական, հոգեբանական կամ տնտեսական վնաս պատճառելուն, ինչպես նաև նման գործողություններ կատարելու սպառնալիքները, հարկադրանքը կամ ազատութենէն կամաւայականօրէն զրկելը, որոնք տեղի կ'ունենան հանրային կամ մասնաւոր կեանքի մէջ:

Ին՞չ կը նշանակէ «ընտանեկան բռնութիւն» հասկացութիւնը

Ընտանեկան բռնութիւն կը նշանակէ ֆիզիքական, սեռական, հոգեբանական կամ տնտեսական բռնութեան գործողութիւնները, որոնք կը կատարուին ընտանիքի կամ ընտանեկան միաւորի ներսը կամ նախկին կամ ներկայ ամուլի կամ զուգընկերներու միջեւ, անկախ անկէ, թէ արդեօք կատարողը կը բնակի կամ բնակած է տուժողին հետ նոյն բնակարանին մէջ:

Եւրոպայի Խորհուրդի Կանանց նկատմամբ բռնութեան եւ ընտանեկան բռնութեան կանխարգելման եւ ատոր դէմ պայքարի մասին պայմանադրութիւն, 11.05.2011թ.

Կանանց նկատմամբ բռնութիւններու պարագային կրնաք դիմել Կանանց իրաւունքներու կեդրոն հետեւեալ հեռախօսահամարով 010 542828 Թէժ գիժ 0800 80 850/

Ին՞չ է հանրային պաշտպանութիւնը

Հանրային պաշտպանութիւն կը համարուի հանրային պաշտպանի գրասենեակի կողմէ տրամադրուող անվճար իրաւաբանական օգնութիւնը:

Անվճար իրաւաբանական օգնութիւնը կը ներառէ՝

1. խորհրդատուութիւնը՝ հայցադիմումներու, դիմումներու, բողոքներու եւ այլ իրաւաբանական բնոյթի դատավարական

փաստաթուղթերու կազմին մէջ, ներառեալ՝ իրաւաբանական տեղեկատուութեան տրամադրում.

2. ներկայացուցչութիւնը կամ պաշտպանութիւնը՝ քրեական, քաղաքացիական, վարչական եւ սահմանադրական գործերով:

Որո՞նք կրնան օգտուիլ հանրային պաշտպանի գրասենեակին կողմէ տրամադրուող անվճար իրաւաբանական օգնութիւն ստանալու հնարաւորութենէն

Հանրային պաշտպանի գրասենեակը, բացառութեամբ քրեական գործով կասկածեալին կամ մեղադրեալին իրաւաբանական օգնութիւն տրամադրելու, անվճար իրաւաբանական օգնութիւնը կը տրամադրէ հետեւեալ անձանց՝

1. Հայաստանի Հանրապետութեան սահմաններու պաշտպանութեան ժամանակ զոհուած (մահացած) զինծառայողի ընտանիքի անդամներուն.
2. 1-ին եւ 2-րդ խումբի հաշմանդամներուն.
3. դատապարտեալներուն.
4. ընտանիքներու անապահովութեան գնահատման համակարգին մէջ հաշուառուած՝ 0-էն բարձր անապահովութեան միաւոր ունեցող ընտանիքի անդամներուն.
5. Հայրենական մեծ պատերազմի եւ Հայաստանի Հանրապետութեան սահմաններու պաշտպանութեան ժամանակ մարտական գործողութիւններու մասնակիցներուն.
6. գործազուրկներուն.
7. միայնակ բնակող կենսաթոշակառուներուն.

8. առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաներուն, ինչպէս նաեւ առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաներու թիւին պատկանող անձանց.
9. փախստականներուն.
10. Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ ժամանակաւոր պաշտպանութիւն ստացածներուն.
11. անվճարունակ այն ֆիզիքական անձանց, որոնք իրենց անվճարունակութիւնը հաստատող հաւաստի տուեալներ կը ներկայացնեն: Սոյն կէտի իմաստով անվճարունակ կը համարուի այն ֆիզիքական անձը, որ չունի բաւարար եկամուտ, համատեղ բնակող աշխատող ընտանիքի անդամ, ինչպէս նաեւ բացի անձնական բնակարանէն, որպէս սեփականութիւն չունի այլ անշարժ գոյք կամ նուազագոյն աշխատավարձի հազարապատիկը գերազանցող արժէքի փոխադրամիջոց.
12. հոգեբուժական կազմակերպութեան մէջ բուժուող հոգեկան խանգարումներ ունեցող անձանց.
13. օրէնքով սահմանուած կարգով մարդոց (*թրաֆիքինկի*) եւ շահագործման ենթարկուած զոհերու նոյնացման յանձնաժողովին կողմէ զոհ կամ յատուկ դասակարգի զոհ ճանչցուած անձանց.
14. Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ ապաստան հայցողներուն.
15. խոշտանգումէ տուժած անձանց Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիական օրէնսգիրքի 1087.3-րդ յօդուածով սահմանուած կարգով փոխհատուցում ստանալու նպատակով:

Անվճար իրաւաբանական օգնութիւն ցոյց չի կրնար տրամադրուիլ հետեւեալ դէպքերուն

1. ձեռնարկատիրական բնոյթի գործերով (ներառեալ՝ ընկերակցական վեճերով).
2. նուագագոյն աշխատավարձի հազարապատիկը գերազանցող գոյքային (գումարի) պահանջով գործերով, բացառութեամբ այն գործերու, ուր անձը հանդէս կու գայ որպէս պատասխանող կամ պատասխանողի կողմը հանդէս եկող երրորդ անձ.
3. եթէ առկայ են դիմող անձի անվճարունակութիւնը ժխտող փաստական հաւաստի տուեալներ:

Յաւելուած 1

Մարդու իրաւունքներու պաշտպանի աշխատակազմ

Հասցէ ք. Երեւան, Պուշկինի 56ա,

հեռ '010 53 7651,

Թէժ գիծ 116,

էլ. հասցէ www.ombuds.am.

էլ. փոստ ombuds@ombuds.am:

Դիմէք Պաշտպանին, եթէ Ձեր իրաւունքները խախտած են պետական մարմինները կամ պաշտօնատար անձիք: Պաշտպանը չի քննարկեր այն գործերը, որոնք դատարանի մէջ են կամ պետք է ըլլան այնտեղ:

Անվճար խորհրդատուութիւն տրամադրող կազմակերպութիւններ

Հանրային պաշտպանի գրասենեակ, հասցէ ք. Երեւան, Զաքիեան 2, 2-րդ յարկ, հեռ 010 60 4605,

Ամերիկեան իրաւաբաններու ընկերակցութեան հայաստանեան ներկայացուցչութիւն, հասցէ՝ Երեւան, Ալէք Մանուկեան 9, 406 սենեակ, հեռ '060 6122 90, 060 612290,

Հայաստանի Հանրապետութեան սփիւոքի նախարարութեան կողմէ մշակուած եւ ՀՀ կառավարութեան կողմէ ընդունուած՝ սուրիահայերուն առնչուող իրաւական գործերու ցանկ

1. Հայաստանի Հանրապետութեան օրէնքը «Պետական տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետութեան օրէնքին մէջ լրացում կատարելու մասին» 2012 թուականի նոյեմբերի 1-ի ՀՕ-185-Ն,
2. Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան 2012 թուականի յուլիս 26-ի «Հայաստանի Հանրապետութեան կառա-

- վարութեան 1998 թուականի դեկտեմբեր 25-ի N 821- Ն որոշման մէջ լրացում կատարելու մասին» N 950-Ն որոշում,
3. Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան 2012 թուականի յուլիս 26-ի «Այն պետութիւններու ցանկը հաստատելու մասին, որոնց քաղաքացիներուն Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիութիւն ձեռք բերելու կապակցութեամբ առաջին անգամ Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիի անձնագիր կրնան տրուիլ օտարերկրեայ պետութիւններու մէջ Հայաստանի Հանրապետութեան դիւանագիտական ներկայացուցչութիւններուն կամ հիւպատոսական հիմնարկներուն մէջ» N 951-Ն որոշում,
 4. Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան 2012 թուականի օգոստոս 23-ի «Սուրիոյ Արաբական Հանրապետութեան ազգութեամբ հայ քաղաքացիներու վարորդական վկայականները փոխանակելու մասին» N 1106-Ն որոշում,
 5. Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան 2012 թուականի նոյեմբեր 22-ի «Պետական տուրքի գիծով արտօնութիւն սահմանելու մասին» N 1469-Ն որոշում,
 6. Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան 2012 թուականի օգոստոս 2-ի «Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան 2007 թուականի նոյեմբեր 1-ի N 1290-Ն որոշման մէջ լրացումներ կատարելու մասին» N 983 -Ն,
 7. Հայաստանի Հանրապետութեան վարչապետի 2013 թուականի յունուար 14-ի «Սուրիահայերու հիմնախնդիրները համակարգող միջգերատեսչական յանձնաժողով ստեղծելու մասին» N 9-Ա որոշում,
 8. Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան 2013 թուականի ապրիլ 4-ի «Սուրիայի Արաբական Հանրապետութեան

- ան ազգութեամբ հայ քաղաքացիներու վարորդական վկայականները փոխանակելու մասին» N 334-Ն որոշում,
9. Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան 2013 թուականի յունիս 6-ի «Աշտարակ քաղաքին մէջ «Նոր Հալէպ» թաղամասի կառուցման աջակցելու մասին» N 656-Ն որոշում,
 10. Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան 2013 թուականի օգոստոս 8-ի «Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան 2012 թուականի յուլիս 26-ի N 951-Ն որոշման մէջ փոփոխութիւններ կատարելու մասին» N 1099,
 11. Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան 2013 թուականի հոկտեմբեր 31—ի «Սուրիոյ Արաբական Հանրապետութեան ազգութեամբ հայ քաղաքացիներուն կողմէ «Ժամանակաւոր ներմուծում» մաքսային կարգով Հայաստանի Հանրապետութիւն ներմուծուած ապրանքներու նկատմամբ կիրառուած «Ժամանակաւոր ներմուծում» մաքսային կարգի ժամկետներու երկարաձգումը թոյլատրելու մասին» N 1199-Ն որոշում,
 12. Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան 2013 թուականի հոկտեմբեր 31-ի «Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան 2013 թուականի ապրիլ 4-ի N 334-Ն որոշման մէջ փոփոխութիւն կատարելու մասին» N 1205-Ն որոշում,
 13. Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան 2013 թուականի դեկտեմբեր 12-ի «Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան 2013 թուականի հոկտեմբեր 10-ի N 1183-Ն որոշման մէջ փոփոխութիւն եւ լրացում կատարելու մասին» N 1433-Ն որոշում:

14. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թուականի յուլիս 17-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2013 թուականի ապրիլ 4-ի N 334-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» N725-Ն որոշում
15. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թուականի օգոստոս 7-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2012 թուականի յուլիս 26-ի N 951 որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» N803-Ն որոշում
16. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թուականի նոյեմբեր 27-ի «Հայաստանի Հանրապետության սփիւռքի նախարարության գումար յատկացնելու եւ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2013 թուականի դեկտեմբեր 19-ի N 1414-Ն որոշման մեջ լրացումներ կատարելու մասին» N1364 - Ն որոշում
17. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թուականի նոյեմբեր 13-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2013 թուականի հոկտեմբեր 31-ի N 1199-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» N1263-Ն որոշում
18. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2015 թուականի մայիս 27-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2013 թուականի ապրիլ 4-ի N334-Ն որոշման մեջ լրացումներ կատարելու մասին» N 564-Ն որոշում.
19. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2015 թուականի օգոստոս 6-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2012 թուականի յուլիս 26-ի N951-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» N 879-Ն որոշում.

20. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2015 թուականի հոկտեմբեր 22-ի «Հայաստանի Հանրապետության սփիւռքի նախարարության գումար յատկացնելու եւ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թուականի դեկտեմբեր 18-ի N 1515-Ն որոշման մէջ լրացումներ կատարելու մասին» N 1244-Ն որոշում.
21. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2016 թուականի ապրիլ 15-ի «Սուրիոյ Արաբական Հանրապետության ազգութեամբ հայ քաղաքացիներուն Հայաստանի Հանրապետության ազգային վարորդական վկայականներ յատկացնելու մասին» N 389-Ն որոշում.
22. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2016 թուականի ապրիլ N 389-Ն որոշման մէջ փոփոխութիւն կատարելու մասին» N 1055-Ն որոշում.
23. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2016 թուականի դեկտեմբեր 8-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2012 թուականի յուլիս 26-ի N951-Ն որոշման մէջ փոփոխութիւն կատարելու մասին» N 1246-ն որոշում.
24. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2016 թուականի նոյեմբեր 18-ի «Հայաստանի Հանրապետության 2016 թուականի պետական պիտճէի մէջ փոփոխութիւն, վերաբաշխում, Հայաստանի Հանրապետության կառուարության 2015 թուականի դեկտեմբեր 24-ի N1555-Ն որոշման մէջ փոփոխութիւններ եւ լրացումներ կատարելու եւ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության առընթեր պետական եկամուտներու կոմիտէին գումար հատկացնելու մասին» N 1189-Ն որոշում.

25. Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի 2016 թուականի յուլիս 20-ի «Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի 2013 թուականի յունուար 14-ի N9-Ս որոշման մեջ փոփոխություններ եւ լրացում կատարելու մասին» N 651-Ս որոշում:

26. ՀՀ վարչապետի 2016 թուականի դեկտեմբեր 13-ի «Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի 2013 թուականի յունուար 14-ի N9 որոշման մեջ փոփոխություն եւ լրացումներ կատարելու մասին» N 1190-Ս որոշում:

2016-2017թթ. ընդունուած իրաւական գործերը, որոնք կը վերաբերին փախստականներուն եւ ապաստան հայցողներուն

- «Փաստաբանութեան մասին» Հայաստանի Հանրապետութեան օրէնքին մէջ լրացում կատարելու մասին» ՀՀ օրէնք, համաձայն որուն՝ ապաստան հայցողները որպէս խոցելի խումբ ընդգրկուած են հանրային պաշտպանի կողմէ մատուցուող անվճար իրաւաբանական օգնութիւն ստացող անձանց շարքին (ընդունուած է ՀՀ Ազգային ժողովի կողմէ 2016թ. հոկտեմբեր 17-ին):
- «Հայաստանի Հանրապետութեան քրեակատարողական օրէնսգիրքին մէջ լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրէնք, համաձայն որուն՝ ազատագրկման վայրերու մէջ գտնուող
- օտարեկրեայ քաղաքացիները եւ քաղաքացիութիւն չունեցող անձիք ՀՀ-ի մէջ ապաստանի հայց կրնան ներկայացնել ազատագրկման վայրի վարչակազմի միջոցով (ընդունուած է ՀՀ Ազգային ժողովի կողմէ 2016թ. հոկտեմբեր 19-ին):
- «Զերբակալուած եւ կալանաւորուած անձանց պահելու մասին ՀՀ օրէնքին մէջ լրացում կատարելու մասին» ՀՀ օրէնքի,

համաձայն որոն՝ «Օտարերկրեայ քաղաքացի կամ քաղաքացիութիւն չունեցող ձերբակալուած կամ կալանաւորուած անձը ապաստանի խնդրանք ներկայացնելու իրաւունք ունի, որ համապատասխան վարչակազմին կողմէ Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան սահմանած կարգով ենթակայ է փոխանցման ներգաղթեալներու հարցերով Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան լիազօրած մարմնին (ընդունուած է ՀՀ Ազգային ժողովին կողմէ 2016 թուականի հոկտեմբեր 19-ին)

- «Ժամանակաւոր տեղաւորման կեդրոնին մէջ տեղաւորման անհնարինութեան պարագային՝ կենսաապահովման հիմնական կարիքները հոգալու հնարաւորութիւն չունեցող ապաստան հայցողներուն դրամական օգնութիւն տրամադրելու կարգը սահմանելու մասին» ՀՀ կառավարութեան 2016թ. սեպտեմբեր 15-ին թիւ 951-Ն որոշումը, որմով կը կանոնակարգուին ժամանակաւոր տեղաւորման կեդրոնին մէջ չտեղաւորուած ապաստան հայցողներուն բնակարան վարձակալելու նպատակով դրամական օգնութեան տրամադրման հետ կապուած հարցերը:
- «ՀՀ կառավարութեան առընթեր ազգային անվտանգութեան ծառայութեան սահմանապահ զօրքերու, ոստիկանութեան կամ ազատագրկման վայրերու վարչակազմին կողմէ ապաստանի խնդրանքի ընդունման եւ այն լիազօր մարմնին փոխանցման կարգը սահմանելու մասին» ՀՀ կառավարութեան 2016թ. նոյեմբեր 10-ին թիւ 1147-Ն որոշում, որմով կը կանոնակարգուին ապաստանի խնդրանքի ընդունման եւ զայն ՀՀ ՏԿԶՆ գաղթականութեան պետական ծառայութեան փոխանցելու հետ կապուած հարցերը:

- «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2009 թուականի նոյեմբեր 19-ի N 1440-Ն որոշման մեջ լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ կառավարության 2016թ. դեկտեմբեր 15-ի թիւ 1268-Ն որոշում, որուն մեջ ամրագրուած է առանց ուղեկցողի եւ ընտանիքէն անջատուած ապաստան հայցող երեխաներու՝ առաջնահերթութեան կարգով ժամանակաւոր տեղաւորման կեդրոնին մէջ տեղաւորման իրաւունքը, ինչպէս նաեւ նախատեսուած են դրոյթներ կեդրոնին մէջ ներքին կարգապահական կանոններու եւ ատոնց խախտման հետեւանքներուն վերաբերեալ:
- «Ապաստանի ընթացակարգի ծիրէն ներս ներկայացուցիչ նշանակելու կարգը եւ պայմանները սահմանելու մասին» ՀՀ կառավարության 2017թ. մարտ 9-ի թիւ 239-Ն որոշում, որմով կը կարգաւորուին առանց ուղեկցողի կամ ընտանիքէն անջատուած երեխայ ապաստան հայցողի, ինչպէս նաեւ հոգեկան հիւանդութեան, ժամանակաւոր հիւանդագին հոգեկան խանգարման, այլ հիւանդագին վիճակի կամ տկարամտութեան կամ հաշմանդամութեան հետեւանքով ապաստանի տրամադրման ընթացակարգի էութիւնն ու նշանակութիւնը գիտակցելու ունակութիւն չունեցող ապաստան հայցողի համար ապաստանի տրամադրման ընթացակարգին մէջ ներկայացուցիչ նշանակելու հետ կապուած հարցերը:
- «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2013 թուականի յուլիս 18-ի թիւ N 783-Ն որոշման մէջ լրացում կատարելու մասին» ՀՀ կառավարության որոշման մէջ լրացում կատարելու մասին» ՀՀ կառավարության 2017թ. փետրուար 9-ի թիւ 121-Ն որոշում, որմով նախատեսուած է, որ պետական սահմանի անցման կէտերուն Հայաստանի Հանրապե-

տութեան օրէնսդրութեամբ սահմանուած կարգով ապաստան հայցողներուն խորհրդատուութիւն տրամադրելու իրաւասութիւն ունեցող կազմակերպութիւններու ցանկը, որոնց աշխատակիցները ունին ապաստան հայցողի եւ անոր ընտանիքի անդամներուն հետ անարգել տեսակցութեան իրաւունք, կը սահմանուի Հայաստանի Հանրապետութեան տարածքային կառավարման եւ զարգացման նախարարութեան գաղթականութեան պետական ծառայութեան կողմէ՝ խորհրդակցելով Միաւորուած ազգերու կազմակերպութեան փախստականներու հարցերով գերագոյն յանձնակատարի հայաստանեան գրասենեակին հետ:

- Ապաստան հայցողներու ժամանակաւոր տեղաւորման կէդրոնին մէջ բնակութեան ներքին կարգապահական կանոնները հաստատելու մասին ՀՀ տարածքային կառավարման եւ զարգացման նախարարի 2016թ. օգոստոս 10-ի թիւ 10-Ն հրաման, որ պետական գրանցում ստացած է ՀՀ արդարադատութեան նախարարութեան մէջ:
- «ՀՀ տարածքային կառավարման եւ զարգացման նախարարութեան գաղթականութեան պետական ծառայութեան նոր աշխատողներու համար նախնական (ներածական) վերապատրաստման ծրագիրը հաստատելու մասին» ՀՀ տարածքային կառավարման եւ զարգացման նախարարութեան գաղթականութեան պետական ծառայութեան պետի 2016 թուականի հոկտեմբեր 31-ի թիւ 55-Ա հրաման: